

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проект

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах

Виконав: студент 2 курсу,
групи ФБС-18-1мд
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва освітньої програми)

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

(ініціали та прізвище)
Керівник доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доцент, к.е.н.Яришко О.В..
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ**

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)
Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Куртевій Ірині Сергіївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах

керівник роботи Яришко Олена Володимирівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1538-с

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи Законодавча нормативна база. Публічна фінансова звітність підприємства), що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити

Теоретичні та методичні аспекти механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах.

Дослідження механізму управління фінансами металургійного підприємства.

Удосконалення механізму управління фінансами ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» в сучасних умовах.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Узагальнення підходів до трактування категорії «фінансовий менеджмент».

Елементи теорії управління фінансами підприємств. Механізм фінансового управління. Фінансовий механізм підприємства і його забезпечення.

Споживання сталі 2012-2018 - готова продукція (млн. тонн). Динаміка

зовнішньої торгівлі продукцією металургійної промисловості, 2013-2018 рр.

Товарна структура експорту металургійної продукції України, %. Основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Дніпроспецсталь» за 2016-

2018рр. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «Дніпрспецсталь» за 2016-2018рр. Динаміка показників рентабельності (збитковості) ПАТ «Дніпрспецсталь» за 2016- 2018рр. Динаміка відносних показників фінансової стійкості ПАТ «Дніпрспецсталь» на 01.01.2016р.- 31.12.2018р. Модель управління фінансами ПАТ «Дніпрспецсталь». Прогнозна сума чистого доходу за різними варіантами оптимізації капіталу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Яришко О.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	18.09	18.10
2	Яришко О.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	18.10	19.11
3	Яришко О.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	19.11	12.12

7. Дата видачі завдання 10.09.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується	25.09.2019	виконано
2	Огляд літературних джерел з теми, що досліджується	01.10.2019	виконано
3	Збір даних та дослідження звітної документації підприємства (банку), на прикладі якого проводиться дослідження	08.10.2019	виконано
4	Аналіз фінансової діяльності підприємства (банку), на прикладі якого проводиться дослідження	18.10.2019	виконано
5	Розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства (банку), на прикладі якого проводиться дослідження	19.11.2019	виконано

Студент _____
(підпис)

Куртєва І.С.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

Яришко О.В.
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

Шапуров О.О.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Куртєва І. С. Удосконалення механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах.

Кваліфікаційна випускна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник – Яришко О.В. Запорізький національний університет. Факультет економіки та менеджменту, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, 2020.

Розглянуто теоритичні та методичні аспекти механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах. Проаналізовано стан, проблеми та перспективи розвитку металургійної галузі в Україні у порівнянні з Польщею. Досліджено механізм управління фінансами металургійного підприємства. Сформовані шляхи удосконалення механізму управління фінансами підприємства. Розглянуті питання оптимізації структури капіталу підприємства.

Ключові слова: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСИ, МЕТАЛУРГІЙНА ГАЛУЗЬ, АНАЛІЗ, СТРАТЕГІЯ, КАПІТАЛ.

ABSTRACT

Kurtieva I. S. Improvement of metallurgical industry's financial management mechanism in modern conditions.

Qualifying final work for obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, Banking and Insurance, scientific supervisor – Yaryshko O. Zaporizhzhia National University. Faculty of Economics and Management, Department of Finance, Banking and Insurance, 2020.

Theoretical and methodological aspects of financial management mechanism of metallurgical enterprise in modern conditions are considered. The

state, problems and prospects of development of metallurgical industry in Ukraine in comparison with Poland are analyzed. The mechanism of financial management of the metallurgical enterprise is investigated. The ways of improvement of the financial management mechanism of the enterprise are formed. The issues of optimization of the capital structure of the enterprise are considered.

Keywords: MANAGEMENT MECHANISM, FINANCE, METALLURGICAL INDUSTRY, ANALYSIS, STRATEGY, CAPITAL.

АННОТАЦИЯ

Куртева И. С. Совершенствование механизма управления финансами металлургического предприятия в современных условиях.

Квалификационная выпускная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 072 - Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель - Ярышко Е.В. Запорожский Национальный университет. Факультет экономики и менеджмента, кафедра финансов, банковского дела и страхования, 2020.

Рассмотрены теоретические и методические аспекты механизма управления финансами металлургического предприятия в современных условиях. Проанализировано состояние, проблемы и перспективы развития металлургической отрасли в Украине в сравнении с Польшей.

Исследован механизм управления финансами металлургического предприятия. Сформированы пути совершенствования механизма управления финансами предприятия. Рассмотрены вопросы оптимизации структуры капитала предприятия.

Ключевые слова: МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ, ФИНАНСЫ, МЕТАЛЛУРГИЧЕСКАЯ ОТРАСЛЬ, АНАЛИЗ, СТРАТЕГИЯ, КАПИТАЛ.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ	8
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	13
1.1 Економічна категорія «фінанси підприємства» та еволюція її розвитку	13
1.2 Концепція та методичні аспекти побудови механізму управління фінансами металургійного підприємства	32
1.3 Стан, проблеми та перспективи розвитку металургійної галузі в Україні у порівнянні з Польщею	36
Висновки до розділу 1	50
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА	53
2.1. Організаційно – економічна характеристика ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»	53
2.2. Аналіз динаміки і структури майна ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» і джерел його фінансування	59
2.3. Аналіз фінансових результатів ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»	68
2.4 Аналіз фінансового стану ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» на основі аналітичних показників	81
2.5 Аналіз фінансового стану ПАТ «Дніпроспесталь» на основі аналітичних показників	86
Висновки до розділу 2	101
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» В СУЧАСНИХ	104

УМОВАХ

3.1. Шляхи удосконалення механізму управління фінансами ПАТ«ДНПРОСПЕЦСТАЛЬ»	104
3.2. Оптимізація структури капіталу ПАТ«ДНПРОСПЕЦСТАЛЬ»	110
Висновки до розділу 3	126
ВИСНОВКИ	130
СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ	134
ДОДАТКИ	139

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
Автор	авт.	
Автореферат	автореф.	
В		
Вулиця	вул.	
Вищий навчальний заклад	ВУЗ	
Верховна Рада України	ВРУ	
Г		
Гривня	грн.	біля цифр
Д		
Додаток	дод.	
Директор	дир.	біля прізвища
Дисертація	дис.	
Доклад	докл.	
Доктор	д-р	у назві вченій ступіні
Документ	док.	
Доцент	доц.	біля прізвища
Ж		
Жінок	жін.	
З		
Завідуючий	зав.	при назві посади
Завод	з-д	
Значення	знач.	
І		
Імені	ім	біля прізвища
Інше	ін.	
К		
Кандидат	канд.	в назві вченій ступіні
Кафедра	каф.	
Кабінет міністрів України	КМУ	
Кілограм	кг.	біля цифр
Л		
Літр	л.	біля цифр
М		
Максимальний	макс.	
Мінімальний	мин.	
Місто	м.	
Н		
Науково дослідницький інститут	НДІ	

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
Номер	№	біля цифр
О		
Область, обласний	обл.	
Організація	орг.	
Одиниця виміру	од. вим	
П		
Публічне акціонерне товариство	ПАТ	
Приватне акціонерне товариство	ПрАТ	
Примітка	прим.	
Промисловість	пром-сть	
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку	П(с)БО	
Р		
Рік	р.	біля цифр
Роки	р.р.	біля цифр
Розділ	розд.	
Район	р-н	
Редакція, редактор	ред.	
Реферат	реф.	
Рецензія	рец.	
Рисунок	рис.	
С		
Середній	сер.	
Старший	ст.	
Сторінка	с.	біля цифр
Т		
Таблиця	табл.	
Таке інше	т.і.	
Так далі	т.д.	
Товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	
Тисяч одиниць	тис. од.	біля цифр
Тисяч гривень	тис. грн.	біля цифр
Тисяч тон	тис. т.	біля цифр
Тисяч кілограм	тис. кг.	
Ф		
Факультет	фак.	
Фінансовий потенціал підприємства	ФПП	
Ч		
Чоловік	чол.	

ВСТУП

Особлива роль в управлінні підприємством належить управлінню фінансами підприємства як найбільш складному й важливому під час прийняття управлінських рішень. Адже, як показує практика, у сучасних умовах господарювання змогли успішно вижити лише ті підприємства, які перебудували свою систему управління фінансами відповідно до умов сьогодення. Тому механізм стабілізаційного управління доцільно впроваджувати як на підприємствах, які є порівняно благополучними і функціонують успішно, так і на тих, які опинилися у фінансовій кризі.

Визначаючи важливість і практичне значення напрацювань у теоретико-методологічній базі з проблеми формування фінансового управління підприємствами, слід зазначити, що теоретичні, методичні та практичні аспекти механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах з урахуванням особливості галузі є недостатньо розробленими. Отже, брак достатніх інституційних та функціональних передумов для ефективної стабілізації діяльності підприємств значною мірою пояснюється відсутністю систематизованої наукової парадигми. Вона має бути зорієнтована на вирішення науково-практичної проблеми, пов'язаної з оптимізацією фінансових рішень та вдосконаленням фінансових відносин у рамках стабілізаційного управління підприємством.

Теоретичні та практичні аспекти управління фінансами підприємства в сучасних умовах розглядали наступні вчені-економісти: К. В. Павлюк, І.В. Зятковський, Белолипецький, А. Г. Загородній, А. М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, В.Г. Белолипецького, І.А. Бланка, Я.Г. Берсуцького, О.Д. Василика, В.М. Гриньової, А.Г. Загороднього, В.Б. Занги, М.І. Іванової, О.М. Кизими, В.В. Ковалевої, Т.С. Клебанової, Н.С. Краснокутської, П.А. Лайко, М.М. Лепи, В.М. Опаріна, П.А. Орлова, В.С. Пономаренка, О.І. Пушкаря, Л.В.

Руденко, О.С. Стоянової, О.М. Тридіда, Л.М. Худолий, Д.К. Шевченка, Б.Г. Шелегеди та ін.

Разом з тим сучасні умови ставлять нові завдання по розробці більш досконалих методик управління фінансами металургійного підприємства з урахуванням особливості галузі.

Метою роботи є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах.

Для досягнення вказаної мети в роботі були поставлені і вирішені наступні завдання:

- розглянути економічну категорію «фінанси підприємства» та еволюцію її розвитку;
- проаналізувати методичні аспекти побудови механізму управління фінансами металургійного підприємства;
- розглянути стан, проблеми та перспективи розвитку металургійної галузі в Україні у порівнянні з Польщею;
- дослідити стан управління фінансами підприємства;
- розробити пропозиції щодо удосконалення механізму управління фінансами підприємства;
- розглянути шляхи оптимізації структури капіталу

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансами металургійного підприємства.

Предметом дослідження є методи удосконалення механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах.

Теоретичну і методичну основу проведеного дослідження складають економічні закономірності функціонування підприємства, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених в області управління фінансами; математичної статистики. Враховані також положення законодавчих, нормативно-правових і регламентуючих документів, що стосуються роботи підприємства.

Наукова новизна отриманих в ході дослідження результатів полягає в побудові механізму управління фінансами металургійного підприємства в сучасних умовах, а також у вдосконаленні організації управління ним.

Отримали подальший розвиток:

– шляхи удосконалення механізму управління ПАТ «Дніпроспецсталь».

Удосконалено:

- модель взаємозв'язку між власним капіталом і зобов'язанням та чистим доходом.

У процесі дослідження використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно–логічний, статистико–економічний, розрахунково–конструктивний, експериментальний та інші.

За результатами дослідження за темою роботи опубліковано тези на конференції: «Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу» Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (20-21 листопада 2019 року, м. Запоріжжя)

Основні результати дослідження були представлені в тезах конференції.

Кваліфікаційна робота, загальним об'ємом основного тексту 155 сторінок комп'ютерного тексту, складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел включає 76 найменування, ілюстрації включають 19 рисунків і 39 таблиць.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1 Економічна категорія «управління фінансами» та еволюція її розвитку

Дослідження сучасних вітчизняних вчених-економістів на рубежі ХХ-ХХІ ст. сформували дві концепції щодо трактування суті фінансів – розподільної й відтворювальної. Однак ідея суто відтворювальної природи фінансів, яким не властиво брати участь у створенні вартості, була завжди недостатньо обґрунтованою, і тому панівною концепцією стала розподільча. Разом із тим, розподільчий характер фінансів не дає можливості розкрити їх специфіку та суть як економічної категорії й представляє єдиною характерною ознакою фінансів «формування й використання фондів фінансових ресурсів у процесі руху вартості валового внутрішнього продукту» [1]. Така характеристика, безумовно, на думку І. Зятковського [2], дає можливість визначити відмінність фінансів від інших економічних категорій, але не достатня, оскільки не передбачає обслуговування розподільчих процесів, які й забезпечують формування фінансових ресурсів. Крім того, саме співіснування фінансів з іншими економічними категоріями ще раз підтверджує, що й розподільний характер є властивою ознакою фінансів.

Погляди сучасних українських та російських економістів-вчених, що належать до однієї економічної школи, майже не змінилися із часом. У той же час, їх підходи відрізняються, й усіх економістів, що досліджують проблеми фінансів, можна поділити на дві групи. Представники першої – В. Білоліпецький [3], Г. Вознюк, А. Єпіфанов, А. Загородній [4], А. Поддєрьогін [5], Т. Смовженко, вважають, що фінанси – це грошові відносини щодо формування, розподілу та використання грошових доходів та фондів у

процесі відтворення. В той же час, оподаткування, страхування, які є фінансовими категоріями, не можна віднести ні до жодної функції грошей. Інша група – М. Білик [6], І. Бланк [7], О. Василик [8], С. Мочерний [9], Л. Павлова [10], – характеризують фінанси як частину економічних відносин – розподільчих, які опосередковуються грошима, оскільки фінанси є похідною від товарно-грошових відносин і відображають лише їх певну сферу – обслуговування конкретних видів руху грошових фондів, що включаються до фінансових ресурсів. Однак не всі з них разом із визначенням розподільчої природи фінансів обґрунтовують відтворювальну, яка відображає обслуговування розподільчих процесів й забезпечує подальше формування фінансових ресурсів. Зустрічаються в літературі й характеристики фінансів як категорії еклектичного типу, тобто такі, що не мають концептуального підходу до суті фінансів як економічної категорії. Так, І. Зятковський [2, с. 18] до таких відносить твердження В. Буряковського, який визначає фінанси як сукупність економічних, грошових відносин, що виникають у процесі виробництва, розподілу і використання сукупного суспільного продукту, національного багатства і пов'язані з формуванням, розподілом і використанням валового доходу, грошових нагромаджень і фінансових ресурсів підприємства [11].

Відомі зарубіжні економісти Ф. Тейлор, Д. Брюмергоф трактують фінанси як певну сукупність інститутів. У тлумачному словнику І. Бернара і Ж.-К. Колі [12] фінанси взагалі визначаються як мистецтво, функція, професія, що пов'язані з валютою або грошима. При цьому, фінанси асоціюються з фінансовою діяльністю й походять від «finer» «платити», у множині «фінанси» суб'єктів господарювання вказують на стан його капіталу, прикметник «фінансовий» характеризує ділові відношення або організації, які в основному мають діло із грошима, дієслово «фінансувати» означає факт здійснення, при необхідності, виплати або залучення необхідних коштів, а для того, хто здійснює їх збір, – можливість передати ці кошти третій особі; похідний іменник «фінансування»: коли мова йде про будь-який проект, цей

термін використовується для визначення операцій, які полягають (після проведення грошової та вартісної оцінки усіх елементів проекту) в тому, щоб спрогнозувати джерело необхідних ресурсів для забезпечення потреби. Тобто розуміється мобілізація власних коштів суб'єкту господарювання (самофінансування) або використання зовнішнього фінансування, що буде задоволено завдяки здатності до фінансування, яке забезпечується іншими суб'єктами господарювання, і які мають на даний момент надлишок коштів у зв'язку зі здатністю до повного самофінансування. Подібної думки дотримується Б. Колас [13].

Сутнісні відмінності між підходами вітчизняної та зарубіжної науки пов'язані з тим, що західна розглядає фінанси підприємств як суб'єктивно-економічну категорію, а економічна наука пострадянських країн як об'єктивно-економічну. Це можна пояснити тим, що економічні механізми в адміністративно-командній системі забезпечувалися директивним централізованим плануванням та опосередковувалися державними фінансами.

Отже, існування неоднозначності щодо сутності «фінанси» підприємств можна пояснити, по-перше, відмінностями у підходах до вибору предмету, мети дослідження, й, по-друге, відсутністю узгодження основних принципів дослідження фінансів у вітчизняній та іноземній науці. Це призводить до дисбалансу між основними методами визначення фінансових категорій як на теоретичному, так і практичному рівні. Щодо першого, то можна погодитися з В. Опаріним [14, с. 38], який вважає, що розуміння «фінансів підприємства» залежить від ключових аспектів їх дослідження. В результаті науковці отримують можливість оцінювати фінанси з позиції їх змістовного наповнення й матеріального втілення. Відповідно до першого підходу фінанси – це економічні відносини, які характеризують рух грошових потоків у готівковій і безготівковій формі, а, відповідно до другого – процес формування доходів і здійснення витрат.

Таким чином визначимо, що фінанси підприємств – це сукупність економічних відносин, які опосередковують процес формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. При цьому основною ознакою фінансових ресурсів підприємств, які виступають матеріальною основою функціонування фінансів – є джерела їх походження й право суб'єкту господарювання розпоряджатися ними. Останнє визначається правами власності: у випадку власності суб'єкт отримує право володіння, розпорядження й використання (власні), а у випадку запозичення – право використовувати кошти на умовах платності, зворотності, забезпеченості, цільового використання. Отже, фінансові фонди впливають на фінансовий стан та систему управління фінансами підприємств. Такий підхід підтримують й вітчизняні економісти, зокрема О. Василик [8, с. 4], С. Мочерний [9, с. 16], Г. Вознюк [4, с. 468], В. Опарін [14] й ін.

Не можна знайти одностайності й щодо визначення сутності «фінансових ресурсів» в дослідженнях українських і російських економістів. Так, А. Загородній, С. Хачатурян прирівнюють їх до грошових. Однак, на нашу думку, з цим не можна погодитися. Зокрема, грошові кошти в касі та на банківських рахунках знеособлені й не мають цільового призначення. Не можна однозначно погодитися і з М. Сичовим, який вважає, що фінансові ресурси – це грошові нагромадження й грошові фонди, які створюються підприємствами в процесі розподілу й перерозподілу суспільного продукту та національного продукту [15, с. 80]. Однак, не всі грошові фонди підприємств є фінансовими, наприклад, фонд заробітної плати. В.М. Родіонова, на відміну від попередніх авторів, розглядаючи сутність фінансових ресурсів, визначає їх призначення, однак в той же час, вона не приділяє увагу такій важливій характеристиці як джерело формування. Цікавою є думка І. Зятковського [4], який відносить до фінансових ресурсів лише власні, а запозичені визначає як інвестиційні. Але з цим не можна погодитися хоча б тому, що в ринковій економіці усі фінансові ресурси впливають на фінансовий стан і визначають особливості організації фінансів

підприємств на основі забезпечення необхідних рівнів безпеки та рентабельності. Разом із цим, не всі економісти погоджуються що визначення фінансових ресурсів обмежується створенням фондів. Так вважає, наприклад, Г. Нам [5]. Зокрема, фонд заробітної плати, фонд оборотних коштів, частина амортизаційних відрахувань у межах простого відтворення не можуть бути віднесені до вільних фінансових ресурсів підприємства.

Узагальнення поглядів щодо сутності фінансових ресурсів дозволяє виявити три їх ключові характеристики: наявність джерела створення, форму виявлення й цільове призначення, що дозволяє визначити фінансові ресурси як частину коштів підприємства у фондовій і нефондовій формі, що формуються при розподілі виготовленого продукту, залучаються підприємством з різних джерел і спрямовуються на забезпечення розширеного відтворення виробництва. При цьому можна погодитися з російськими економістами [16, с. 30], які вважають, що використання фінансів у нефондовій формі є виключенням з правила, яке виникає при порушенні режиму функціонування звичайного фінансово-господарського механізму (безакцентне зняття коштів з розрахункового рахунку, арешт або відчуження майна без згоди керівництва й власників тощо).

Такий підхід наближається до того, що представлений у західній економічній літературі, згідно якого фінансові ресурси це кошти із власних та запозичених джерел, які інвестуються власниками, акціонерами у розвиток суб'єктів господарювання з метою зростання власного добробуту. При цьому важливо відзначити, що фінансові ресурси підприємства, які приносять доход, називають у сучасній економічній науці капіталом. Саме такий підхід відповідає неокласичній теорії фінансів, яка визнає найбільш важливим елементом фінансової тріади фінансовий ринок як місце та механізм, за допомогою якого організуються та систематизуються, спрощуються та уніфікуються процедури оформлення договірних відносин та рух ресурсів. Таку думку поділяють й вітчизняні вчені (І. Бланк, В. Опарін, А. Поддєрьогін, О. Терещенко) [17, с. 62].

Отже, узагальнимо: фінанси підприємства – це сукупність економічних відносин між економічними суб'єктами у процесі виробничо-господарської, інвестиційної та іншої діяльності із приводу формування, розподілу й використання фінансових ресурсів із метою забезпечення розширеного відтворення. В умовах ринкової економіки, на відміну від фінансів на макрорівні, вони, окрім розподільної (перерозподільної) та контрольної функцій, як і фінанси підприємств в командно-адміністративній економіці, виконують функцію забезпечення фінансовими ресурсами індивідуального кругообігу капіталу: «гроші – товар – гроші». При цьому фінансові ресурси можна розглядати з двох основних точок зору. По-перше, з точки зору наявності у підприємства майна підприємства (активів) і джерел його формування (пасиви), і, з іншої – цілеспрямованого їх використання. Фінансові ресурси як активи підприємства характеризуються ступенем ліквідності. Ліквідність у даному випадку – це здатність із мінімальними витратами відносно балансової вартості й у мінімальний термін часу трансформуватися в інші види фінансових ресурсів, а, також, здатність із мінімальними витратами в короткий термін трансформуватися саме в необхідні для раціонального споживання підприємством форми майна. При цьому особливості організації фінансів визначаються метою функціонування суб'єкту, галузевою належністю, організаційно-правовою формою, формою власності, фазою життєвого циклу.

Питання управління фінансами підприємств пов'язано з визначенням об'єкту категорії фінансів, відносно якого, як було зазначено вище, у вітчизняній фінансовій науці не сформувалося одностайного розуміння. Одні фахівці вважають, що об'єктом є грошові відносини. Інші визначають об'єкт як частину економічних відносин – розподільчих, що опосередковуються грошима. І. Зятковський [18, с. 35] взагалі вважає виокремлення «відносин» як об'єкт дослідження набуттям перехідної економіки. Так, наприклад, дійсно важко обґрунтувати, як за допомогою «відносин» можна виміряти якісний або кількісний склад фінансів або опосередковувати процеси формування,

розподілу фінансових ресурсів. На думку І. Зятковського «...потреба у застосуванні об'єкта фінансів як економічної категорії терміну «відносини» виникла для завуалювання в умовах командно-адміністративної економіки дії економічних категорій і фінансових важелів, характерних для ринкової економіки. Тобто термін «відносини» замінив організацію економічних і фінансових стосунків між суб'єктами господарювання та державними й недержавними інституціями (бюджетом, державними цільовими фондами, банками, страховими компаніями, фондовими біржами) із приводу формування й використання фінансових результатів (доходів)» [18, с. 21].

Таку дискусію можна пояснити тим, що суб'єкт управління здійснює кількісний вплив на фінансові ресурси, а якісний – на фінансові відносини. Таким чином, на нашу думку, специфічним об'єктом дослідження фінансів підприємств є відносини, у результаті яких відбувається трансформація активів і пасивів на основі прийняття й реалізації фінансових рішень, об'єктом дослідження управління фінансами – форми, методи управління активами, зобов'язаннями, власним капіталом. Це дозволяє підтвердити те, що фінанси підприємства – це сукупність економічних відносин між підприємницькими структурами та окремими їх підрозділами, державними і недержавними інституціями з приводу організації формування, розподілу та використання фінансових ресурсів у процесі відтворення.

З розвитком світової економічної науки змінюються підходи науковців щодо цілей підприємства (фірми), що не може не позначитися й на розвитку теорії фінансів підприємств. Аналіз основних теоретичних підходів у сучасній економічній науці щодо цілей функціонування підприємств (неокласичного (А. Маршалл, А. Курно), управлінського (О. Вільямсон, Г. Саймон, В. Баумоль), біхевіористичного (Р. Саєрт, Д. Марш), теорії агентських відносин або теорії мандатів (М. Дженсен та У. Меклінг), економіки інформації (Дж. Акерлоф, Дж. Стіглер), теорії транзакційної економіки (А. Алчіян, Г. Демсетц, Р. Коуз)) дозволяє узагальнити сукупність таких основних цілей організації фінансів підприємств: максимізація

прибутку, мінімізація транзакційних витрат, максимізація обсягу продаж, максимізація темпів зростання підприємства, забезпечення конкурентних переваг, максимізація доданої вартості, максимізація ринкової вартості компанії тощо. В той же час, враховуючи домінування корпоративної форми організації підприємництва в світовій економіці, інтернаціоналізацію капіталу, розширення джерел фінансування господарської діяльності, поява нових фінансових інструментів й інститутів, зростання ролі інформації, узагальнимо максимізацію добробуту власників у поточному й перспективному періоді як основну ціль організації й управління фінансами підприємств в умовах сучасного ринкового господарства [19].

Однак лише визначення цієї цілі для розуміння сутності фінансів недостатньо. Важливим аспектом є обґрунтування методологічних засад організації відносин щодо досягнення визначеної цілі. В контексті цього слід звернутися до класичної, неокласичної, інституційної теорії фінансування. Класична концепція досліджує форми фінансування підприємницької діяльності та ефективність їх використання з точки зору акціонера-власника, кредитора як капіталодавців, приділяє увагу фінансовим аспектам створення, реструктуризації, реорганізації компанії. В основі неокласичної теорії (Ф. Модільяні та М. Міллер, Г. Марковіц, В. Шарп, Дж. Моссін, Дж. Лінтнер, Ф. Блэк й М. Шоулз, Дж. Хіршліфер) реалізуються, перш за все, дослідження досконалих ринків капіталу та їх вплив на організацію фінансів корпорацій. Так, неокласики вивчають взаємозв'язок між структурою капіталу та вартістю капіталу й ринковою вартістю фірми; можливості зниження інвестиційних ризиків за рахунок диверсифікації; розробляють моделі ринкового ціноутворення для фінансових активів. З появою та активним розвитком фінансових інструментів, інститутів формується інституційна теорія (К. Ерроу, В. Баумоль, М. Дженсен, В. Меклінг), яка досліджує можливості узгодження фінансових відносин між суб'єктами господарювання, що виступають в якості «принципалів» і «агентів», відповідно їх інтересам та умовам асиметричності інформації. В контексті

цього основним об'єктом організації фінансів визначаються агентські витрати та їх мінімізація [20].

Отже узагальнимо, що якщо з розвитком економічної науки можна спостерігати збереження сутнісних ознак фінансів підприємств, то їх змістовні компоненти суттєво еволюціонують. Так, зокрема, якщо в класичній теорії фінансові відносини визначаються, перш за все, розподільчими процесами, то в неокласичній – процесами мобілізації й інвестування, а в інституційній – мотивацією економічної поведінки основних учасників, її відповідністю прийнятим правилам (стандартам) економічної й фінансової поведінки.

Враховуючи вітчизняний та світовий досвід, можна розглядати фінанси підприємства як об'єкт управління, як систему фінансових відносин і фінансових рішень, в основі якої формування та реалізація відповідного фінансового механізму. Саме останній набуває найбільшої модернізації в трансформаційний період через включення нових елементів з відповідними засобами та інструментами регулювання, внутрішнього контролю, адекватних сучасним тенденціям економічного розвитку.

Управління як діяльність існувало протягом усієї нашої історії. Можна сказати, що управління існувало з того моменту, як у людей виникла потреба у спільній праці. Певна форма управлінської діяльності постала, коли треба було збирати податки, створювати армію, годувати людей, які самі не виробляли харчів. В тлумачному словнику В. Даля слово "управляти" означає керувати, спрямовувати діяльність будь-кого, будь-чого. А Великий тлумачний словник сучасної української мови пояснює «управляти» як спрямовувати діяльність, роботу кого–, чого – небудь; бути на чолі, керувати; спрямовувати хід процесу; впливати на розвиток, стан чого–небудь [20]. Тому, управління – це процес впливу на кого–небудь, і що–небудь. Крім того, слово "управління" поєднують з діяльністю органів влади, керівних органів тощо.

Отже, управління можна трактувати як процес впливу, і водночас як систему управляючих суб'єктів, об'єктів, якими управляють, та управлінських дій [21].

Управління в економіці – це свідоме спрямування економічних і соціальних процесів для досягнення збалансованості, пропорційності й оптимальності.

Світовий досвід переконує, що в основі успіхів прогресу завжди лежать безпосередні економічні інтереси людини, дисципліна і порядок, чітка система організації та управління процесами капіталотворення, формування фондів нагромадження і споживання [21].

У фінансах підприємств управління означає процес впливу на фінансові відносини, фінансові ресурси, їх організацію для реалізації фінансової політики господарюючого суб'єкта. Крім того, управління фінансами можна визначити як сукупність всіх органів апарата управління підприємства та їх управлінських дій.

Метою фінансового управління є забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами та підвищення ефективності його фінансової діяльності. Предметом фінансового управління є регулювання фінансових потоків. При цьому об'єктом управління фінансами є фінансові відносини у сфері грошового обігу, фонди фінансових ресурсів, що створюються і використовуються в усіх ланках фінансово-господарської роботи підприємства.

Суб'єктом управління фінансами підприємств є керівний та фінансовий апарат системи органів управління на підприємстві. У практичному плані управління фінансами підприємств – це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування і використання фінансових ресурсів.

Поняття "управління фінансами" пов'язують з управлінням на рівні держави чи галузі [21]. Багато хто з авторів намагається довести відмінність між термінами "управління фінансами" та "фінансовий менеджмент". Так,

зокрема, Уліна С.Л. вважає, що фінансовий менеджмент як термін американського походження можна застосовувати лише тоді, коли йдеться про бізнес, тобто про управління фінансово–економічними процесами комерційної організації. На її думку, управління фінансами — поняття ширше у порівнянні з фінансовим менеджментом, оскільки воно має місце у всіх економічних формаціях, у тому числі й у плановій економіці, і може здійснюватися як на рівні держави, так і на рівні комерційних і некомерційних організацій [21].

На рівні підприємств різних організаційних форм та різних форм власності в сучасних умовах використовують застосовується поняття "фінансовий менеджмент" [22, с.8]. Фінансовий менеджмент – це управління фінансами підприємства, направлене на досягнення його мети за допомогою певних методів.

Управління фінансами підприємств базується на об'єктивних та суб'єктивних законах суспільного розвитку, на знанні та використанні закономірностей розподілу готового продукту і валового доходу підприємства.

Сутність поняття фінансового управління можна трактувати як інструмент реалізації фінансів та фінансової політики, як сукупність методів впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів, як сукупність управлінських структур і фінансового апарату на всіх рівнях управління підприємством.

На думку В. В. Ковальова, фінансовий менеджмент являє собою один з найперспективніших напрямків економічної науки як вдале поєднання теоретичних розробок у сфері фінансів, управління, обліку, аналізу та практично розроблених в його рамках підходів [23, с.5]. Перспективність цього напрямку в науковому плані є очевидною; можна відмітити лише той факт, що в останні роки багато відомих вчених, що зробили основний внесок до розвитку теорії фінансів, були нагороджені Нобелівською премією: Дж.

Тобін (1981 р.), Ф. Модільяні (1985 р.), Г. Марковіц, М. Міллер і У. Шарп (1990 р.), М. Скоулз і Р. Мертон (1997 р.) [24, с.6].

Організація управління фінансами значною мірою визначається належністю авторів підходу до того чи іншого напрямку фінансової науки [24, с.32].

Структурно–логічна схема побудови окремих елементів теорії фінансів підприємств наведена на рис. 1.1.

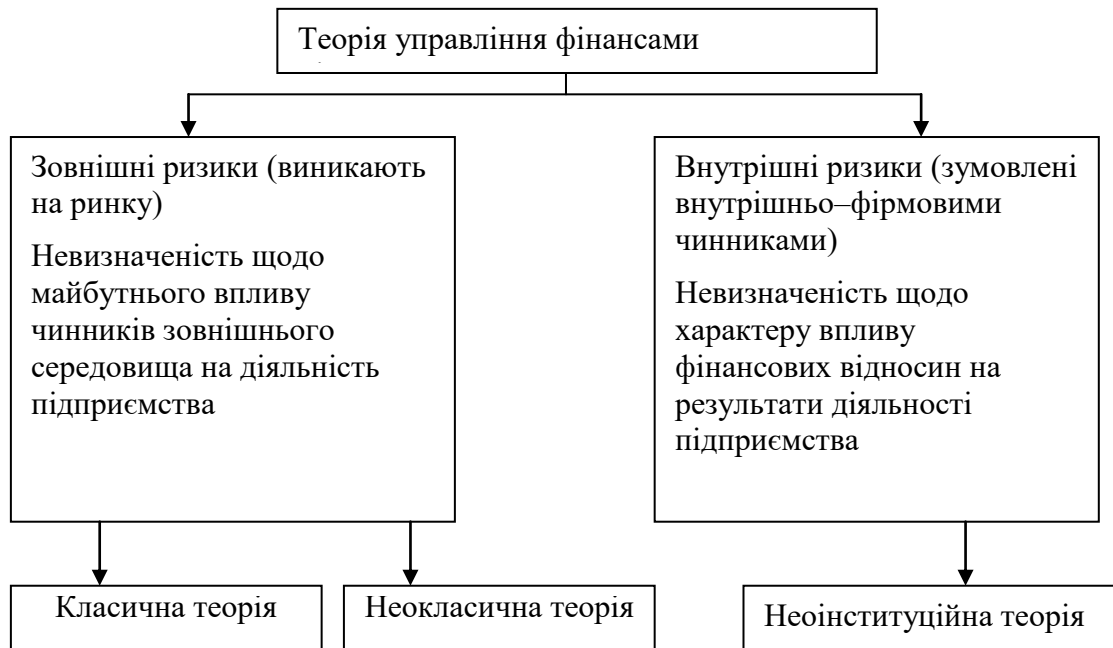


Рис. 1.1. Елементи теорії управління фінансами підприємств [24, с.33]

Таким чином, залежно від характеру теоретичних і практичних висновків, а також методів і принципів дослідження виокремлюють три основні теоретичні підходи до визначення критеріїв прийняття фінансових рішень[24, с.32]:

- класичний;
- неокласичний;
- неоінституційний.

У центрі уваги досліджень представників класичної теорії фінансів стоїть питання оцінки ефективності різних форм фінансування з погляду

капіталодавців (власників і кредиторів підприємства), а також фінансові аспекти заснування, ліквідації та реструктуризації підприємств. Згідно з класичним підходом процес формування фінансових ресурсів підприємства слід розглядати як «допоміжну функцію другого порядку», яка повинна забезпечити підприємство необхідним капіталом для здійснення інвестицій з метою підвищення ефективності виробничої діяльності.

Класичні ідеї набули подальшого розвитку у працях неокласиків. Зберігаючи класичний науковий підхід, який базується на зовнішньому аналізі та гіпотезі ринкової рівноваги, неокласики свої висновки значною мірою формують на суб'єктивних твердженнях.

Неокласична теорія управління фінансами підприємств досліджує процеси, що відбуваються на ринку капіталів, і побудована на гіпотезі досконалого ринку, який існує за виконання таких основних умов:

- нейтральний вплив оподаткування та інших обмежувальних чинників, зумовлених державним регулюванням економіки;
- на товарному ринку та ринку капіталів переважає досконала конкуренція;
- однаковий доступ усіх учасників ринку до інформації про економічні процеси, які відбуваються на ринку;
- діяльність усіх учасників ринку є раціональною і спрямована на максимізацію власної вигоди.

На відміну від неокласичної, неоінституційна теорія фінансування досліджує діяльність окремих інституцій та фінансові відносини, які виникають між ними, у комплексі та взаємозв'язку. Вона характеризується більшим рівнем об'єктивності та практичної значущості.

Згідно з неоінституційним підходом, до числа найвідоміших представників якого належать американські економісти К. Ерроу, В. Баумоль, М. Дженсен, В. Меклінг, проблематика фінансування та інвестування підприємств розглядається не сепаратно, а інтегровано[25].

Заперечуючи наявність досконалого ринку капіталів, неоінституціоналісти відстоюють необхідність функціонування фінансових посередників, використання різноманітних форм організації бізнесу та різних видів фінансування. Значною мірою неоінституційна теорія пояснює наслідки нерівномірного доступу до інформації учасників фінансових відносин та використання у власних інтересах переваг в інформаційному забезпеченні сторін, що мають доступ до інформації.

Серед численних концепцій неоінституційної теорії виокремимо дві основні: теорія агентських відносин; теорія фінансового посередництва.

Щодо практичної спрямованості фінансового менеджменту, то він є зв'язуючою ланкою між теорією фінансів і бухгалтерським обліком.

Проведемо узагальнення підходів до трактування категорії «фінансовий менеджмент» (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Узагальнення підходів до трактування категорії «фінансовий менеджмент»

Автор	Визначення
1	2
А. М. Поддєрьогін	... процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів.
Л. М. Павлова	... стратегія і тактика фінансового забезпечення підприємництва, що дозволяє управляти значними фінансовими потоками і знаходити оптимальні фінансові рішення
І. Н. Герчикова	... вид професійної діяльності, спрямованої на управління фінансово–господарською діяльністю фірми на основі сучасних методів
Є. І. Бородіна	... управління фінансовими потоками з метою найбільш ефективного використання власного і запозиченого капіталу і одержання максимального прибутку
О. Д. Василик	... фінансовий менеджмент – це процес управління формуванням і використанням фондів фінансових ресурсів на рівні держави, підприємницьких структур, інших господарських об'єднань і громадян, якщо вони здійснюють фінансові операції
Н. М. Давиденко	... фінансовий менеджмент представляє собою процес розробки цілей управління фінансами та здійснює вплив на них за допомогою важелів та методів фінансового механізму
В. Г. Суржик	Фінансовий менеджмент визначено як науку управління фінансами підприємства будь якої форми власності та організаційно–правової форми, спрямованої на досягнення його стратегічних і тактичних цілей: постійне зростання доходів і прибутку, раціональне їх використання та максимізацію ринкової вартості підприємства

Продовження таблиці 1.1

1	2
З. В. Герасимчук, І. М. Вахович	...під фінансовим менеджментом будемо розуміти систему накових підходів, професійних навичок та цілеспрямованих дій з оптимізації фінансових рішень з метою підвищення конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта у довго- та короткострокових періодах
Л. О. Коваленко та Л. М. Ремньова	Основний зміст фінансового менеджменту полягає в управлінні формуванням, розподілом і використанні фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та оптимізації обороту їх грошових коштів. Матеріальною основою фінансового менеджменту є грошовий оборот підприємства, який спричинює зміну форм вартості і супроводжується потоками платежів і розрахунків... У широкому розумінні фінансовий менеджмент – це стратегія і тактика фінансового забезпечення підприємницької діяльності, що дає змогу ефективно управляти рухом грошових коштів і знаходити оптимальні фінансові рішення.
В. П. Кудряшов	Управління фінансами (фінансовий менеджмент) – це діяльність суб'єктів з метою організації раціонального і ефективного формування, розподілу і використання фінансових ресурсів
Л. В. Кузьменко В. В. Кузьмін В. М. Шаповалов [21,с.7]	система принципів, засобів та форма організації грошових відносин підприємства, спрямована на управління його фінансово-господарською діяльністю, в яку входять: розроблення і реалізація фінансової політики підприємства; інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності підприємства); оцінка інвестиційних проектів і формування «портфеля» інвестицій; поточне фінансове планування та контроль.

Серед наявних в економічній літературі точок зору на сутність і зміст фінансового менеджменту особливу увагу заслуговують ті автори яких визнають активний вплив менеджменту на ефективність господарювання економічних суб'єктів. Адже фінансовий менеджмент, базуючись на досягненнях управлінських наук, усіх прогресивних перетворень у практиці господарювання зарубіжних і вітчизняних підприємств, спроможний змінювати систему цінностей, пріоритети і тенденції розвитку економічних суб'єктів. Із ним пов'язують упровадження принципово нових форм і методів фінансової роботи, використання сучасних механізмів фінансового ринку.

Крайник О. П. та Клепикова З. В. дотримуються думки, що основні завдання фінансового менеджменту підприємницьких структур вирішуються за допомогою раціонального управління потоками їхніх фінансових ресурсів, і вважають за доцільне виділити в його структурі три складові [26]:

- операційний менеджмент (управління поточною діяльністю);
- інвестиційний менеджмент (управління підготовкою, розробкою та реалізацією інвестиційних проектів);
- власне фінансовий менеджмент (управління джерелами фінансування).

На погляд Ремньова Л. М., такий класифікаційний підхід ще більше звужує сферу застосування фінансового менеджменту. Адже попри те, що на практиці фінансовий менеджмент реалізується через окремі елементи, які є відносно самостійними комплексами управлінських завдань, максимальний результат від управлінських дій, або так званий синергійний ефект, досягається лише за умови комплексного використання і взаємодії усіх складових [27].

Але практичне застосування інструментарію фінансового менеджменту на вітчизняних підприємствах залишається обмеженим за рядом об'єктивних та суб'єктивних причин. У більшості випадків на український ґрунт механічно переносяться методи та прийоми фінансового менеджменту, запозичені з країн ринкової економіки, які без урахування особливостей вітчизняних умов важко адаптуються до практичної господарської діяльності.

Науковці відмічають, що через відсутність ефективного фінансового менеджменту для підприємств хронічними стали проблеми нестачі фінансових ресурсів, постійного пошуку джерел фінансування, форм і методів раціонального використання обмежених коштів.

У межах фінансового менеджменту вирішуються завдання:

- забезпечення високої фінансової стійкості підприємства у процесі його економічного розвитку;
- оптимізації грошового обігу і підтримання постійної платоспроможності підприємства;
- забезпечення реалізації економічних інтересів суб'єктів фінансових відносин;

- управління фінансовими ризиками.

Виходячи з функцій фінансів підприємств (формування фінансових ресурсів, їх розподіл і використання; контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів) можна виокремити три основні функціональні блоки фінансового менеджменту:

- фінансування;
- оптимізація вкладення коштів в інвестиційну та операційну діяльність (управління активами);
- фінансовий контролінг.

В англосаксонській фінансовій літературі в контексті функціональних завдань фінансового менеджменту досить часто розрізняють два основні напрями діяльності: фінансовий контролінг та управління грошовими потоками (Cash–менеджмент). Cash–менеджмент (Treasury Management) включає управління залученням і використанням фінансових ресурсів (відповідно фінансування та управління активами). До основних завдань Cash–менеджменту належать такі:

- планування платоспроможності та показників ліквідності;
- прибуткове вкладення тимчасово вільних грошових коштів;
- управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- управління фінансовими вкладеннями;
- управління валютними ризиками.

Про незадовільне управління грошовими потоками на підприємстві можна дійти висновків за такими ознаками:

- нестабільна платоспроможність;
- значні розміри залишків коштів на поточному рахунку;
- відсутність фінансового планування;
- збитки у вигляді курсових різниць;
- наявність простроченої дебіторської заборгованості тощо [28].

Функціональні блоки фінансового менеджменту тісно пов'язані між собою і складають цілісну систему функцій фінансового менеджменту.

Пріоритетним для фінансового менеджера є функціональний блок завдань, пов'язаний з фінансуванням підприємства, оскільки за відсутності фінансових ресурсів неможливим є виконання інших функціональних завдань, зокрема пов'язаних із здійсненням операційної та інвестиційної діяльності. Разом з тим рішення щодо залучення коштів слід приймати лише за наявності ефективних проектів їх використання та розрахунків потреби в капіталі. Позиції, які відображаються в балансі, звіті про фінансові результати, звіті про рух грошових коштів та іншій звітності, повинні формуватися саме в процесі виконання фінансовим менеджментом підприємства своїх функцій. З цих позицій слід керуватися принципом узгодженості рішень щодо залучення та використання капіталу. В табл. 1.2 наведені параметри, які слід узгоджувати за прийняття відповідних рішень.

Таблиця 1.2

Параметри узгодження фінансових рішень [21, с.19].

Параметри	Інвестування	Фінансування	Інструменти узгодження
Обсяг, терміни	Потреба в засобах	Величина капіталу	Бюджетування, фінансове планування
Рентабельність	Рентабельність інвестицій	Вартість капіталу	Аналіз затрат і прибутків
Ризики	Інвестиційні	Фінансові	Управлінські

Узгодженню підлягають обсяги залучення та використання капіталу в розрізі окремих періодів, рентабельність інвестицій та вартість капіталу, а також інвестиційні та фінансові ризики. Рішення щодо реалізації інвестиційних проектів слід приймати лише за умови перевищення рентабельності інвестицій над вартістю залучення капіталу за наявності дійових інструментів управління ризиками.

Інструменти узгодження (координації) фінансових рішень, фінансове планування, контроль за ефективністю освоєння капіталу, управління ризиками, пов'язані з функціональним блоком завдань «фінансовий контролінг», є свого роду сполучною ланкою між функціями залучення та

використання фінансових ресурсів. Модель організаційно–економічного механізму управління фінансами, повинна відображати його як систему, з одного боку пов’язану з організаційно–правовими чинниками забезпечення і нормативними умовами регулювання діяльності, а з іншого, в процесі такої діяльності, – з ринками потреб, споживання і капіталу. Механізм управління фінансовою діяльністю підприємства є механізмом ринкової природи, організаційне забезпечення і регулювання у якому здійснюють фінансові посередники (рис. 1.2) [29].

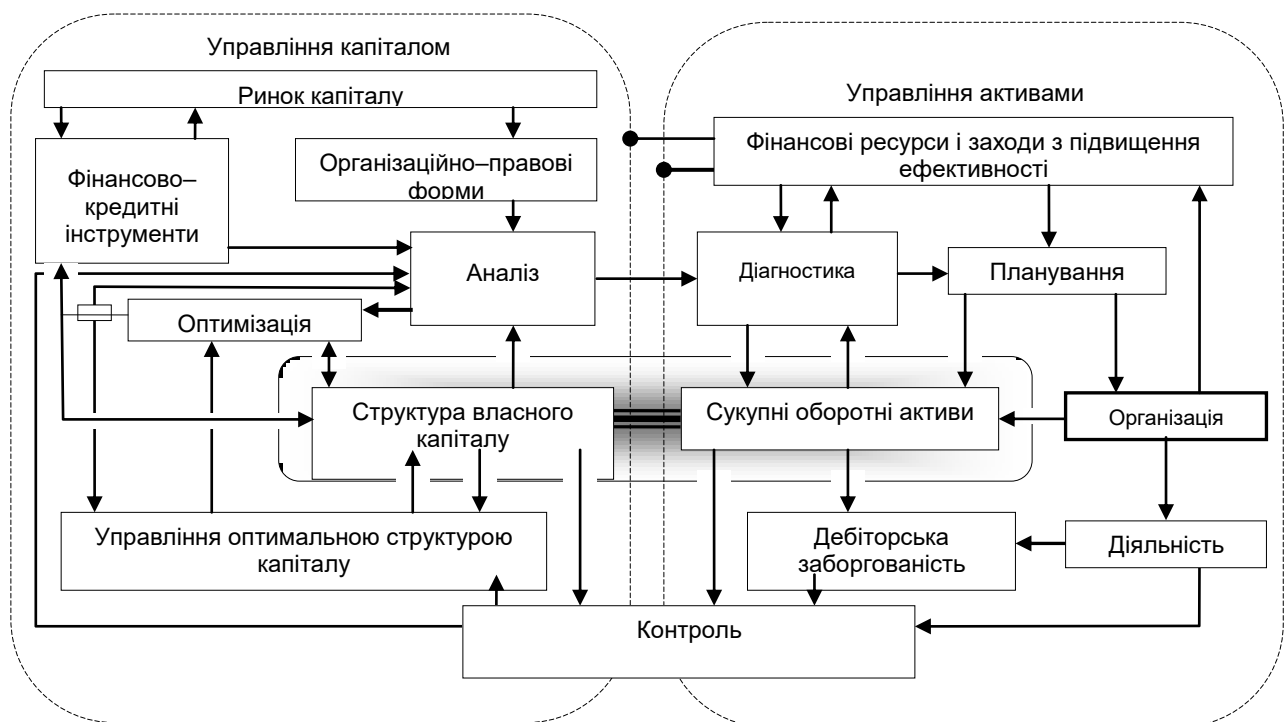


Рис. 1. 2. Механізм фінансового управління

На організацію фінансів впливають організаційно правові форми господарювання, сфера діяльності підприємства. Це виявляється в процесі формування капіталу, розподілу прибутку, утворення грошових фондів, внутрішньовідомчого розподілу засобів, а також взаємовідносинах з бюджетом.

1.2 Концепція та методичні аспекти побудови механізму управління фінансами торгового підприємства

Управління фінансами – це сукупність прийомів, методів і засобів, що використовуються для підвищення прибутковості підприємства і мінімізації ризику неплатоспроможності.

Таким чином, основною метою управління фінансами або фінансового менеджменту є одержання максимальної вигоди від функціонування підприємства в інтересах його власників.

Для досягнення цієї мети фінансовим менеджерам необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) постійно підтримувати поточну платоспроможність (ліквідність) підприємства, тобто своєчасно виконувати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів;
- 2) прагнути зростання рентабельності власного капіталу, тобто збільшувати прибуток на кожную грошову одиницю вкладених засновниками коштів;
- 3) підтримувати платоспроможність в довгостроковому періоді, тобто виконувати зобов'язання перед інвесторами та кредиторами, які мають довгострокові вкладення в підприємства;
- 4) забезпечувати фінансовими ресурсами процеси розширеного відтворення [30].

Побудова ефективної системи управління фінансами підприємства передбачає створення відповідної фінансової служби підприємства. Враховуючи обсяги і складність завдань, що вирішуються на підприємстві, його фінансова служба може бути представлена [31, с. 79].:

- фінансовим управлінням - на великих підприємствах;
- фінансовим відділом - на середніх підприємствах;
- фінансовим директором або головним бухгалтером, який

займається не тільки питаннями бухгалтерського обліку, а й питаннями фінансової стратегії - на малих підприємствах.

Значення управління фінансами підприємств полягає в такій організації роботи фінансових служб, яка дає змогу залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх із найбільшим ефектом, проводити прибуткові операції на фінансовому ринку.

Управління фінансами підприємств базується на об'єктивних та суб'єктивних законах суспільного розвитку, на знанні та використанні закономірностей розподілу готового продукту і валового доходу підприємства.

Сутність поняття фінансового управління можна трактувати як інструмент реалізації фінансів та фінансової політики, як сукупність методів впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів, як сукупність управлінських структур і фінансового апарату на всіх рівнях управління підприємством.

Фінансове управління має свою систему функцій, які можна поділити на дві групи.

Перша група функцій фінансової управлінської діяльності на підприємстві передбачає:

1. Розроблення фінансової стратегії діяльності підприємства.
2. Формування ефективних інформаційних систем, які забезпечують чітке відслідковування внутрішньої і зовнішньої фінансової інформації та обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень.
3. Проведення комплексного аналізу різних аспектів фінансової діяльності підприємства.
4. Здійснення фінансового планування діяльності підприємства за його основним напрямком.
5. Розроблення системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень.
6. Здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих

управлінських рішень.

Друга група функцій фінансової управлінської діяльності на підприємстві передбачає:

1. Управління активами (оборотними, необоротними, оптимізація їх складу).
2. Управління капіталом (власним капіталом, залученим капіталом, оптимізація структури капіталу).
3. Управління інвестиціями (реальними та фінансовими інвестиціями).
4. Управління грошовими потоками (грошові потоки від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності).
5. Управління фінансовими ризиками (управління складом фінансових ризиків, управління профілактикою фінансових ризиків, управління страхуванням фінансових ризиків).
6. Антикризове фінансове управління (управління відновленням фінансової стійкості, управління забезпеченням фінансової рівноваги, управління санацією підприємства).

Зміст фінансового менеджменту полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства (рис. 1.3)[32].

З метою управління фінансами підприємств застосовується фінансовий механізм.

Фінансовий механізм підприємств – це система управління фінансами підприємств, яка призначається для організації взаємодії фінансових відносин і фондів грошових коштів з метою ефективного їх впливу на кінцеві результати роботи. Фінансовий механізм складається з п'яти взаємопов'язаних елементів: фінансових методів, фінансових важелів, правового, нормативного та інформаційного забезпечення [33, с. 233]:

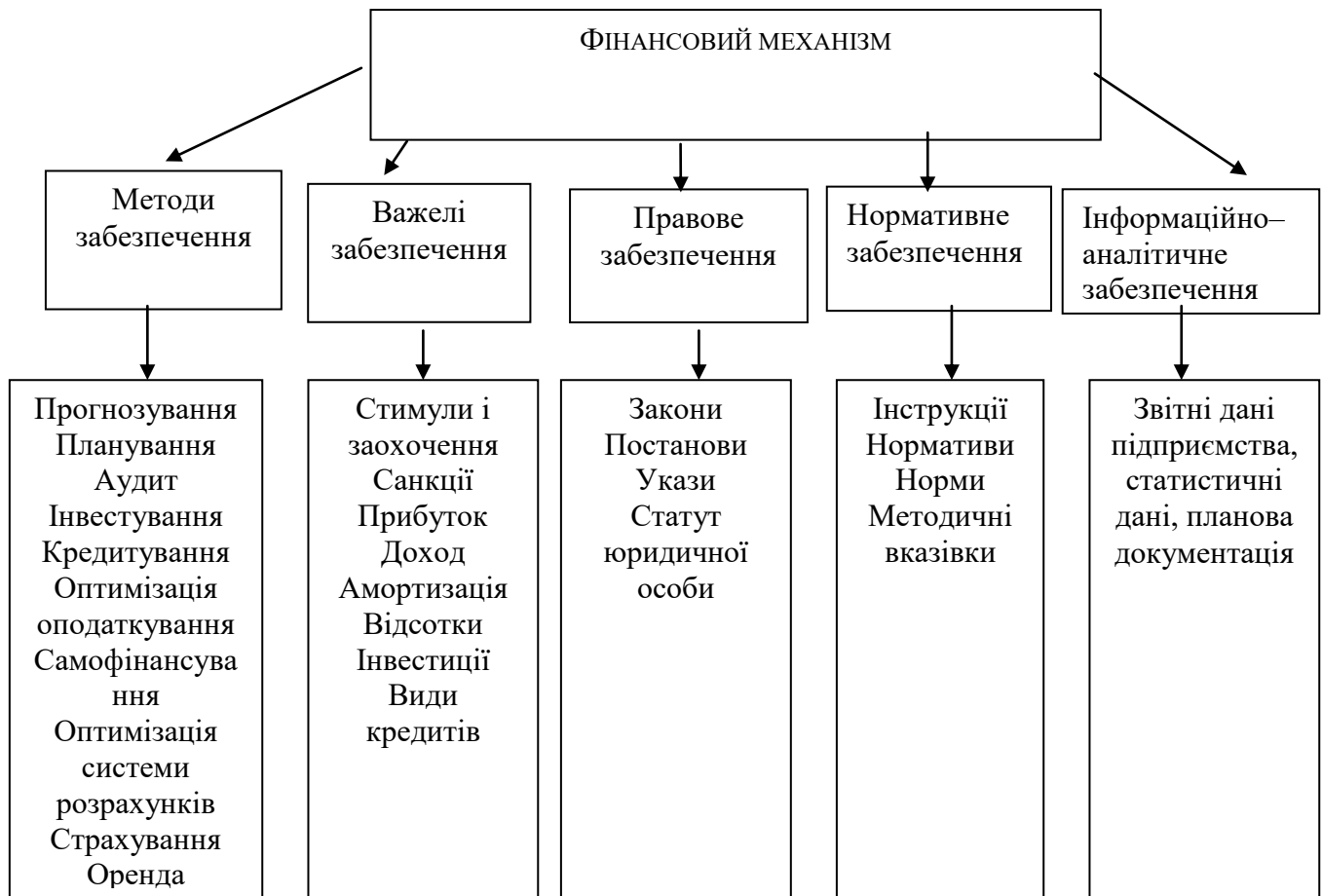


Рис. 1.3. Фінансовий механізм підприємства і його забезпечення

1. Фінансові методи включають: планування, прогнозування, інвестування, кредитування, самофінансування, оподаткування, систему розрахунків, матеріальне стимулювання, страхування, залогові і трастові операції, оренду, лізинг та факторинг, фондоутворення, взаємовідносини з різними суб'єктами та засновниками.

2. Фінансові важелі включають: прибуток, дохід, амортизаційні відрахування, фінансові санкції, ціну, види кредитів, валютні курси, орендну плату, дивіденди, відсоткові ставки, дисконт.

3. Правове забезпечення керується законами та постановами ВРУ, указами Президента, постановами уряду, наказами і листами міністерств, статутом юридичної особи.

4. Нормативне забезпечення ґрунтується на нормах, нормативах, інструкціях, методичних вказівках та іншій нормативній документації.

5. Інформаційне забезпечення базується на звітних даних підприємств, даних статистичних збірників тощо.

Серед задач, що вирішуються в рамках оперативного управління, особливе місце займає прив'язка систем фінансових планів та управлінської звітності в єдину інтегровану інформаційну систему управління фінансовими ресурсами підприємства. Така єдина інтегрована система дозволяє забезпечити контроль за виконанням запланованих ключових стандартів діяльності як на усіх рівнях структури управління, так і в рамках часових інтервалів, що визначені довготерміновими та короткотерміновими планами» [34, с. 23].

1.3 Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств металургійної галузі в Україні та Польщі

Зміцненню зовнішньоторгівельної безпеки та вивченню проблем розвитку металургійної промисловості присвячено низку наукових доробків як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. В. Венгер та В. Точилін, доводять, що український сектор чорної металургії історично сформувався як частина загальносоюзного металургійного сектору, що постачав продукцію для потреб усієї країни., тому провідне місце України на світовому ринку сталі пов'язане, насамперед з цим. Саме тому, що вітчизняний сектор чорної металургії має виробничий потенціал, який значно перевищує внутрішні потреби національної економіки, Україна є базою для масштабного експорту чорних металів [35, с. 67]. Л. Горошкова, В. Волков, визначають основні детермінанти економічної безпеки металургійної галузі як реального сектору економіки, а саме:

- параметри факторів виробництва та інфраструктури;
- умови та параметри ринкового попиту на продукцію галузі;

– технологічно споріднені галузі / оскільки вони забезпечують виробника факторами виробництва та в одночас є ґрунтовими складаючими економічної безпеки;

– структура ринку та конкурентна ситуація на ньому, від якої залежать можливості галузі в отриманні прибутку [36,с 123].

Потенціал галузі формують не лише інфраструктура металургійних підприємств та значні обсяги природних запасів сировини, а також можливості підвищення ефективності її функціонування. Якщо ознайомитись з оцінками експертів Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, можна дійти висновку, що найбільші резерви підвищення енергоефективності в чорній металургії «сховані» у виробництві чавуну (зниження питомих витрат приблизно на 25%, або 5 млн т у. п. / рік за обсягів виробництва на рівні 2013 р.) та виробництві сталі (зниження питомих витрат приблизно на 70%, або 1,5 млн т у. п. / рік за обсягів виробництва на рівні 2013 р.).

При цьому, перспективи інвестування направлені лише у зниження енергоємності галузі становлять близько 200 млн грн . Необхідно вирішення проблем науково-технічного розвитку металургійної галузі саме з огляду на її експортну орієнтацію, та як наслідок втрату позицій вітчизняних виробників на глобальних ринках через низькі технологічні уклади виробництва.

Профільне Міністерство економічного розвитку і торгівлі України визначає основні проблеми розвитку металургійної галузі, а саме; зниження вартісних показників продукції через глобальну конкуренцію, валютне регулювання /експорт чорних металів є основною статтею валютних надходжень України/, відшкодування податку на додану вартість (ПдВ) і, відповідно, відсутність фінансування та як наслідок передумов для просування експорту [37].

Металургійна промисловість залишається базовою галуззю для економіки України, тому усунення структурних деформацій та її модернізація є важливими передумовами для забезпечення економічного зростання та

економічної безпеки держави. Але в Україні навпаки протягом тривалого часу зберігаються стійкі негативні тенденції у функціонуванні галузі, які лише поглиблюються на фоні погіршення соціально-економічної ситуації у східних регіонах країни. Найважливішими проблемами галузі є: відсутність системної державної підтримки галузі та недостатність механізмів захисту вітчизняних виробників, руйнування виробничих потужностей внаслідок бойових дій на донбасі, нерозвиненість внутрішньогалузевої та міжгалузевої кооперації, незабезпеченість металургійних підприємств сировиною, технічна та технологічна відсталість, висока енерго- та ресурсоемність виробництва металопродукції.

Металургійна промисловість є однією з домінуючих бюджетоутворюючих галузей української економіки, яка забезпечує значну частину валютних надходжень до державного кошику завдяки розвиненому експортному потенціалу. Так, частка металургії у структурі українського товарного експорту у 2016 р. була найбільшою серед усіх галузей промисловості (24,8%); частка експорту склала 63,0% загального обсягу реалізованої продукції галузі.

Порівняємо ситуацію з Польщею. Польську промисловість у 2018 році можна узагальнити кількома простими твердженнями, такими як: прогрес, зростання, динамічний розвиток.

Економічна ситуація в промисловості та великі інвестиції означали, що внутрішнє споживання сталевих виробів зросло приблизно на 9,0 відсотків. Польські сталеливарні заводи виробили 10,16 млн. Тонн сирової сталі (зменшення на 2% порівняно з виробництвом у 2017 році), з них 5,85 млн. тонн вивезено та експортовано (зменшення на 4%). На той час до Польщі було завезено майже 12 млн. тонн сталевих виробів. Очевидне споживання сталі, найвище з 1989 року, досягло 14,9 млн. тонн, а імпорт та привоз становили 72 відсотків і зростає як і внутрішнє споживання, яке в Польщі систематично зростає протягом багатьох років, разом із економічним

зростанням (у 2017 р. - 13,6 млн. тонн, у 2016 р. - 13,1 млн. т., у 2015 р. - понад 12,5 млн. тонн, у 2014 р. - 12,3 млн. тонн)[38].

Фахівці Всесвітньої асоціації стали вважають, що в 2019 році в Польщі попит на сталь збільшився на 2-3%. Це правда, що рік тому зростання попиту коливалося приблизно на 10%, але погодимось - це явище, яке не могло тривати нескінченно. Тож можна визначити, що поки їх потрібно продовжити - це добре. Польська економіка значно заробляє на сталі, тому варто використовувати цю галузь промислової галузі[39].

Сталь особливо важлива в будівництві та будівельно-монтажному виробництві. В Європі для цього використовується близько 1/3 сталевих ресурсів, а в Польщі навіть більше. Попит на труби та сталеві конструкції постійно зростає. Ця тенденція триває роками.

Таблиця 1.3

Споживання сталі 2012-18 - готова продукція (млн. тонн)[40]

Показник	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Світ	1446	1545	1550	1505	1520	1633	1712
Європейський Союз	141	142	149	155	158	163	170
Польща	10,4	10,4	12,3	12,6	13,1	13,6	14,9

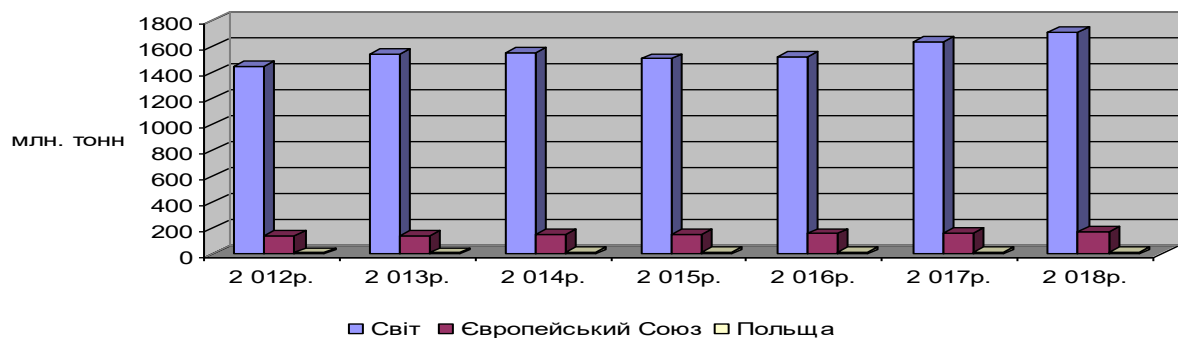


Рис.1.4 Споживання сталі 2012-18 - готова продукція (млн. тонн)

За останні два роки споживання сталі значно зросло. 2014-16 рік був не найкращим через слабкі попит з боку Китаю (споживання в Європейському Союзі продовжувало зростати в цей період). Середньорічне зростання споживання в 2012-18 роках зросло зі ставкою 2,9% (Китай + 4%; інші країни

+ 1,9%). Темпи зростання в Європейському Союзі були вищими і становили 3,2%. В Польщі споживання збільшилося на 6,2%. Втрати при перетворенні сталі сировина в готовій продукції в середньому становить 6,5%.

У рейтингу «топ-10» експортерів за версією українського видання Forbes шість з десяти компаній представляють саме металургію [37]. Україна є нетто-експортером металургійної продукції – протягом 2013-2018 рр. сальдо зовнішньої торгівлі залишалося додатним. Проте аналіз динаміки зовнішньої торгівлі металургійною продукцією свідчить про катастрофічні втрати експортного потенціалу – обсяг експорту металургійної продукції у 2013-2018 рр. скоротився в 2,9 рази (табл. 1.4). При цьому в 2018 р. експорт скоротився у 1,6 рази порівняно з попереднім роком. Обсяги імпорту в 2013-2018 рр. скоротилися в 3,2 рази. Як видно з таблиці більш високі темпи скорочення імпорту порівняно з експортом спричинили зростання коефіцієнта покриття експортом імпорту з мінімального за аналізований період значення 3,5 у 2016 р. до 4,6 у 2018 р. Скорочення експорту в 2018 р. було в першу чергу обумовлене значним з часів кризи 2008-2009 рр. падінням виробництва, яке за підсумками року становило 16,1%. Виробництво чавуну скоротилося на 11,9% до 21861,0 тис. т; напівфабрикатів, отриманих безперервним литтям, – на 20,4% до 11762,5 тис. т; прокату чорних металів – на 17,1% до 11945,3 тис. т. Як показує структура експорту металургійної продукції традиційно переважає частка чорних металів, яка зросла з 83,2% у 2013 р. до 85,3% у 2018 р. (табл. 1.2), що на тлі істотного скорочення частки виробів із чорних металів з 12,8 до 9,7% свідчить про сталу тенденцію до закріплення сировинної орієнтації українського експорту металургійної продукції та його примітивізації. Крім того, в експорті чорних металів третій рік поспіль скорочуються обсяги металопрокату – продукції з достатньо високою доданою вартістю. Загалом у 2018 р. експорт металопрокату у натуральному значенні скоротився порівняно з 2015 р. на 21,2% з 6,1 млн т до 4,8 млн т. Натомість експорт відходів та брухту чорних металів у 2018 р.

становив 1,2 млн т, та зріс у 1,3 рази порівняно з попереднім роком та в 3,6 рази порівняно з 2015 р.

Таблиця 1.4

Динаміка зовнішньої торгівлі продукцією металургійної промисловості,
2013-2018 рр

Показник	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Експорт млн. дол. США	17272,6	22032,4	18825,7	17525,2	15229	9470,7
Імпорт млн. дол. США	4090	5588,7	5179,8	4953,2	3324,4	2004,2
Сальдо млн. дол. США	13182,6	16443,7	13645,8	12572	11904,6	7466,5
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	4,2	3,9	3,6	3,5	4,7	4,6

Відобразимо графічно дані щодо динаміки зовнішньої торгівлі продукцією металургійної промисловості, 2013-2018 рр

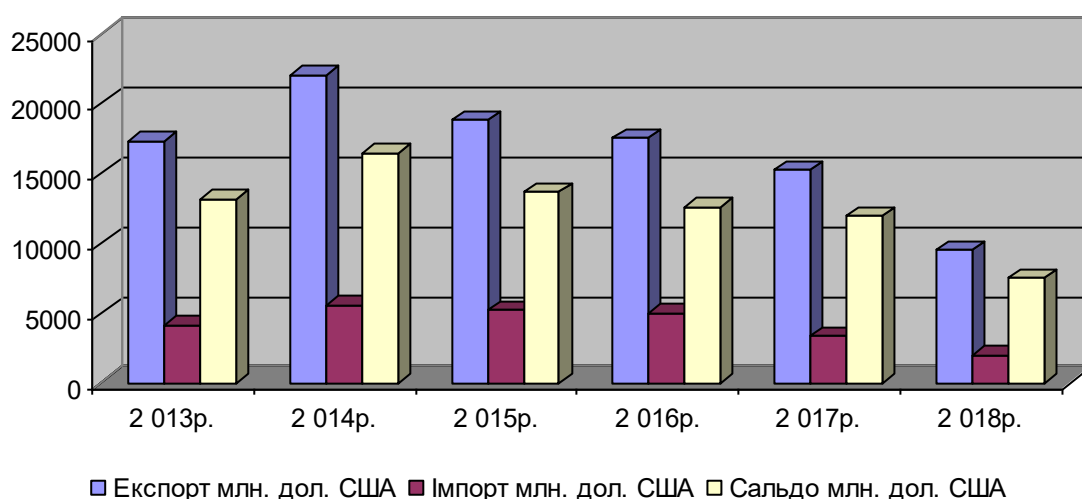


Рис.1.5 Динаміка зовнішньої торгівлі продукцією металургійної промисловості, 2013-2018 рр

Розглянемо товарну структуру експорту металургійної продукції України(табл.1.5)

Таблиця 1.5

Товарна структура експорту металургійної продукції України, %

Показник	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Чорні метали	84,6	83,7	81,4	81,7	84,7	85,3
Вироби з чорних металів	11,4	12,8	14,9	14,6	11,1	9,7
Мідь і вироби з неї	1,5	1,1	0,9	0,9	1,1	1,2
Нікель і вироби з нього	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Свинець і вироби з нього	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Алюміній і вироби з нього	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	1,2
Цинк і вироби з нього	0	0,1	0,1	0	0,1	0
Олово і вироби з нього	0	0	0	0	0	0
Інші недорогоцінні метали	0,6	0,6	0,8	0,7	0,9	1

Розглянемо товарну структуру експорту металургійної продукції України

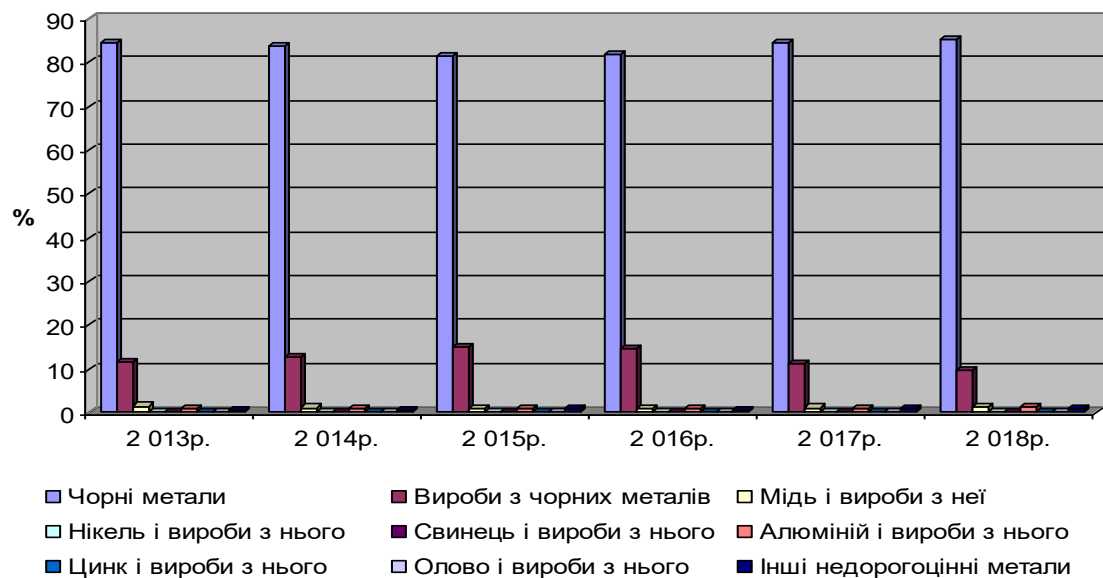


Рис.1.6 Товарна структура експорту металургійної продукції України, %

Товарна структура імпорту металургійної продукції є більш диверсифікованою. Частка чорних металів у ній поступово скорочується:

якщо у 2013 р. вона становила 74,0%, то у 2018 р. – 60,2% (табл. 1.5). Натомість зростає частка кольорової металургії. Якщо у структурі українського експорту металургійної продукції частка кольорової металургії не перевищує 3,7%, то в імпорті частка кольорових металів значно вище – у 2018 р. вона становила 26,0%, збільшившись на 8,8 в. п. порівняно з 2013 р.

При цьому в структурі імпорту суттєво зросла частка алюмінію – з 7,5% у 2013 р. до 12,7% у 2018 р. при скороченні обсягів імпорту у натуральному вираженні зі 107,0 тис. т до 76,3 тис. т відповідно.

Значні обсяги імпорту алюмінію та продуктів з нього обумовлені, в першу чергу, призупиненням у липні 2015 р. виробництва алюмінієвої катанки на визначальному підприємстві галузі – ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат»[41]. Інше провідне підприємство галузі, ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», перебуває під контролем російського холдингу «РУСАЛ» та працює на імпортній сировині. Як видно з аналізу, у споживанні підприємствами металопродукції на внутрішньому ринку України домінує вітчизняна продукція. Так у 2018 р. доля продажу металу вітчизняного виробництва у структурі оптового продажу підприємствами оптової торгівлі становила 83,3%, в тому числі феросплавів – 85,9%, плоского сталюого гарячекатанного прокату – 86,3%, плоского сталюого холоднокатанного прокату – 73,3%, металевих руд – 97,5%. Але, значно нижчими була торгівля частки сталі та кольорових металів вітчизняного виробництва, які становили 30,7 та 49,9% відповідно, що ще раз наголошує на значному ступені імпортозалежності у споживанні цих видів продукції на внутрішньому ринку.

Не зважаючи на досить високий ступінь насиченості внутрішнього ринку України вітчизняною продукцією його ємність все ж таки залишається незначною. Про це свідчить експортний вектор більшості провідних виробників металопродукції України, 40-90% обсягу реалізації яких становить експорт. Але, навіть при таких умовах виробничі потужності підприємств залишалися недозавантаженими.

Поточні можливості виробництва внутрішнього ринку металопродукції оцінюються експертами максимально в 10-11 млн т, але це всерівно майже втричі менше, порівняно з обсягами її експорту.

В структурі внутрішнього споживання металопрокату найбільша частка належить власне металургії (35%), підприємствам машинобудування (20%), металосервісним центрам, підприємствам малого будівництва та приватним споживачам металообробної галузі (понад 18%), підприємствам будівельної галузі (5%), автомобілебудівній галузі (2%), виробникам будівельних матеріалів (1%).

Незначний попит на внутрішньому ринку аналітики пояснюють тим, що на протязі останнього часу відбулося падіння виробництва у тих галузях економіки, які формують пріоритетний попит на металопродукцію. Найнижче падіння було зафіксовано у сфері машинобудування (за підсумками 2017 р. – 14,1%). Попит на металопродукцію у будівельній галузі скоротився внаслідок кризового зменшення обсягів будівництва (у 2018 р. індекс будівельної продукції становив 87,7% до 2017 р.), що насамперед вплинуло на обсяги внутрішнього споживання металу. Ситуація на внутрішньому ринку змінювалась не на краще внаслідок загострення у 2015-2016 рр. збройного конфлікту на сході країни, де розташована основна частина виробничих потужностей металургії. Пошкодження залізничних колій та транспортної інфраструктури в зоні проведення бойових дій стало причиною унеможливлення поставок основних складаючих сировинних матеріалів (коксівного вугілля, коксу, залізорудної сировини) та відвантаження готової продукції практично на всі металургійні та коксо-хімічні підприємства донбасу.

Обсяги реалізованої продукції металургійної галузі у 2017 р. порівняно з 2016 р. скоротилися у луганській області на 62,6%, у донецькій – зросли на 8,0%. Значне падіння обсягів реалізації у луганській області пояснюється втратою найбільших промислових потужностей – на непідконтрольній Україні території залишились такі промислові кіти, як ПАТ «Алчевський

металургійний комбінат», ПАТ «Алчевський коксохімічний завод», ПАТ «Стахановський завод феросплавів». Зростання обсягів виробництва у донецькій області обумовлено тим, що 70% металопродукції області поставляє два металургійні комбінати – ПАТ «Металургійний комбінат "Азовсталь"» та ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», які продовжують працювати на контрольованій Україною території. З восьми металургійних заводів на сході України знаходяться лише два – ТОВ «Краматорський металопрокатний завод» та ПрАТ «Костянтинівський металургійний завод». На контрольованій бойовиками території перебуває також ПАТ «харцизький трубний завод», який забезпечує 15% виробництва труб в Україні [45].

Наслідком такої ситуації стало значне, майже критичне погіршення фінансового стану більшості підприємств галузі. Якщо у 2016 р. окремі підприємства, що входять до холдингу «Метінвест» (ПАТ Металургійний комбінат «Азов-сталь», ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», ПАТ «харцизький трубний завод», ПАТ Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь»), отримали прибуток, то вже у 2016 р. лише два з найбільших металовиробників – ПАТ «Запорізький металургійний комбінат Запоріжсталь» та ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» – залишилися прибутковими, тоді як переважна більшість підприємств даної галузі задекларували збитки. Перспективи розвитку імпортозаміщення у металургійній галузі у першу чергу залежать від повернення Україною контролю над окупованими територіями донбасу, де розташовані основні металургійні потужності, адже без цих підприємств Україна ризикує досить стрімко втратити передові позиції на міжнародному ринку.

Більш того, відновлення повноцінної роботи існуючих металургійних підприємств повинно супроводжуватися зміщенням акцентів на виробництво продукції з більшою доданою вартістю, що насамперед дозволить скоротити імпорт в Україну металургійної продукції глибокого перероблення. Так, на світовому ринку попри багаторічний спад зберігається високий попит на

металовироби, ринок яких зростає щорічно на 7% [44]. Недостатня номенклатура виробництва українськими металургійними компаніями продукції глибокого перероблення спричиняє залежність підприємств від її імпорту. В першу чергу це стосується сфери машинобудівних підприємств, які споживають близько чверті загального обсягу українського імпорту металургійної продукції. За підрахунками спеціалістів, саме через недосконалу номенклатуру продукції металургійні гіганти щорічно недоотримують близько 3 млрд дол. США [42].

Таблиця 1.6

Товарна структура імпорту металургійної продукції України, %

Показник	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Чорні метали	84,6	83,7	81,4	81,7	84,7	85,3
Вироби з чорних металів	11,4	12,8	14,9	14,6	11,1	9,7
Мідь і вироби з неї	1,5	1,1	0,9	0,9	1,1	1,2
Нікель і вироби з нього	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Свинець і вироби з нього	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Алюміній і вироби з нього	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	1,2
Цинк і вироби з нього	0	0,1	0,1	0	0,1	0
Олово і вироби з нього	0	0	0	0	0	0
Інші недорогоцінні метали	0,6	0,6	0,8	0,7	0,9	1

Відобразимо товарну структуру імпорту металургійної продукції України

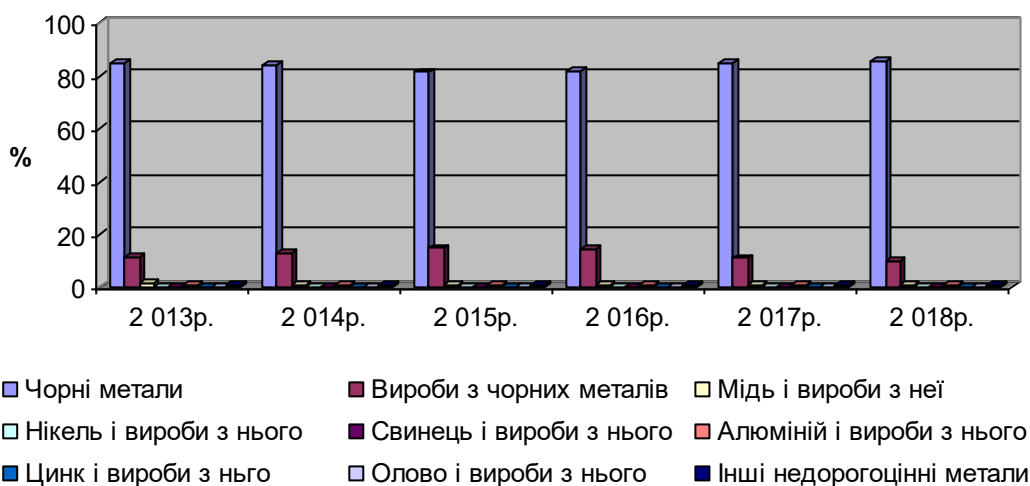


Рис. 1.7 Товарна структура імпорту металургійної продукції України, %

Згідно прогнозу експертів, протягом найближчих років на світових ринках зберігатиметься зовнішньоекономічна кон'юнктура, що більш за все не буде сприяти нарощуванню українського експорту металургійної продукції. За таких умов історія розвитку металургійної галузі України буде значною мірою пов'язана з розширенням внутрішнього ринку шляхом переорієнтації металургійних підприємств на задоволення внутрішніх потреб, а також, у першу чергу зниження залежності від змін кон'юнктури на світових ринках. Перспективи завершення анти-терористичної операції на Сході України поставлять перед країною завдання щодо проведення відновлюваних робіт, які потребуватимуть значного обсягу металургійної продукції, що сприятиме збільшенню її виробництва, в першу чергу з орієнтацією на внутрішній ринок. На сьогодні майже 70% металургійного фонду України потребує значної модернізації – лише виробництво устаткування для оновлення технологічної бази вимагає близько 200 млн. т. українського прокату. У середньостроковій перспективі збільшення внутрішнього споживання металопродукції можливе також за рахунок заміни зношених нафто-газопроводів та трубопроводів у ЖКГ. За умови неухильного здійснення у майбутньому виваженої політики модернізації та реструктуризації української економіки активними споживачами української

металопродукції можуть також стати авіабудівні підприємства, підприємства сільськогосподарського машинобудування та суднобудування [41].

Виходячи з вищенаведеного, можемо підсумувати, що незважаючи на існування глобальних викликів (зміна кон'юнктури світового ринку, воєнні дії на Сході України, підписання Угоди про асоціацію з ЄС) і внутрішніх проблем (зношеність інфраструктури, висока енергоємність виробництва, обмеженість фінансових активів вітчизняних підприємств), які формують загрози для стабілізації і розвитку металургійної галузі України, за належної державної підтримки вона має перспективи розвитку і утримання своєї ніші на глобальному ринку.

Пріоритетами державної економічної політики щодо розвитку металургійної галузі та посилення її експортного потенціалу і зміцнення зовнішньоекономічної безпеки мають бути :

- стабілізація та поступове розширення ніш на міжнародному ринку традиційної й високо-технологічної номенклатури продукції, зокрема диверсифікація ринків збуту металопродукції з наданням пріоритетів по ставкам до країн Північної Африки та Близького Сходу, зміцнення зв'язків з країнами ЄС, США і країнами латинської Америки [42];

- посилення ролі держави як системного координатора імпортозаміщення шляхом узгодження програм розвитку галузей – споживачів металопродукції з можливостями металургії для збалансування структури внутрішнього попиту і виробництва металопродукції;

- розроблення Програми модернізації інфраструктури реального сектору економіки, яка передбачатиме заходи щодо заміни і оновлення зношеного металофонду з критичним ступенем зношеності рухомого складу та шляхів сполучення «Укрзалізниці», тепломереж тощо з розміщенням замовлень на вітчизняних металургійних підприємствах;

- розроблення та затвердження «державної програми розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу України на період до 2025 р.», яка передбачатиме механізми створення імпортозамінних виробництв

шляхом розвитку інноваційної інфраструктури та науково-технічного забезпечення галузі, комерціалізації наукових розробок, налагодження ефективної співпраці між державою, бізнесом та наукою у створенні повних технологічних циклів виробництва та залученні приватних інвестицій;

- організація системної співпраці з міжнародними інституціями, що займаються розвитком промисловості (наприклад, Комісія ЄС та утворена Україною спільно з нею Робоча група зі сталі), з метою впровадження у промисловому комплексі України європейських стандартів та систем контролю, нових технологічних регламентів, критеріїв оцінювання енергоефективності та енергозбереження тощо;

- забезпечення розслідування та припинення випадків неконкурентної поведінки компаній щодо зловживання монопольним становищем на ринку метало продукції та сировини у вигляді штучного завищення тарифів, недружніх поглинань тощо;

- прийняття пакету законів щодо стимулювання розвитку металургійної галузі (обмеження обсягів експорту металобрухту, скасування мита на його імпорт, запровадження механізму аукціонного продажу металобрухту);

- створення ефективного внутрішнього ринку перероблення та використання вторинної сировини (металолому, пластику, паперу, відходів харчової та деревообробної промисловості) з метою розбудови екологічної ресурсоефективної промисловості на засадах циркулярної економіки;

- проведення комплексного аналізу ефективності підвищення протягом останніх років тарифів на залізничні вантажні перевезення та прийняття на цій основі рішення щодо економічної доцільності їх підвищення у майбутньому або за провадження альтернативної практики прив'язування тарифів до галузевих індексів, розрахованих на основі цінових котирувань на сировинні товари на провідних світових біржах;

- удосконалення інфраструктури реалізації української металопродукції на внутрішньому ринку шляхом створення віртуальних

торговельних майданчиків для промислових підприємств, запровадження системи моніторингу та прогнозування кон'юнктури внутрішнього ринку;

– ініціювання інвестиційних проектів з будівництва компактних виробництв, головною перевагою яких є гнучкість та виробництво продукції з високою доданою вартістю невеликими партіями (наприклад, виробництво спеціальних сталей і сплавів, титанових сплавів та прокату, алюмінієвої фольги, створення нових видів цирконієвої продукції підвищеного попиту, каліброваного прокату, гнутих профілів), що є економічно не вигідним для великих металургійних підприємств [46].

Висновки до розділу 1

На підставі аналізу літературних джерел і статистичних даних можливо зробити наступні висновки:

1. Визначено, що фінанси підприємств – це сукупність економічних відносин, які опосередковують процес формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. При цьому основною ознакою фінансових ресурсів підприємств, які виступають матеріальною основою функціонування фінансів – є джерела їх походження й право суб'єкту господарювання розпоряджатися ними. Останнє визначається правами власності: у випадку власності суб'єкт отримує право володіння, розпорядження й використання (власні), а у випадку запозичення – право використовувати кошти на умовах платності, зворотності, забезпеченості, цільового використання. Отже, фінансові фонди впливають на фінансовий стан та систему управління фінансами підприємств.

2. Доведено, що суб'єктом управління фінансами підприємств є керівний та фінансовий апарат системи органів управління на підприємстві. У практичному плані управління фінансами підприємств – це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування і використання фінансових ресурсів.

На рівні підприємств різних організаційних форм та різних форм власності в сучасних умовах використовують застосовується поняття "фінансовий менеджмент". Фінансовий менеджмент – це управління фінансами підприємства, направлене на досягнення його мети за допомогою певних методів.

3. Зазначено, що основною метою управління фінансами або фінансового менеджменту є одержання максимальної вигоди від функціонування підприємства в інтересах його власників.

4. Визначено, що фінансовий механізм підприємств – це система управління фінансами підприємств, яка призначається для організації взаємодії фінансових відносин і фондів грошових коштів з метою ефективного їх впливу на кінцеві результати роботи. Фінансовий механізм складається з п'яти взаємопов'язаних елементів: фінансових методів, фінансових важелів, правового, нормативного та інформаційного забезпечення

5. Розглянуто стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств металургійної галузі в Україні та Польщі.

Металургійна промисловість залишається базовою галуззю для економіки України, тому усунення структурних деформацій та її модернізація є важливими передумовами для забезпечення економічного зростання та економічної безпеки держави.

Фахівці Всесвітньої асоціації стали вважають, що в 2019 році в Польщі попит на сталь збільшився на 2-3%. Це правда, що рік тому зростання попиту коливалося приблизно на 10%, але погодимось - це явище, яке не могло тривати нескінченно. Тож можна визначити, що поки їх потрібно продовжити - це добре. Польська економіка значно заробляє на сталі, тому варто використовувати цю галузь промислової галузі.

За останні два роки споживання сталі значно зросло. 2014-16 рік був не найкращим через слабкі попит з боку Китаю (споживання в Європейському Союзі продовжувало зростати в цей період). Середньорічне зростання

споживання в 2012-18 роках зросло зі ставкою 2,9% (Китай + 4%; інші країни + 1,9%). Темпи зростання в Європейському Союзі були вищими і становили 3,2%. В Польщі споживання збільшилося на 6,2%. Втрати при перетворенні сталі сировина в готовій продукції в середньому становить 6,5%.

У рейтингу «топ-10» експортерів за версією українського видання Forbes шість з десяти компаній представляють саме металургію [36]. Україна є нетто-експортером металургійної продукції – протягом 2013-2018 рр. сальдо зовнішньої торгівлі залишалося додатним. Проте аналіз динаміки зовнішньої торгівлі металургійною продукцією свідчить про катастрофічні втрати експортного потенціалу – обсяг експорту металургійної продукції у 2013-2018 рр. скоротився в 2,9 рази.

Товарна структура імпорту металургійної продукції є більш диверсифікованою. Частка чорних металів у ній поступово скорочується: якщо у 2013 р. вона становила 74,0%, то у 2018 р. – 60,2%.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»

2.1 Організаційно – економічна характеристика ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»

ПАТ "Дніпроспецсталь" – провідне підприємство України по виробництву якісної сталі та сплавів. Завод "Дніпроспецсталь" був збудований ще під час радянської індустріалізації. 10 жовтня 1932 року здійснена перша плавка електросталі, що стало початком біографії заводу.

Ще в довоєнний період він досягнув проектної потужності. Проте, в роки війни був майже повністю зруйнований і вже після відбудований як практично новий завод. Проектна потужність виробництва сталі сягнула 1,5 млн тонн на рік. За часів Радянського Союзу, як і все найкраще в країні, високоякісна сталь з Запоріжжя йшла на потреби оборонного комплексу. Підприємство входило до загальносоюзного об'єднання "Союзспецсталь", виділялось виробництвом високоякісної електросталі, особливо нержавіючої, підшипникової, інструментальної, легованої конструкційної та швидкоріжучої, а також жаростійких прецизійних сплавів. На заводі освоєно випуск більше 800 марок сталі та понад 1000 видів профілів прокату [47].

Із сталі, що виплавлялась на заводі, виготовлені вузли та деталі для космічних кораблів "Восток", "Союз", "Буран".

Географічне розташування заводу сприятливе для виробничої діяльності – близьке розташування більшості джерел надходження основних матеріалів (феросплавні, машинобудівні та металургійні підприємства – постачальники металобрухту та чушкового чавуну), енергії (ДніпроГЕС, Запорізька ГРЕС та АЕС), наявність під'їздних колій та автошляхів, можливість використання водного транспорту, розвиненої наукової бази.

Основні постачальники:

- металобрухту – підприємства "Вторчермету" Запорізької, Дніпропетровської, Київської, Хмельницької, Тернопільської, Кримської областей;

- феросплавів – Запорізький та Нікопольський заводи феросплавів;
- Пабужський феронікелевий завод;
- ВАТ “Укрграфіт” м. Запоріжжя;
- ВАТ “Запоріжвогнетрив” м. Запоріжжя.

Продукція компанії представлена наступними групами марок сталі: нержавіюча, інструментальна, швидкоріжуча (в тому числі виготовлена методом порошкової металургії), підшипникова, легована конструкційна, теплостійка, ресорно - пружинна, а також сплави корозійно стійкі, жаростійкі та жароміцні.

В залежності від розмірів та профілю, продукцію Дніпроспецсталі можна розділити на наступні групи:

- прутки гарячекатані круглі діаметром 20-280 мм з обточеною поверхнею;
- прутки гарячекатані круглі діаметром 8-130 мм без обточки;
- заготівка гарячекатана квадратна зі стороною квадрату 45-180 мм та 230-250 мм;
- блями зі стороною квадрату 190-280 мм;
- прутки гарячекатані квадратні зі стороною квадрату 8-100 мм;
- смуги гарячекатані перерізом 6-12х45-50 мм та 40х150 мм;
- прутки круглі ковані діаметром 80-550 мм;
- прутки квадратні ковані зі стороною квадрату 80-450 мм;
- поковки прямокутного перерізу 30-150х80-350 мм та 100-300х300-800 мм;
- прутки холоднотягнуті зі спеціальною обробкою поверхні діаметром 2-50 мм [47].

Ще в 1991 році продукція підприємства отримала сертифікат якості Товариства технічного нагляду "ТЮФ" (Берлін-Брандербург), неодноразово підтверджувався високий рівень технології та якості металопродукції заводу.

Згідно з вимогами іноземних споживачів удосконалюється технологія та придбані сучасні прилади для контролю за якістю. Завод одразу взяв лінію на максимальне задоволення потреб закордонних замовників.

За 1999 рік 57,2% продукції підприємства поставлялося в 20 країн-експортерів. Серед них: Англія, Австрія, Німеччина, Італія, Іспанія, ПАР, США, Канада, Кіпр, Франція, Мексика, Ізраїль, Туреччина та інші. В числі споживачів продукції електрометалургійного заводу більше п'яти тисяч замовників в країнах СНД. В складі заводу працює більше 30 основних та допоміжних цехів і майже два десятка відділів та служб.

Ведено в експлуатацію сучасний вакууматор ковшового типу відомої фірми "Маннесман-Демаг", використовуючи який в комплексі з раніше введеною в експлуатацію установкою піч-ковш фірми "Даніел" забезпечить виплавки сталі з низькою вмістимістю водню, кисню, сірки дозволить суттєво знизити забрудненість сталі неметалевими добавками до рівня самих жорстких нормів американського стандарту ASTM A295.

Застосування вакууматора дозволить значно розширити портфель замовлень, так як потреба в вакуумованій сталі безперервно збільшується. Крім збільшення замовлень завод планує одержати і економічний ефект від вакуумування сталі шляхом ліквідації або різкого зниження дорогих технологічних операцій.

Здійснюються заходи щодо відновлення виробництва складнолегованих жаростійких сталей та сплавів. Виконуються замовлення виробничого об'єднання "Зоря" м. Миколаїв та виробничого об'єднання "Моторсін" м. Запоріжжя.

Відновлення колишнього асортименту складнолегованих сталей та сплавів - одне із стратегічних напрямків діяльності заводу в даних обставинах.

В цілях підвищення конкурентоспроможності продукції заводу проводиться робота по зниженню витрат на їх виробництво. Це і впровадження водоохолоджуємих електродів в електросталеплавильних цехах, і застосування наливних футеровок.

В умовах дефіциту металобрухту та його високої вартості значною підмогою є розробка шлакових відвалів заводу.

Введення в експлуатацію цеху шлакопереробки забезпечило надходження в сталеплавильні цехи до 1000 тонн металевої шихти щомісячно. Подальше значне зниження собівартості виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції плануються досягнути в результаті проведення реконструкції на заводі [47].

Стратегічні напрямки в передільному виробництві заводу – це великі промислово-досліджувальні роботи по заміні дорогої ковки прокаткою, що користується підвищеним попитом на ринку крупногабаритної металопродукції. Такі можливості з'явилися у заводу після вводу в дію в 1998 році стану 1050.

Головним направленням технічного розвитку заводу залишається розширення марочного сортаменту прокату і поковок в сторону збільшення обсягу виробництва високолегованих сталей та сплавів.

ПАТ “Дніпроспецсталь” – це біля 9,5 тисяч робітників та службовців, одна третина яких – молодь до 35 років. Є свій чудовий заводський Палац культури. Він по праву вважається одним із кращих в місті.

На мальовничому березі Дніпра на острові Хортиця розташований заводський профілакторій на 150 місць. Дві бази відпочинку “Металург” в селищі Кирилівка на березі Азовського моря та “Весна” в селищі Алтагир.

Проаналізуємо основні фінансово – економічні показники діяльності

ПАТ “Дніпроспецсталь” у 2016 – 2018 роках у таблиці 2.1, використовуючи для цього баланси підприємства, що досліджується за 2016 – 2018 роки та звіти про фінансові результати за 2016 – 2018 роки (додаток).

Виходячи з даних аналізу, що наведений у таблиці 2.1 можемо зазначити наступне:

1. Чиста виручка від реалізації продукції за три роки дослідження збільшився на 3311810,00 тис. грн., темп росту склав 117,95%. Відмічаємо суттєве зменшення чистого доходу у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком на 464674,00 тис.грн, та значне зменшення у 2018 році на 489472,00 тис.грн.

2. Собівартість реалізованої продукції за три роки дослідження збільшилась на 1960323,00 тис. грн., темп росту склав 127,41%. Відмічаємо, що у 2018 році темпи росту собівартості по зрівнянню з 2016 роком були майже на одному рівні темпів з темпом росту чистого доходу від реалізації, дана ситуація є нормальною.

3. Чистий прибуток, за три роки дослідження мав великі коливання від прибутку до збитку, на кінець 2018 року збиток становить (428449,00) тис. грн., по відношенню до 2016 року абсолютні відхилення складають -24798,00 тис.грн.

Дана ситуація є негативною для підприємства та потребує вирішення. Відмічаємо низькі значення чистого прибутку всі три роки дослідження.

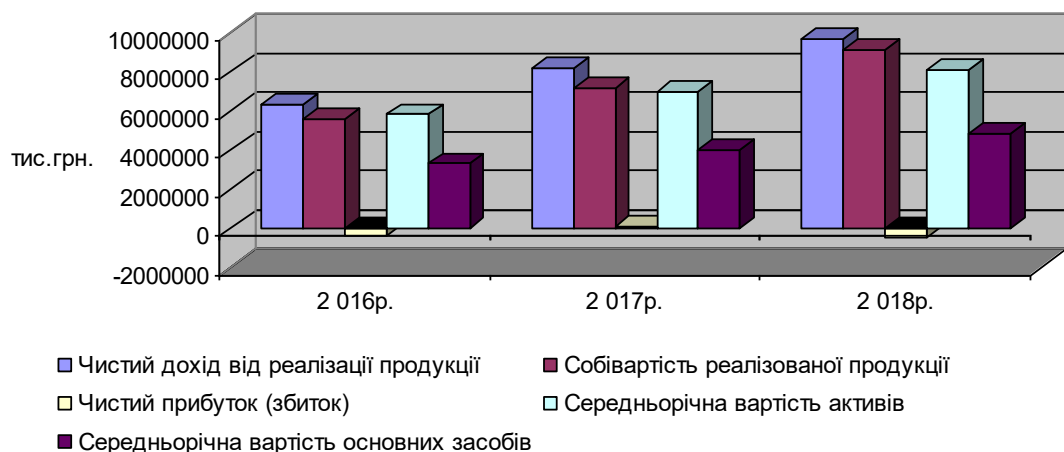


Рис. 2.1 Основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Дніпрспецсталь» за 2016-2018рр.

Таблиця 2.1

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності

ПАТ «Дніпрспецсталь» за 2016-2018рр

№ п/п.	Показники	Од. виміру	2016 р.	2017 р.	2018р.	Відхилення, +/-		Темп росту, %	
						2017р.до 2016р.	2018р. до 2017р.	2017р.до 2016р.	2018р. до 2017р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	тис.грн.	6319107	8164952	9630917	1845845	1465965	129,21	117,95
2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	5543947	7151107	9111430	1607160	1960323	128,99	127,41
3	Чистий прибуток (збиток)	тис.грн.	-403651	61023	-428449	464674	-489472	-15,12	- 702,11
4	Середньорічна вартість активів	тис. грн.	5807702,5	6941010	8045150	1133308	1104140	119,51	115,91
5	Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	3304332,5	4010580	4864825	706247	854246	121,37	121,30
6	Середньрічна чисельність персоналу	чол.	5466	5540	5224	74	-316	101,35	94,30

4. Середньорічна вартість активів підприємства за три роки збільшилась на 1104140 тис.грн., темп росту склав 115,91%. Відмічаємо збільшення середньорічної вартості активів впродовж трьох років дослідження. Дана ситуація є негативною і потребує усунення.

5. Середньорічна вартість основних засобів збільшувалась всі три роки дослідження, абсолютні відхилення складають 854246 тис. грн., темп росту склав 121,30 %. Дана ситуація є негативною.

6. Середньорічна кількість персоналу за період дослідження зменшилась і склала на 2018 рік 5224 чоловік, в порівнянні у 2016 році кількість персоналу була 5466 чоловіків, абсолютне відхилення складає 242 осіб. Таким чином, відмічаємо що фінансових проблем на підприємстві майже нема.

2.2 Аналіз динаміки і структури майна ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»

Для здійснення господарської діяльності ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» має у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння. Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, є активами даного підприємства.

Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку.

Використання фінансових ресурсів акціонерного товариства взагалі та ефективності конкретних його напрямів є ключовим моментом функціонування підприємства, адже саме з цією метою воно їх формує. Важливим є визначення тих елементів активу балансу, на які витрачається найбільша сума коштів та перевірка ефективності такого розподілу. Для цього розглянемо динаміку складу та структури розділів активу балансу ПАТ «Дніпроспецсталь» за 2016-2018 роки, що наведена в табл. 2.2.

Динаміка складу і структури активів ПАТ «Дніпроспецсталь» на 31.12.2016р.

Показник	на 01.01.2016 р.		на 31.12.2016 р.		Відхилення	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Необоротні активи :						
Нематеріальні активи	14549	0,26	12308	0,21	-2241	-0,86
Основні засоби	3354204	59,08	3254461	54,81	-99743	-38,23
Інші необоротні активи	50365	0,89	21126	0,36	-29239	-11,21
Усього за розділом	3463174	61	3330074	56,08	-133100	-51,02
Оборотні активи:						
Запаси	893535	15,74	947673	15,96	54138	20,75
Виробничі запаси	374668	6,6	407465	6,86	32797	12,57
Незавершене виробництво	342938	6,04	348245	5,86	5307	2,03
Готова продукція	175929	3,1	191963	3,23	16034	6,15
Товари	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	919943	16,2	1230553	20,72	310610	119,06
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	20818	0,37	21817	0,37	999	0,38
бюджетом	70081	1,23	72680	1,22	2599	1

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
у тому числі з податку на прибуток	21142	0,37	8	0	-21134	-8,1
з нарахованих доходів	1064	0,02	1581	0,03	517	0,2
Інша поточна дебіторська заборгованість	11319	0,2	10056	0,17	-1263	-0,48
Поточні фінансові інвестиції	0	0	119225	2,01	119225	45,7
Гроші та їх еквіваленти	295682	5,21	195277	3,29	-100405	-38,49
Готівка	7	0	7	0	0	0
Рахунки в банках	295675	5,21	195270	3,29	-100405	-38,49
Витрати майбутніх періодів	1136	0,02	1612	0,03	476	0,18
Інші оборотні активи	510	0,01	7595	0,13	-2206493	-845,8
Усього за розділом	2214088	39	2608069	43,92	-3069193	-1176
БАЛАНС	5677262	100	5938143	100	260881	100

Необоротні активи на кінець 2016 року зменшились на 133100,00 тис. грн., що у структурі склало -4,92% від загальної вартості активів. Питома вага зменшилась з 61,00% до 56,08%. Натомість оборотні активи виросли у порівнянні з 2015 роком, і складають 43,92%.

Основні засоби зменшились на -99743 тис. грн, питома вага у структурі балансу зменшилась на -4,28%, та впала з 59,08% до 54,81%.

В свою чергу в оборотних активах також відбулись зміни. Усього оборотні активи зменшились на 3069193,00 тис.грн., проте їх питома вага виросла з 39,00% до 43,92%. Темп росту якої склав 117,79%

На першому місці у структурі оборотних активів стоїть дебіторська заборгованість, частка яких складає 20,72%, що більше ніж на початок періодна на 4,52%. Темп росту 133,76%.

Друге місце займають запаси. Їх питома вага збільшилась з 15,74% до 15,96% від загальної вартості оборотних активів

Станом на 2017 рік активи підприємства складаються з необоротних активів на 60,50 %. Решта 39,50 % припадає на оборотні активи.

Головними необоротними активами протягом року були основні засоби (60,00 % від загальної суми активів), інші необоротні активи (0,02 % від загальної суми активів). Так на початок періода питома вага основних засобів складала 54,81%, а на кінець періоду 60,50%, відхилення питомої ваги склало 5,20%, темп росту склав 146,47 %.

Найбільш важливими елементами оборотних активів була дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги 16,77 % від загальної суми активів на кінець періода. Темп росту якої склав 108,23%.

Запаси виросли у абсолютному розмірі на 299306,00 тис.грн., та темп росту склав 131,58%, але питома вага зменшилась з 15,96% до 15,70%.

Станом на 2018 рік активи підприємства складаються з необоротних активів на 60,50 %. Решта 39,50 % припадає на оборотні активи.

Таблиця 2.3

Динаміка складу і структури активів ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» на 31.12.2017р.

Показник	на 01.01.2017 р.		на 31.12.2017 р.		Відхилення	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Необоротні активи :						
Нематеріальні активи	12308	0,21	10056	0,13	-2252	-0,11
Основні засоби	3254461	54,81	4766698	60	1512237	75,4
Інші необоротні активи	21126	0,36	1918	0,02	-19208	-0,96
Усього за розділом	3330074	56,08	4806149	60,5	1476075	73,59
Оборотні активи:						
Запаси	947673	15,96	1246979	15,7	299306	14,92
Виробничі запаси	407465	6,86	503520	6,34	96055	4,79
Незавершене виробництво	348245	5,86	505844	6,37	157599	7,86
Готова продукція	191963	3,23	237534	2,99	45571	2,27
Товари	0	0	81	0	81	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1230553	20,72	1331809	16,77	101256	5,05

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	21817	0,37	95750	1,21	73933	3,69
з бюджетом	72680	1,22	107499	1,35	34819	1,74
у тому числі з податку на прибуток	8	0	31	0	23	0
з нарахованих доходів	1581	0,03	2071	0,03	490	0,02
Інша поточна дебіторська заборгованість	10056	0,17	10256	0,13	200	0,01
Поточні фінансові інвестиції	119225	2,01	191681	2,41	72456	3,61
Гроші та їх еквіваленти	195277	3,29	138968	1,75	-56309	-2,81
Готівка	7	0	7	0	0	0
Рахунки в банках	195270	3,29	138961	1,75	-56309	-2,81
Витрати майбутніх періодів	1612	0,03	1829	0,02	217	0,01
Інші оборотні активи	7595	0,13	10886	0,14	3291	0,16
Усього за розділом	2608069	43,92	3137728	39,5	529659	26,41
БАЛАНС	5938143	100	7943877	100	2005734	100

Головними необоротними активами протягом року були основні засоби (60,50 % від загальної суми активів), інші необоротні активи (0,02 % від загальної суми активів). Так на початок періода питома вага основних засобів складала 54,81%, а на кінець періоду 60,50%, відхилення питомої ваги склало 5,20%, темп росту склав 146,47 %.

Необоротні активи на кінець 2018 року зменшились на 5260777,00 тис. грн., що у структурі склало 4,27% від загальної вартості активів. Питома вага збільшилась з 60,50% до 64,77%. Натомість оборотні активи виросли у порівнянні з 2017 роком, і складають 35,22%.

Основні засоби збільшились на 171656 тис. грн, питома вага у структурі балансу збільшилась на 0,80%.

В свою чергу в оборотних активах також відбулись зміни. Усього оборотні активи збільшились на 276680,00 тис.грн., проте їх питома вага зменшилась на 4,27%.

На першому місці у структурі оборотних активів займають запаси. Їх питома вага збільшилась з 15,7% до 17,22% від загальної вартості оборотних активів.

На другому місці стоїть дебіторська заборгованість, частка яких складає 14,61%, що менше ніж на початок періодна на 2,16%.

Готова продукція зросла на 31172,00 тис.грн., питома вага зросла з 2,99% до 3,30%.

Рахунки в банках зменшились на 71863,00 тис.грн., питома вага зменшилась на 0,92% в складі активів.

Баланс активів зрос на 177948,00 тис.грн.

Динаміка складу і структури активів ПАТ «Дніпроспецсталь» на 31.12.2018р.

Показник	на 01.01.2018 р.		на 31.12.2018 р.		Відхилення	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Необоротні активи :						
Нематеріальні активи	10056	0,13	9144	0,11	-912	-0,01
Основні засоби	4766698	60	4938354	60,8	171656	0,8
Інші необоротні активи	1918	0,02	284308	3,5	282390	3,48
Усього за розділом	4806149	60,5	5260777	64,77	454628	4,27
Оборотні активи:						
Запаси	1246979	15,7	1398743	17,22	151764	1,52
Виробничі запаси	503520	6,34	638910	7,86	135390	1,53
Незавершене виробництво	505844	6,37	491092	6,04	-14752	-0,32
Готова продукція	237534	2,99	268706	3,3	31172	0,32
Товари	81	0	35	0	-46	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1331809	16,77	1186397	14,61	-145412	-2,16
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	95750	1,21	75691	0,93	-20059	-0,28
з бюджетом	107499	1,35	110724	1,36	3225	0,01

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
у тому числі з податку на прибуток	31	0	1	0	-30	0
з нарахованих доходів	2071	0,03	2204	0,03	133	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	10256	0,13	5802	0,071	-4454	-0,05
Поточні фінансові інвестиції	191681	2,41	0	0	-191681	-2,41
Гроші та їх еквіваленти	138968	1,75	67103	0,82	-71865	-0,92
Готівка	7	0	5	-7	-2	0
Рахунки в банках	138961	1,75	67098	0,82	-71863	-0,92
Витрати майбутніх періодів	1829	0,02	1970	0,024	141	0
Інші оборотні активи	10886	0,14	12414	0,15	1528	0,01
Усього за розділом	3137728	39,5	2861048	35,22	-276680	-4,27
БАЛАНС	7943877	100	8121825	100	177948	0

2.3 Аналіз джерел фінансування фінансових ресурсів ПАТ «Дніпроспецсталь»

На будь-якому підприємстві фінансування діяльності здійснюється відображається у пасиві балансу.

Як вже зазначалося у попередньому розділі фінансові ресурси мають два джерела формування – власні та позикові. Не зважаючи на те, що, з точки зору витрат самофінансування є більш бажаним, підприємства зазвичай користуються позиковими коштами також.

ПАТ «Дніпроспецсталь» не є виключенням і в його пасиві містяться власні та позикові кошти. У таблиці 2.5 відображено динаміку капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь» за аналізований період.

За 2016 рік власний капітал в пасиві балансу зменшився на 384345,00 тис.грн, темп росту склав 15,21%, а питома вага зменшилась на 6,82%.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення збільшилися на 206924,00 тис.грн., темп росту склав 108,00%. Питома вага збільшилась на 1,48%.

Розглядаючи співвідношення власного капіталу і зобов'язань в підсумку балансу, можна бачити, що питома вага власного капіталу, як на початок, так і на кінець року не перевищує питому вагу залученого (на початок – 8,01% / 91,99%, на кінець року – 1,19% / 98,81%). Це говорить про залежність даного підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Оцінка зміни структури пасиву показує значне погіршення фінансової стійкості підприємства (питома вага власного капіталу зменшилась на 6,82%). У пасивах підприємства відображено джерела фінансування відповідних активів.

Джерелом покриття необоротних активів є власний капітал і довгострокові зобов'язання. На досліджуваному підприємстві власного капіталу недостатньо для формування основного капіталу, але частина власного капіталу призначена для фінансування оборотних активів. Тому підприємство продовжує залучати довгострокові кредити.

Таблиця 2.5

Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ПАТ «Дніпрспецсталь» на 31.12.2016р.

Показник	на 01.01.2016 р.		на 31.12.2016 р.		Відхилення		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий капітал)	49720	0,88	49720	0,84	0	-0,04	100
Капітал у дооцінках	2292771	40,39	2143793	36,1	-148978	-4,28	93,5
Додатковий капітал	114627	2,02	114627	1,93	0	-0,09	100
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	12430	0,22	12430	0,21	0	-0,01	100
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2014639	-35,49	-2250006	-37,89	-235367	-2,4	111,68
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0
Неконтрольована частка	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	454909	8,01	70564	1,19	-384345	-6,82	15,51
Довгострокові зобов'язання та забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	96104	1,69	22256	0,37	-73848	-1,32	23,16
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові кредити банків	2104908	37,08	2385375	40,17	280467	3,09	113,32
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	384880	6,78	385185	6,49	305	-0,29	100,08
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	2585892	45,55	2792816	47,03	206924	1,48	108
Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	567194	9,99	0	0	-567194	-9,99	0
Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1000522	17,62	1751007	29,49	750485	11,86	175,01
за товари, роботи, послуги	880793	15,51	1146887	19,31	266094	3,8	130,21
за розрахунками з бюджетом	6428	0,11	9752	0,16	3324	0,05	151,71
за у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	7991	0,14	6501	0,11	-1490	-0,03	81,35

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
за розрахунками з оплати праці	18868	0,33	19872	0,33	1004	0	105,32
за одержаними авансами	61095	1,08	45237	0,76	-15858	-0,31	74,04
за розрахунками з учасниками	14347	0,25	14335	0,24	-12	-0,01	99,92
із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
за страховою діяльністю	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	44506	0,78	45884	0,77	1378	-0,01	103,1
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	0	0	35288	0,59	35288	0,59	0
Усього за розділом III	2636461	46,44	3074763	51,78	438302	5,34	116,62
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	5677262	100	5938143	100	260881	0	104,6

Поточні зобов'язання та забезпечення збільшились на 438302,00 тис.грн., темп росту склав 116,62% , і спостеріганється збільшення питомої ваги в структурі балансу на – 5,34% .

Підприємство збільшило кількість довгострокових кредитів на 280467,00 тис.грн., але підприємство повністю погасило сумму короткострокових кредитів банку яка складала 567194,00 тис.грн. на початок періоду. Найбільшу питому вагу в структурі пасиву складають поточні зобов'язання та забезпечення, на кінець року вони складають 41,78% від загального розміру пасивів, та мають темп росту 116,62%. Поточні зобов'язання порівнянно з минулим роком продовжують рости.

Непокритий збиток у пасиві балансу збільшується на кінець року на 235367 тис.грн., темп росту складає 111,68%.

Власний капітал в пасиві балансу значно збільшився за 2017 рік, на 1313326,00 тис.грн , темп росту склав 1961,18% , а питома вага збільшилась на 16,23%. ця динаміка є позитивною.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення зменшились на 1148715,00 тис.грн., темп росту склав 58,87%. Питома вага зменшилась на 57,27%.

Розглядаючи співвідношення власного капіталу і зобов'язань в підсумку балансу, можна бачити, що питома вага власного капіталу значно збільшилась , як на початок, так і на кінець року не перевищує питому вагу залученого (на початок – 1,19% / 98,81%, на кінець року – 17,42% / 82,58%). Це говорить про залежність даного підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Оцінка зміни структури пасиву показує значне покращення фінансової стійкості підприємства (питома вага власного капіталу збільшилась на 16,23%). У пасивах підприємства відображено джерела фінансування відповідних активів.

Джерелом покриття необоротних активів є власний капітал і довгострокові зобов'язання. На досліджуваному підприємстві власного капіталу недостатньо для формування основного капіталу, але частина власного капіталу призначена для фінансування оборотних активів.

Таблиця 2.6

Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ПАТ «Дніпроспецсталь» на 31.12.2017р.

Показник	на 01.01.2017 р.		на 31.12.2017 р.		Відхилення		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
I Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий капітал)	49720	0,84	49720	0,63	0	-0,21	100
Капітал у дооцінках	2143793	36,1	3342226	42,07	1198433	5,97	155,9
Додатковий капітал	114627	1,93	114627	1,44	0	-0,49	100
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	12430	0,21	12430	0,16	0	-0,05	100
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2250006	-37,89	-2134352	-26,87	115654	11,02	94,86
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	0	0	-761	-0,01	-761	-0,01	0
Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0
Неконтрольована частка	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	70564	1,19	1383890	17,42	1313326	16,23	1961,18
II Довгострокові зобов'язання та забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	22256	0,37	317193	3,99	294937	14,7	1425,2

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	2385375	40,17	866635	10,91	-1518740	-75,72	36,33
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	385185	6,49	460273	5,79	75088	3,74	119,49
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	2792816	47,03	1644101	20,7	-1148715	-57,27	58,87
III Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0
Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1751007	29,49	3320295	41,8	1569288	78,24	189,62
за товари, роботи, послуги	1146887	19,31	1338343	16,85	191456	9,55	116,69
за розрахунками з бюджетом	9752	0,16	11643	0,15	1891	0,09	119,39
за у тому числі з податку на прибуток	0	0	28	0	28	0	0
за розрахунками зі страхування	6501	0,11	8400	0,11	1899	0,09	129,21
за розрахунками з оплати праці	19872	0,33	26697	0,34	6825	0,34	134,34

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
за одержаними авансами	45237	0,76	98952	1,25	53715	2,68	218,74
за розрахунками з учасниками	14335	0,24	14333	0,18	-2	0	99,99
із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
за страховою діяльністю	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	45884	0,77	57097	0,72	11213	0,56	124,44
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	35288	0,59	40126	0,51	4838	0,24	113,71
Усього за розділом III	3074763	51,78	4915886	61,88	1841123	91,79	159,88
1	2	3	4	5	6	7	8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	5938143	100	7943877	100	2005734	100	133,78

Тому залучаються довгострокові кредити.

Поточні зобов'язання та забезпечення зменшились на 444031 тис.грн., темп росту склав 120,25%, і спостеріганється зменшення питомої ваги в структурі балансу на – 7,40%.

Підприємство збільшило кількість довгострокових кредитів на 903855 тис.грн., але при також збільшило сумму короткострокових кредитів банку на 194545 тис.грн.

Найбільшу питому вагу в структурі пасиву складають поточні зобов'язання та забезпечення, на кінець року вони складають 46,44% від загального розміру пасивів, та мають темп росту 120,25%

Непокритий збиток у пасиві балансу збільшується на кінець року на 628200 тис.грн.

Власний капітал в пасиві балансу зменшився на 384342,00 тис.грн , темп росту склав 15,21% , а питома вага зменшилась на 6,82%.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення збільшилися на 206924,00 тис.грн., темп росту склав 108,00%. Питома вага збільшилась на 1,48%.

Розглядаючи співвідношення власного капіталу і зобов'язань в підсумку балансу, можна бачити, що питома вага власного капіталу, як на початок, так і на кінець року не перевищує питому вагу залученого (на початок – 8,01% / 91,99%, на кінець року – 1,19% / 98,81%). Це говорить про залежність даного підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Оцінка зміни структури пасиву показує значне погіршення фінансової стійкості підприємства (питома вага власного капіталу зменшилась на 6,82%). У пасивах підприємства відображено джерела фінансування відповідних активів.

Джерелом покриття необоротних активів є власний капітал і довгострокові зобов'язання. На досліджуваному підприємстві власного капіталу недостатньо для формування основного капіталу, але частина власного капіталу призначена для фінансування оборотних активів. Тому підприємство продовжує залучати довгострокові кредити.

Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ПАТ «Дніпрспецсталь» на 31.12.2018 рік.

Показник	на 01.01.2018 р.		на 31.12.2018 р.		Відхилення		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
І Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий капітал)	49720	0,63	49720	0,61	0	-0,01	100
Капітал у дооцінках	3353743	42,22	3452405	42,51	98662	0,29	102,94
Додатковий капітал	114627	1,44	114747	1,41	120	-0,03	100,1
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	12430	0,16	12430	0,15	0	0	100
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	-2134352	-26,87	2353527	28,98	4487879	55,85	-110,27
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	-761	-0,01	0	0	761	0,01	0
Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0
Неконтрольована частка	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом І	1383890	17,42	1275775	15,71	-108115	-1,71	92,19
ІІ Довгострокові зобов'язання та забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	322926	4,07	300762	3,7	-22164	-0,36	93,14
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові кредити банків	866635	10,91	3920356	48,27	3053721	37,36	452,37
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	460273	5,79	509679	6,28	49406	0,48	110,73
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1644101	20,7	4730797	58,25	3086696	37,55	287,74
III Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0
Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	3320295	41,8	120975	1,49	-3199320	-40,31	3,64
за товари, роботи, послуги	1338343	16,85	1748917	21,53	410574	4,69	130,68
за розрахунками з бюджетом	11643	0,15	12964	0,16	1321	0,01	111,35
за у тому числі з податку на прибуток	28	0	0	0	-28	0	0
за розрахунками зі страхування	8400	0,11	10759	0,13	2359	0,03	128,08
за розрахунками з оплати праці	26697	0,34	33779	0,42	7082	0,08	126,53
за одержаними авансами	98952	1,25	60702	0,75	-38250	-0,5	61,34
за розрахунками з учасниками	14333	0,18	14330	0,18	-3	0	99,98

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	0	0
за страховою діяльністю	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	57097	0,72	73248	0,9	16151	0,18	128,29
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	40126	0,51	39579	0,49	-547	-0,02	98,64
Усього за розділом III	4915886	61,88	2115253	26,04	-2800633	-35,84	43,03
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	7943877	100	8121825	100	177948	0	102,24

Поточні зобов'язання та забезпечення збільшились на 1841123,00 тис.грн., темп росту склав 159,88% , і спостерігається збільшення питомої ваги в структурі балансу на – 91,79% .

Підприємство зменшило кількість довгострокових кредитів на 1518740,00 тис.грн.. Короткострокові кредити відсутні у 2017 році.

Найбільшу питому вагу в структурі пасиву складають поточні зобов'язання та забезпечення, на кінець року вони складають 61,88% від загального розміру пасивів, та мають темп росту 159,88%.

Поточні зобов'язання порівнянно з минулим роком продовжують рости.

Непокритий збиток у пасиві балансу збільшується на кінець року на 115654,00 тис.грн., темп росту складає 94,86%.

У нашому випадку основним джерелом формування майна підприємства є запозичений капітал.

На початок досліджуваного періоду його частка в структурі пасивів складала 91,99%.

На кінець звітного періоду частка власного капіталу в структурі пасивів незначно збільшилась і склала 82,58%

Така структура джерел формування майна підприємства є ознакою низької фінансової стійкості підприємства.

Поточні зобов'язання та забезпечення збільшились на 438302,00 тис.грн., темп росту склав 116,62% , і спостеріганється збільшення питомої ваги в структурі балансу на – 5,34% .

Підприємство збільшило кількість довгострокових кредитів на 280467,00 тис.грн., але підприємство повністю погасило сумму короткострокових кредитів банку яка складала 567194,00 тис.грн. на початок періоду.

Власний капітал за 2018 рік зменшився на 108115,00 тис.грн., темп росту склав 92,19%. Довгострокові зобов'язання та забезпечення

збільшились на 3086696,00 тис.грн., питома вага склала 37,55%, темп росту склав 287,74%.

Поточні зобов'язання і забезпечення зменшились на 2800633,00 тис.грн., питома вага склала -35,84%, темп росту склав 43,03%. Пайовий капітал не змінився протягом 2018 року. Капітал у дооцінках зрос на 98662,00 тис.грн., темп росту склав 102,94%. Додатковий капітал також зрос на 114747,00 тис.грн., темп росту склав 100,10%. Нерозподілений прибуток збільшився на 4487879,00 тис.грн., питома вага склала 55,85%, темп росту склав 110,27%. Довгострокові кредити банків збільшились на 3053721,00 тис.грн., питома вага – 37,36%, темп росту склав 452,37%. Довгострокові забезпечення зросли протягом 2018 року на 49406,00 тис.грн., темп росту склав 110,73%. Поточна кредиторська заборгованість зменшилась на 3199320,00 тис.грн., питома вага склала -40,31%, темп росту – 3,64%.

Поточні забезпечення зросли на 16151,00 тис.грн., темп росту склав 128,29%.

Баланс збільшився на 177948,00 тис.грн., темп росту склав 102,24%.

Така структура джерел формування майна підприємства є ознакою низької фінансової стійкості підприємства.

2.4 Аналіз прибутковості і рентабельності ПАТ «Дніпроспецсталь»»

Як і кожен абсолютний показник розмір прибутку не завжди характеризує ефективність діяльності підприємства. Тому, щоб оцінити ефективність роботи підприємства, одержаний прибуток необхідно співвідносити зі здійсненими витратами — поточними (собівартість продукції) і авансованими (активи або частини їх).

Співвідношення прибутку із зазначеними вище затратами являє собою рентабельність.

Рентабельність можна визначати як відношення певного прибутку до показника, рентабельність якого розраховується.

Рентабельність характеризує рівень прибутковості; він більшою мірою, аніж прибуток характеризує кінцеві результати діяльності підприємства. Рентабельність дозволяє зіставити ефективність роботи різних підприємств, прибутковість різних видів продукції тощо.

Рентабельність оцінюється, зазвичай, у відсотках, а у деяких випадках і у коефіцієнтах.

Існує значна кількість показників рентабельності.

У даному розділі розглядаються показники рентабельності, що пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції. Показники рентабельності, що характеризують використання капіталу, будуть розглянуті у наступному розділі.

При розрахунках показників рентабельності, зв'язаних з виробництвом і реалізацією продукції, як прибуток повинен використовуватися прибуток від виробництва або реалізації продукції, оскільки лише він характеризує виробничу діяльність підприємства.

Проведемо аналіз показників рентабельності на прикладі даних ПАТ «Дніпрспецсталь» за 2016-2018 роки.

З даних таблиці можна зробити висновок, що ПАТ «Дніпрспецсталь» є нерентабельним підприємством стосовно активів. Однак ситуація покращується. Так збитковість активів (інвестицій) протягом 2016-2018 рр. збільшилась від – 0,07% до -0,09%, темп росту за 2016-2017рр., склав - 14,29%, за 2017-2018рр, склав -942,65%. Тобто у 2016 році на 1 грн. активів припадало 0,07 коп. збитку, при цьому виключно на необоротні активи – 0,24коп. а на оборотні – 0,25 коп., в 2016 – всього – 0,07 коп. збитку, на необоротні -0,12 коп., на оборотні 0,12 коп., а у 2018 рентабельність має також негативне значення – 0,09 коп. на всі активи,– 0,08коп., на необоротні – 0,14 коп.

Така динаміка викликана одночасним зменшенням рівня рентабельності необоротних та оборотних активів акціонерного товариства у 2016-2018 рр.

Термін окупності активів у 2018р., склав -10,61 д., необоротних активів – 11,78 д., оборотних активів – 7 днів.

Таблиця 2.8

Динаміка показників рентабельності (збитковості) активів ПАТ
«Дніпроспецсталь» за 2016-2018 роки.

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Темп росту, %	
				2017-2016	2018-2017
Чистий прибуток(збиток), тис.грн	-403651,00	53676,00	-428449,00	113,30	-798,21
Середньорічна вартість активів, тис.грн.	5807702,50	6941010,00	4545149,50	119,51	65,48
Середньорічна вартість необоротних активів, тис.грн	3396624,00	4068111,50	5045761,00	119,77	124,03
Середньорічна вартість оборотних активів, тис.грн	3304332,50	4010579,50	2999388,00	121,37	74,79
Рентабельність (збитковість) активів(інвестицій)	-0,07	0,01	-0,09	114,29	-942,65
Термін окупності активів,днів	-	129,31	-	100,00	-100,00
Рентабельність (збитковість) необоротних активів	-0,12	0,01	-0,08	108,33	-849,13
Термін окупності необоротних активів, днів	-	75,79	-	100,00	-100,00
Рентабельність (збитковість) оборотних активів	-0,12	0,01	-0,14	108,33	-1428,45
Термін окупності оборотних активів	-	74,72	-	100,00	-100,00

Значення показника рентабельності (збитковість) необоротних активів з протягом 2016-2017 років мав темп росту 108,33%, а за 2017-2018 – темп росту склав 849,13%, що було викликано збільшенням чистого збитку на - 302912 тис. грн. або -42,87% та його у 2017 році на 457327 тис. грн. або темп росту 113,30% відповідно, а також зростанням обсягів необоротних активів на

461578,5 тис. грн. або темп росту 115,73% та 671487,5 тис. грн. або 119,77% відповідно. В 2017 році рентабельність необоротних активів зросла до 0,01. Темп росту склав 111,13%.

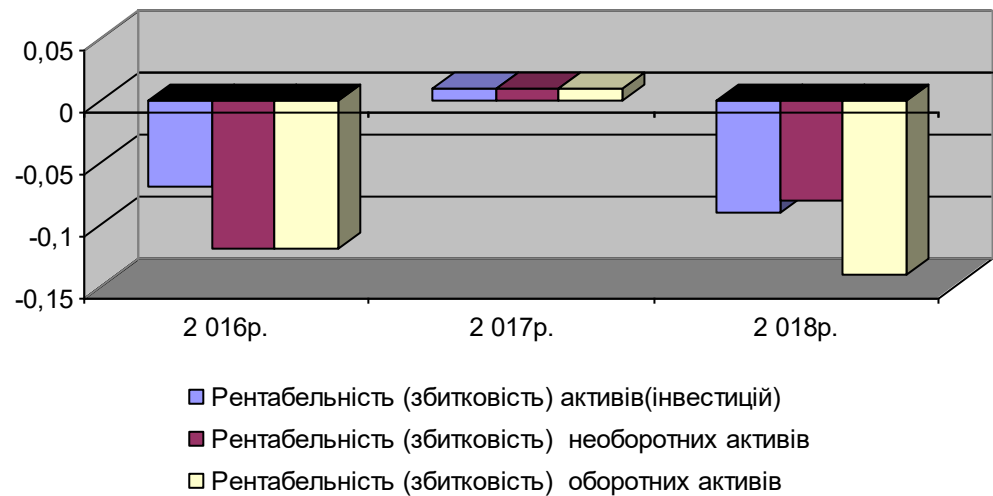


Рис.2.2 Динаміка показників рентабельності (збитковості) ПАТ «Дніпропецсталь» за 2016- 2018 роки.

Рентабельність (збитковість) оборотних активів змінювалася меншими темпами, а саме за підсумком 2016 року збільшилась 50,56% та в 2017 році темп росту склав 110,96% та була майже рівна нулю. До цього призвело зменшення чистого збитку та коливання обсягів оборотних активів. Останні протягом 2016-2015 років збільшились на 444731,5 тис. грн. або 15,55% а протягом 2016-2017 зросли на – 706247,00 тис. грн. або 21,37%. Враховуючи те, що підприємство є збитковим, не можна говорити безпосередньо про термін окупності активів. Динаміка цих показників свідчить про лише про віддалення чи приближення стану банкрутства.

Окрім рівня прибутковості активів, або впливу напрямів використання фінансових ресурсів на фінансовий результат, необхідно оцінити вплив структури формування капіталу.

Від'ємне значення власного капіталу при одночасній збитковості діяльності акціонерного товариства заважає адекватно оцінити його рентабельність. Зменшення чистого збитку проokuє позитивну

динаміку рентабельності власного капіталу, однак зростання нестачі останнього погіршує стан підприємства.

Таблиця 2.9

Динаміка показників рентабельності (збитковості) щодо власного капіталу і зобов'язань ПАТ «Дніпрспецсталі» за 2016-2018 роки.

Показник	2016	2017	2018	Темп росту, %	
				2017-2016	2018-2017
Чистий прибуток(збиток), тис.грн	-403651,00	53676,00	-428449,00	113,30	-798,21
Середньорічна вартість Власного капіталу, тис.грн	262736,50	727227,00	1339264,50	176,79	184,16
Середньорічна вартість позикового капіталу, тис.грн	5544966,00	6213783,00	3190315,50	12,06	51,34
Рентабельність (збитковість) власного капіталу	-1,54	0,07	-0,32	104,80	-457,02
Термін окупності власного капіталу, днів	-	13,55	-	100	-100
Рентабельність (збитковість) позикового капіталу	-0,07	0,01	-7,45	111,87	-74461,97
Термін окупності позикового капіталу, днів	-	115,76	-	100,00	-100,00

Значення показника рентабельності (збитковості) власного капіталу свідчить про те, що чистий збиток в 2016 році становив -1,54 нестачі власного капіталу, у 2017 рентабельність складала +0,07, а у 2018 році склала -0,32. Це свідчить про негативне явище, як отримання збитку.

Зростання терміну окупності власного капіталу свідчить про те, що за умов збереження наявної динаміки підприємство наблизатиметься до прибуткової діяльності.

Що стосується позикового капіталу ПАТ «Дніпрспецсталь», то у 2016 році - -0,07 чистого збитку, у 2017 – на 0,06 коп., та становить – 0,01 коп. чистого збитку, а у 2018 році - -7,45 грн. Отже, частина позикового капіталу

використовується безпосередньо на покриття збитків, тому можна твердити, що ситуація погіршилася, в тому числі зменшився термін через який позиковий капітал втратить свою рентабельність.

2.5 Аналіз фінансового стану ПАТ «Дніпроспесталь» на основі аналітичних показників

Головна умова ефективного функціонування підприємства в умовах ринкового середовища — стійкість його економіки. Для кожного суб'єкта господарювання є внутрішня, фінансова та загальна стійкість.

Внутрішня стійкість досягається при такому стані економіки суб'єкта господарювання, який забезпечує досить високий фінансовий результат його діяльності. Фінансова стійкість досягається за стабільного перевищення доходів над витратами, вільного маневрування грошовими коштами та стійкого економічного зростання.

Загальна стійкість характеризується позитивним сальдо чистого грошового потоку (перевищенням позитивного грошового потоку над негативним).

Фінансова стійкість визначається раціональною забезпеченістю потреб будь-якого об'єкта фінансовими ресурсами для ефективної діяльності в ринкових умовах. Вона характеризується системою абсолютних і відносних показників.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування.

Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість охарактеризувати тип фінансової стійкості.

Таблиця 2.10

Оцінка фінансової стійкості за трикомпонентними показниками ПАТ «ДНПРОСПЕЦСТАЛЬ» за 2016-2018 роки.

Показник	На початок періоду	На кінець періода	Відхилення	
			+/-	Темп росту, %
1	2	3	4	5
2016р.				
Власний капітал	454909	70564	-384345	15,51
Необоротні активи	3463174	3330074	-133100	96,16
Наявність власних оборотних коштів	-3008265	-3259510	-251245	108,35
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2585892	2792816	206924	108
Наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат	-422373	-466694	-44321	110,49
Поточні зобов'язання і забезпечення	2636461	3074763	438302	116,62
Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів і витрат	2214088	2608069	393981	117,79
Загальна величина запасів і витрат	893535	947673	54138	106,06
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних коштів [Н1]	-3901800	-4207183	-305383	107,83
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат [Н2]	-1315908	-1414367	-98459	107,48
Надлишок (+), брак (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат [Н3]	1320553	1660396	339843	125,73
Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості	0 0 1	0 0 1	-	-

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5
2 017р.				
Власний капітал	70564	1383890	1313326	1961,18
Необоротні активи	3330074	4806149	1476075	144,33
Наявність власних оборотних коштів	-3259510	-3422259	-162749	104,99
Довгосрокові зобов'язання і забезпечення	2792816	1644101	-1148715	58,87
Наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат	-466694	-1778158	-1311464	381,01
Поточні зобов'язання і забезпечення	3074763	4915886	1841123	159,88
Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів і витрат	2608069	3137728	529659	120,31
Загальна величина запасів і витрат	947673	1246979	299306	131,58
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних коштів [Н1]	-4207183	-4669238	-462055	110,98
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат [Н2]	-1414367	-3025137	-1610770	213,89
Надлишок (+), брак (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат [Н3]	1660396	1890749	230353	113,87
Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості	0 0 1	0 0 1	-	-
2 018р.				
Власний капітал	1402754	1275775	-126979	90,95
Необоротні активи	4830745	5260777	430032	108,9
Наявність власних оборотних коштів	-3427991	-3985002	-557011	116,25
Довгосрокові зобов'язання і забезпечення	1649834	4730797	3080963	286,74
Наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат	-1778157	745795	2523952	-41,94

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5
Поточні зобов'язання і забезпечення	4915886	2115253	-2800633	43,03
Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів і витрат	1487895	-1869749	-3357644	-125,66
Загальна величина запасів і витрат	1246979	1398743	151764	112,17
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних коштів [Н1]	-4674970	-5383745	-708775	115,16
Надлишок (+), брак (-) власних оборотних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат [Н2]	-3025136	-652948	2372188	21,58
Надлишок (+), брак (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат [Н3]	240916	-3268492	-3509408	-1356,69
Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості	0 0 1	0 0 0	-	-

Як бачимо з розрахунків, в першому досліджуваному році підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів. Це створює ризики фінансової стійкості, адже в разі обмеження короткострокових позикових джерел фінансування, підприємство не зможе створювати резерви сировини, товарів і матеріалів для безперебійної роботи. Тому тип фінансової стійкості - проблемний стан.

В 2016 році підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів у розмірі -4207183 тис.грн.

На кінець досліджуваного періоду ситуація сформувалася наступна. - 4669238 тис.грн. - сума власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів, якої не вистачає для фінансування запасів. Тому в підприємства проблемний стан.

Досліджені закономірності в динаміці та структурі власного тапозикового капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь» зумовили певні особливості в динаміці показників фінансової стійкості.

В таблиці 2.11 відображено динаміку відносних показників фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.11

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ПАТ«Дніпроспецсталь » за 2016-2018 роки.

Назва показників	на початок періоду	на кінець періоду	Відхилення	
			+/-	Темп росту, %
1	2	3	4	5
2016р.				
Коефіцієнт автономії	0,08	0,01	-0,07	14,83
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,92	1,06	0,14	115,06
Коефіцієнт фінансової залежності	12,48	84,15	71,67	674,3
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,54	0,53	-0,01	97,28
Коефіцієнт фінансового ризику	11,48	83,15	71,67	724,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-6,61	0,53	7,14	-7,98
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-3,37	0,04	3,41	-1,17
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	-1,36	0,01	1,37	-1,05
Індекс постійності активів	7,61	0,47	-7,14	6,2
2017р.				
Коефіцієнт автономії	0,01	0,17	0,16	1466,01
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	1,06	0,92	-0,14	86,67
Коефіцієнт фінансової залежності	84,15	5,74	-78,41	6,82
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,53	0,79	0,26	149,72
Коефіцієнт фінансового ризику	83,15	4,74	-78,41	5,7
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,53	-2,47	-3	-468,37

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,04	-2,74	-2,78	-6980,8
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,01	-1,09	-1,1	-7635
Індекс постійності активів	0,47	3,47	3	735,77
2018р.				
Коефіцієнт автономії	0,18	0,16	-0,02	88,89
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,62	0,26	-0,36	41,94
Коефіцієнт фінансової залежності	5,6	6,3	0,7	112,5
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,38	0,74	0,36	194,74
Коефіцієнт фінансового ризику	4,74	6,32	1,58	133,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-2,47	-0,49	1,98	19,84
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-2,74	-1,39	1,35	50,73
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	-1,09	-0,74	0,35	67,89
Індекс постійності активів	3,47	4,12	0,65	118,73

Згідно даних таблиці, а саме коефіцієнта автономії, частка зобов'язань у джерелах фінансування підприємства за 2016- 2018рр. є менше 0,5 що говорить про те, що у ПАТ «Дніпроспецсталь» відсутні власні кошти і збитки покриті за рахунок довгострокових та короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), що показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал, в нашому випадку має тенденцію до збільшення, що є позитивною тенденцією.

При цьому, у 2017 році порівняно з 2016 коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився від 1,06 до 0,92, що оцінюється позитивно. Негативні тенденції характерні для 2017 року, коли коефіцієнт концентрації позикового капіталу складає 1,06.

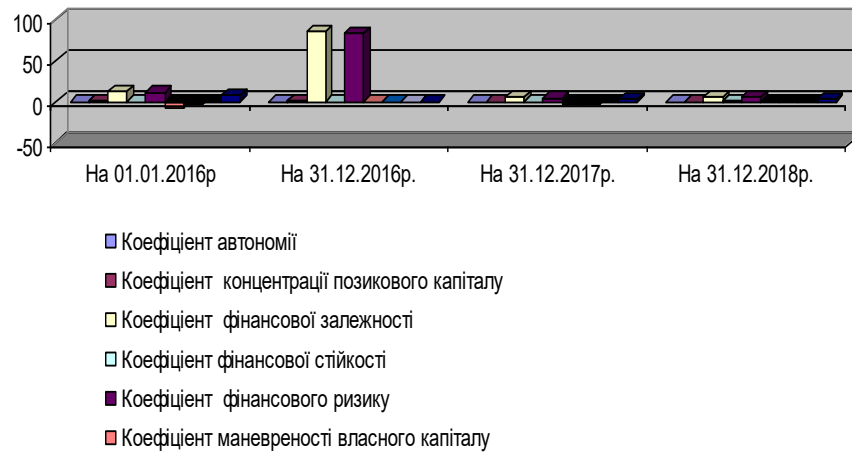


Рис.2.3 Динаміка відносних показників фінансової стійкості ПАТ «Дніпрспецстал» на 01.01.2016р.-31.12.2018р.

Отже, підприємство є сильно залежним від своїх кредиторів та має високий ризик фінансових ускладнень.

Значення коефіцієнта фінансової залежності лежить далеко від області допустимих значень, та має тенденцію до погіршення. Так протягом 2016 рік він сильно піднявся на 71,67 пункт. Негативним є його спадання в 2017 році на 78,41 пункт. Однак від'ємне значення викликає зменшення власного капіталу, а саме зростанням непокритого збитку.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власним оборотним капіталом в аналізованому періоді лежить поза межами допустимих значень, а саме становить від'ємні значення. У 2016 році збільшився на 7,14 і на кінець 2017 року становить -2,78 тобто запаси фінансуються за рахунок запозичених оборотних коштів, у 2018 році збільшився до -1,39.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом указує насільки запаси, що мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами. Виходячи з цього можна зробити висновки що оборотні активи у 2016 році фінансувалися за рахунок нестабільних джерел на 1,37%, у 2017 році на -1,1% більше, а у 2018 знову на 0,35% більше. Такі коливання можна оцінювати абсолютно негативно

Коефіцієнт фінансової стійкості має позитивну тенденцію. В аналізованому періоді він мав значення, нищі за оптимальне. Значення цього коефіцієнту на кінець 2016 року свідчить про те, що на кожну гривню залучених коштів припадає 0,53 грн. власних коштів, у 2016 р. 0,79 грн., а у 2017 р. 0,74 грн.

Що стосується коефіцієнтів фінансового ризику, маневреності власного капіталу та індексу постійності активів, то їх аналіз є недоцільним у зв'язку з від'ємністю власного капіталу, проте всі вони свідчать про погіршення фінансового стану підприємства.

Дані відображені в таблиці свідчать про те, що за винятком 2018 року (вньому була приближена до норми фінансова стійкість) в ПАТ «Дніпроспецсталь» був кризовий фінансовий стан, що зумовлено не лише нестачею власного капіталу, а й залученням не достатньої кількості довгострокових та короткострокових зобов'язань. Така ситуація призвела до зростання кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги та прострочення платежів з оплати праці.

Перейдемо до аналізу ліквідності та платоспроможності. Насамперед для аналізу ліквідності підприємства необхідно визначити рівень покриття зобов'язань його активами, термін перетворення яких у грошові кошти відповідає терміну погашення зобов'язань, тобто перевірити ліквідність його балансу.

З таблиці 2.12 можна зробити наступні висновки по кожному з даних показників:

- значення коефіцієнта абсолютної ліквідності є достатнім, якщо перевищує 0,2-0,35, чого не можна сказати про ПАТ «Дніпроспецсталь» в жодному з проаналізованих періодів. Це свідчить про те, що в підприємства значна недостача абсолютно ліквідних активів, тобто грошових коштів і це грозить для нього банкрутством.

Таблиця 2.12

Показники ліквідності та платоспроможності
ПАТ «Дніпроспецсталь»

Назва показників	на початок періоду	на кінець періоду	Відхилення	
			+/-	Темп росту, %
1	2	3	4	5
2016р.				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,1	-0,01	91,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,18	1,16	-0,02	98,31
Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності)	0,84	0,85	0,01	101
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,34	0,31	-0,03	90,94
2017р.				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1	0,07	-0,04	65,76
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,16	0,89	-0,26	77,15
Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності)	0,85	0,64	-0,21	75,25
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,31	0,25	-0,05	82,3
2018р.				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,03	-0,04	42,86
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,89	0,69	-0,2	77,53
Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності)	0,64	1,35	0,71	210,94
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,25	0,66	0,41	264

Коефіцієнт ліквідності абсолютної показує можливість підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість, у 2016р. показник на кінець періоду -0,10, на кінець 2017р. зменшився на 0,03 і становить 0,07, і на кінець 2018р. зменшується до 0,03. Така тенденція є негативною.

- коефіцієнт швидкої ліквідності показує, що в аналізованому періоді ПАТ «Дніпрспецсталь» було спроможне покрити свої зобов'язання перед кредиторами в короткостроковому періоді, проте настільки велике перевалювання над нормативним значенням може бути спровоковано невинуватим ростом дебіторської заборгованості;

На кінець 2016 року показник становить – 1,16, у 2017 коефіцієнт зменшився до 0,89, а у 2018 році – 0,9. Коефіцієнт має тенденцію до зменшення, що є позитивною динамікою.

- тенденція коефіцієнта ліквідності при мобілізації коштів навколо одиниці говорить про те, що запаси підприємства можуть повністю, погасити короткострокову заборгованість у випадку необхідності їх розпродажу;

- коефіцієнт покриття має тенденцію до зменшення на кінець 2016р. і 2017р. і збільшується на 2018р (темп росту склав 210,94%). Ця тенденція є негативною. Поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство може розглядатись як таке, що успішно функціонує. Коефіцієнт покриття, що має розмір більше 1, свідчить про неможливість підприємства погашати поточні зобов'язання.

Отже, обсяги фінансових ресурсів ПАТ «Дніпрспецсталь» в аналізованому періоді не зростають. Це відбувається за рахунок зменшення обсягів позикового капіталу, частина якого використовується на покриття збитків. Найбільшу частку в фінансових ресурсах ПАТ «Дніпрспецсталь» становлять довгострокові зобов'язання. Власний капітал підприємства протягом 2016-2017 зменшувався, що пов'язано із отриманням збитків підприємством та у 2018 році збільшився, що пов'язано з отриманням прибутку.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо.

Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Таблиця 2.13

Динаміка показників ділової активності
ПАТ«Дніпроспецсталь» за 2016-2018 роки

Назва показників	2016р.	2017р.	2018р.	Відхилення (+,-)	
				2016-2017	2018-2017
1	2	3	4	5	6
1. Вихідні дані для розрахунку показників					
1.1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	6319107	8164952	9630917	1845845	1465965
1.2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	5543947	7151107	9111430	1607160	1960323
1.3. Середня вартість активів, тис.грн.	5938143	7943877	8045150	2005734	101273
1.4. Середня вартість основних засобів, тис.грн.	3254461	4766698	4864825	1512237	98127
1.5. Середня вартість запасів, тис.грн.	947673	1246979	1322861	299306	75882
1.6. Середня вартість дебіторської заборгованості, тис.грн.	1336695	1547416	1259103	210721	-288313
1.7. Середня вартість кредиторської заборгованості, тис.грн.	3074763	4915886	3515570	1841123	-1400316
1.8. Середня вартість власного капіталу, тис.грн.	70564	1383890	1339265	1313326	-44625
2. Показники ділової активності товариства					
2.1. Коефіцієнт оборотності активів	1,06	1,03	1,2	-0,04	0,17
Період оборотності активів (дні)	338,3	350,25	300,72	11,96	-49,53
2.2. Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,94	1,71	1,98	-0,23	0,27

Продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6
Період оборотності основних засобів (дні)	185,41	210,17	181,85	24,76	-28,32
2.3. Коефіцієнт оборотності запасів	4,73	5,28	7,28	0,55	2
Період оборотності запасів (дні)	76,15	68,23	49,45	-7,92	-18,78
2.4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,06	1,66	1,52	-0,39	-0,14
2.5. Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	175,17	216,75	236,84	41,58	20,09
2.6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	89,55	5,9	2,74	-83,65	-3,16
2.7. Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	4,02	61,02	131,41	57	70,39
2.8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	89,55	5,9	7,19	-83,65	1,29
2.9 Середня тривалість обороту власного капіталу	4,02	61,02	50,06	57	-10,96

На початок 2016 року значення показника оборотності активів становило 1,06.

Це означає, що за допомогою використання кожної гривні активів було вироблено продукції та надано послуг на суму 1,06 гривень.

В 2017 році відбувається зменшення показника і на кожну гривню вкладену в активи підприємство отримало 1,03 гривень чистого доходу. В 2018 році відбувається збільшення показника і на кожну гривню вкладену в активи підприємство отримало 1,20 гривень чистого доходу. Це вказує на постійне коливання ефективності використання активів протягом усього періоду.

В 2016 році період оборотності активів склав 338,3 дні. У 2017 році період зрос до 350,25 днів, а в 2018 році зменшився до 300,72 днів.

У 2016 році коефіцієнт оборотності основних засобів склав 1,94, у 2017 році – 1,71, а у 2018 році збільшився на 0,27 до 1,98. Період оборотності основних засобів за 3 роки зменшився з 185,41 днів до 181,85 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився з 2,06 у 2016 році до 1,52 у 2018 році.

Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості у 2016 році складала 175,17 днів, а у 2018 році – 236,75 днів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився з 89,55 до 2,74 протягом 3 років. Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2016 році склав 89,55, у 2017 році – 5,9, а у 2018 році склав 7,19. Середня тривалість обороту власного капіталу збільшилась з 4,02 днів у 2016 році до 50,06 днів у 2018 році.

Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах вказує на ту частину оборотних активів, що знаходяться у виробничій сфері. Сюди відносяться виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів. Висока частка може свідчити або про неефективну політику управління виробничим процесом, зокрема формуванням виробничих запасів, або про ефективну політику управління іншими необоротними активами (збутом, розрахунками), що дозволяє спрямовувати більшість фінансових ресурсів у виробничу сферу. На початок 2016 року частка складала 0,39, на кінець 2016 року вона збільшилась до 0,47, на кінець 2017 року вона складала 0,44, що на 0,03 менше минулого року, а у 2018 році – 0,39.

Щодо економічного змісту частки основних засобів в активах, то цей показник свідчить про частку фінансових ресурсів, що інвестовані у основні засоби. В 2016 змін не відбулось, на кінець 2017 року він збільшився на 0,08 і склав 0,67, у 2018 році зменшилась до 0,60.

Таблиця 2.14

Динаміка показників майнового стану ПАТ«Дніпрспецсталь»
на 01.01.2016р.-31.12.2018р.

Назва показників	на початок періоду	на кінець періоду	Відхилення	
			+/-	Темп росту, %
1	2	3	4	5
2016р.				
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,39	0,47	0,08	120,63
Частка основних засобів в активах	0,59	0,59	0	99,36
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,01	0,08	0,06	542,26
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,99	0,92	-0,06	93,54
Частка довгострокових фінансових інвестицій	0	0	0	0
Коефіцієнт мобільності активів	0,64	0,78	0,14	122,5
2017р.				
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,47	0,44	-0,03	93,27
Частка основних засобів в активах	0,59	0,67	0,08	113,55
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,08	0,02	-0,06	27,41
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,92	0,98	0,06	106,15
Частка довгострокових фінансових інвестицій	0	0	0	0
Коефіцієнт мобільності активів	0,78	0,65	-0,13	83,36
2018р.				
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,32	0,39	0,07	121,88

Продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5
Частка основних засобів в активах	0,6	0,6	0	100
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,02	0,02	0	100
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,98	0,96	-0,02	97,96
Частка довгострокових фінансових інвестицій	0	0	0	0
Коефіцієнт мобільності активів	0,65	0,54	-0,11	83,08

Коефіцієнт оновлення основних засобів вказує на рівень фізичного та морального оновлення основних засобів підприємства. Позитивною тенденцією буде збільшення показника (за умови неврахування інфляційного фактору). У 2016- 2018 роках ми спростерігаємо незначні коливання цього показника, так його значення у на початок 2016 року складало 0,99, а на кінець 2018 –0,98.

В 2016 році на кожну гривню необоротних активів припадає 0,78 оборотних активів. Це свідчить про високу мобільність активів підприємства. В 2017 році значення показника мобільності активів становило 0,65. В 2018 році – 0,54 що на 0,11 менше минулого року.

Коефіцієнт зносу основних засобів найкраще характеризує поточну політику управління основними засобами. Постійне зростання цього показника свідчить про деградацію підприємства, зниження вартості основних засобів, підвищення фізичного та морального зносу. А зниження - про підвищення виробничого потенціалу підприємства. Впродовж 2016-2018 років на підприємстві відбувались незначні коливання цього показника, у 2016 він становив 0,08, у 2017 – 0,02, а на кінець 2018 року 0,02. Показник має позитивну динаміку.

Висновки до розділу 2

На підставі проведеного дослідження стану управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь» можливо зробити наступні висновки:

1. Станом на 2018 рік активи підприємства складаються з необоротних активів на 60,50 %. Решта 39,50 % припадає на оборотні активи.

Головними необоротними активами протягом року були основні засоби (60,50 % від загальної суми активів), інші необоротні активи (0,02 % від загальної суми активів). Так на початок періода питома вага основних засобів складала 54,81%, а на кінець періоду 60,50%, відхилення питомої ваги склало 5,20%, темп росту склав 146,47 %.

Необоротні активи на кінець 2018 року зменшились на 5260777,00 тис. грн., що у структурі склало 4,27% від загальної вартості активів. Питома вага збільшилась з 60,50% до 64,77%. Натомість оборотні активи виросли у порівнянні з 2017 роком, і складають 35,22%.

2. Зміни у структурі активів за 2015-2017рр. не спостерігалось. Товариство і надалі продовжує постачати продукцію не дуже відповідальним у плані сплати за товар контрагентам, а також вкладає значну суму коштів в основні засоби

3. Проведено аналіз джерел фінансування фінансових ресурсів ПАТ «Дніпроспецсталь».

На досліджуваному підприємстві власного капіталу недостатньо для формування основного капіталу, але частина власного капіталу призначена для фінансування оборотних активів.

Тому підприємство продовжує залучати довгострокові кредити.

Поточні зобов'язання та забезпечення збільшились на 1841123,00 тис. грн., темп росту склав 159,88% , і спостерігається збільшення питомої ваги в структурі балансу на – 91,79% .

Підприємство зменшило кількість довгострокових кредитів на 1518740,00 тис. грн.. Короткострокові кредити відсутні у 2017 році.

Найбільшу питому вагу в структурі пасиву складають поточні зобов'язання та забезпечення, на кінець року вони складають 61,88% від загального розміру пасивів, та мають темп росту 159,88%.

Поточні зобов'язання порівнянно з минулим роком продовжують рости.

4. Проведено Аналіз прибутковості і рентабельності ПАТ «Дніпроспецсталі».

Рентабельність (збитковість) оборотних активів змінювалася меншими темпами, а саме за підсумком 2016 року збільшилась 50,56% та в 2017 році темп росту склав 110,96% та була майже рівна нулю. До цього призвело зменшення чистого збитку та коливання обсягів оборотних активів. Останні протягом 2016-2015 років збільшились на 444731,5 тис. грн. або 15,55% а протягом 2016-2017 зросли на – 706247,00 тис. грн. або 21,37%. Враховуючи те, що підприємство є збитковим, не можна говорити безпосередньо про термін окупності активів. Динаміка цих показників свідчить про лише про віддалення чи приближення стану банкрутства.

5. Проведено аналіз стану управління фінансовими ресурсами ПАТ «Дніпроспецсталь» на основі аналітичних показників.

В 2016 році підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів у розмірі -4207183 тис.грн.

На кінець досліджуваного періоду ситуація сформувалася наступна. - 4669238 тис.грн. - сума власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів, якої не вистачає для фінансування запасів. Тому в підприємства проблемний стан.

Досліджені закономірності в динаміці та структурі власного та позикового капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь» зумовили певні особливості в динаміці показників фінансової стійкості.

6. Проведено аналіз динаміки показників майнового стану ПАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» на основі аналітичних показників.

На початок 2016 року частка складала 0,39, на кінець 2016 року вона збільшилась до 0,47, на кінець 2017 року вона складала 0,44, що на 0,03 менше минулого року, а у 2018 році – 0,39.

Щодо економічного змісту частки основних засобів в активах, то цей показник свідчить про частку фінансових ресурсів, що інвестовані у основні засоби. В 2016 змін не відбулось, на кінець 2017 року він збільшився на 0,08 і склав 0,67, у 2018 році зменшилась до 0,60.

РОЗДІЛ 3.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПАТ«ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Шляхи удосконалення механізму управління фінансами ПАТ«Дніпроспецсталь»

Однією із самих актуальних проблем підприємства сьогодні є нестача оборотних коштів. Це означає, що зміцнення його фінансового стану є одним з найважливіших завдань, від вирішення якого залежить ефективність функціонування підприємства у цілому. Своєчасна розробка та впровадження системи заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану дозволить підприємству посилити ліквідність, прибутковість, фінансовий та майновий потенціал.

Фінансовий стан підприємства визначається раціональним розміщенням основних і оборотних засобів (власних і позикових). Прискорення оборотності оборотних коштів є одним з важливих завдань підприємства.

Модель управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь» наведено на рис.3.1.

У межах управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь» необхідно вирішити наступні завдання:

- забезпечення фінансової стійкості підприємства у процесі його економічного розвитку;
- оптимізація грошового обороту і підтримання постійної платоспроможності підприємства;
- забезпечення реалізації економічних інтересів суб'єктів фінансових відносин;
- управління фінансовими ризиками.

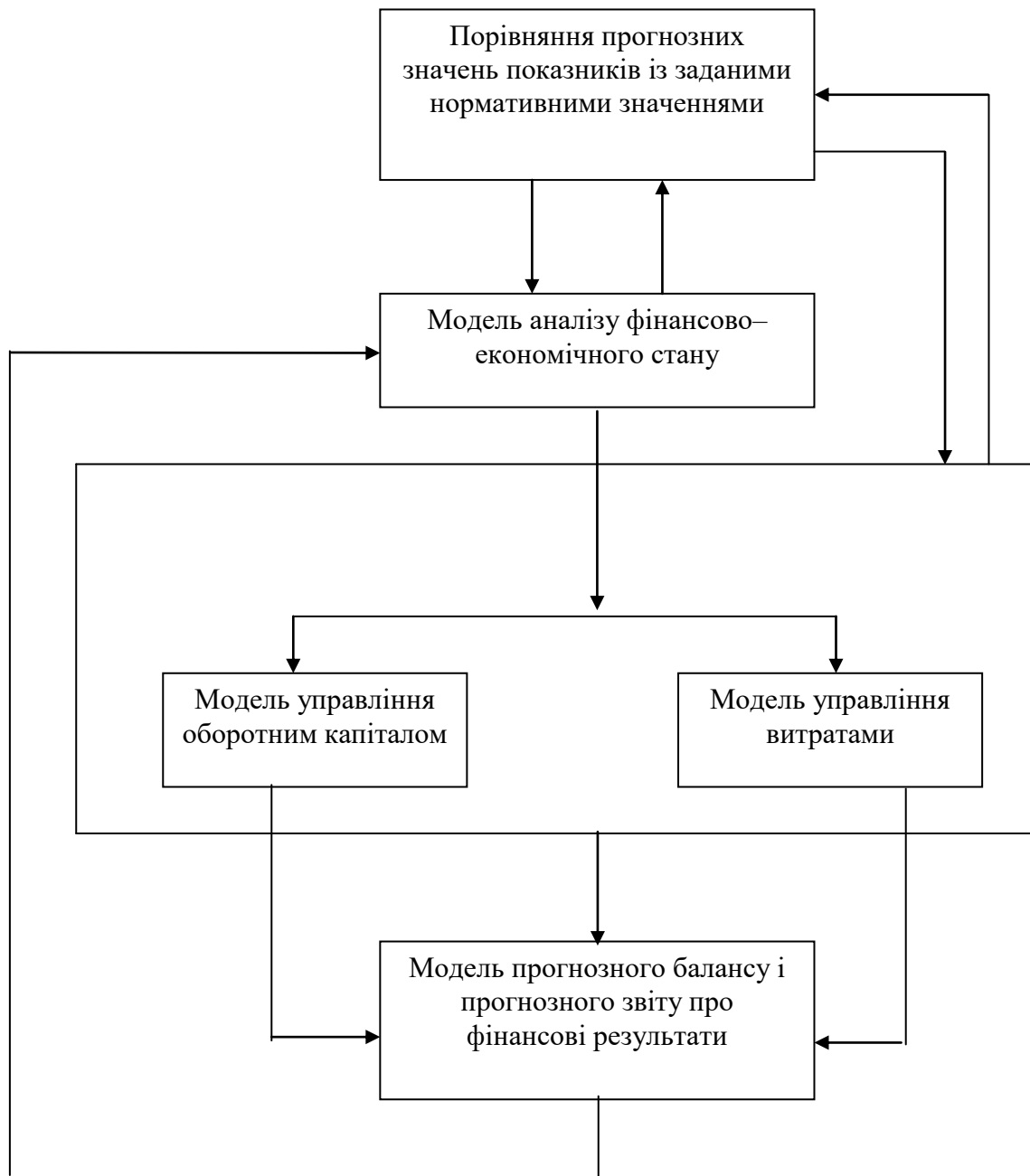


Рис. 3.1. Модель управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь»

Головною проблемою ефективного управління, є оптимальне розміщення капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь». Від того, які асигнування вкладені в основні на обігові кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою залежать результати виробничо-фінансової діяльності й, відповідно, вся фінансова стійкість підприємства.

Якщо створені виробничі потужності підприємства використовуються не повною мірою через відсутність сировини, це негативно впливає на фінансові результати. Але негативним явищем є й створення надлишкових виробничих запасів та не виправданої дебіторської заборгованості, які не можуть бути своєчасно залучені до виробничого процесу, що призводить до замороження капіталу, уповільнення його обігу і, відповідно, погіршення фінансового стану підприємства [48, с. 72].

Важливою задачею фінансового менеджменту в процесі управління грошовими активами є забезпечення ефективного використання тимчасово вільних грошових коштів. При цьому потрібно забезпечити збалансоване управління ліквідністю, доходністю та ризиком, враховуючи, що чим вище частка високоліквідних активів в балансі, тим вища доходність суб'єкта господарювання і менший ризик втрати платоспроможності. Умовою ефективного фінансового плану має бути його реалістичність. Фінансовий план, його дохідна та витратна частини повинні якомога ближче відповідати реальним даним та виконувати одну із головних своїх функцій – бути ефективним інструментом в управлінні фінансами підприємства.

Що ж відбувається на практиці: фінансовий план, як правило на багатьох підприємствах розробляється на рік. При цьому обов'язково виконується головна умова – підпорядкованість стратегічному плану розвитку підприємства. Проходить три місяці (за цей період, враховуючи вітчизняні реалії, зріс рівень інфляції, зросли ціни на сировину, матеріали і таке інше), ми вже не можемо стверджувати, що підприємство має реалістичний фінансовий план. Горизонт фінансового планування змінився рівно на три місяці. Через півроку горизонт передбачення скоротився вже до шести місяців. В наявності нереальні показники фінансового плану, в яких головне – це розбіжність прийнятого плану на початок фінансового року і фактичних даних на реальний період часу. В даній ситуації виходом є розроблення, за допомогою відомих загальнонаукових методів, гнучкого

фінансового плану. Головною умовою якого є адаптація до змін ринкового середовища в умовах кризи.

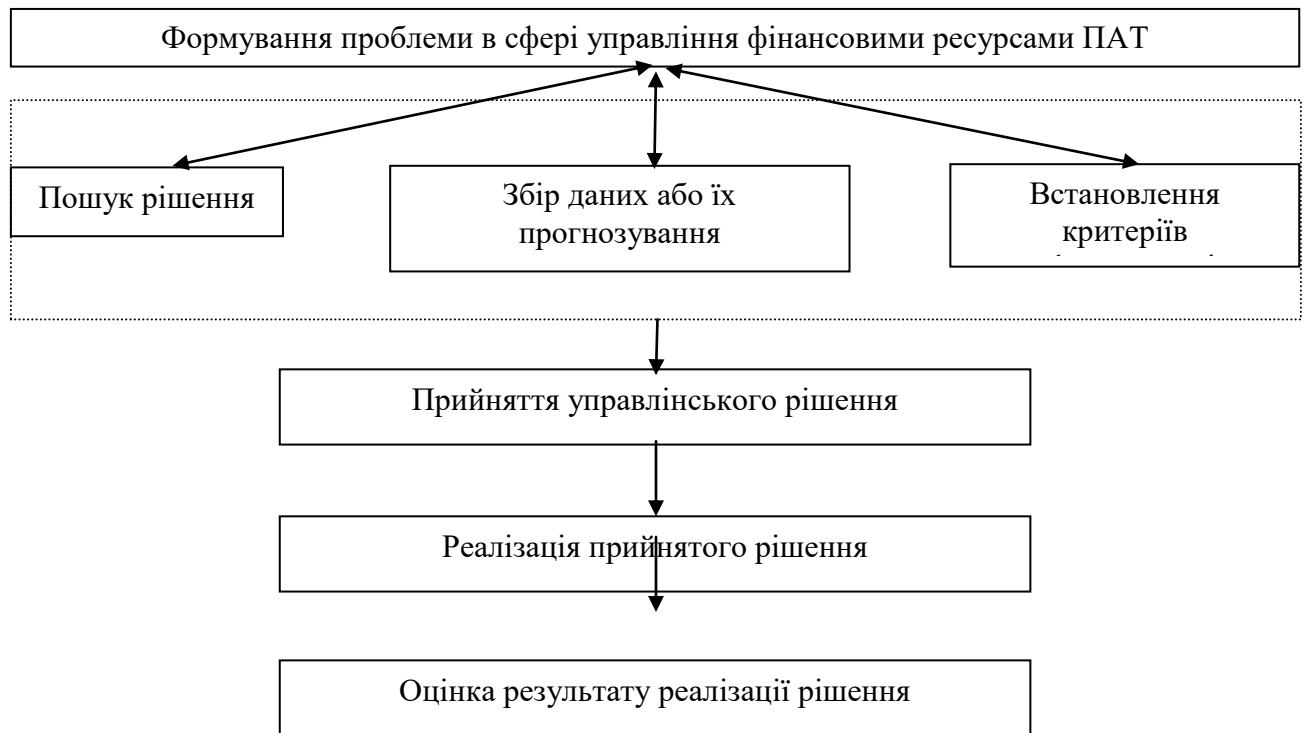


Рис. 3.2. Схема прийняття рішень з управління фінансовими ресурсами ПАТ «Дніпроспецсталь»

Також підприємству було б корисно запровадити проведення оперативного аналізу виконання затвердженого фінансового плану і перепланування його при зміні ринкових умов. Для цього достатньо розробити комп'ютерну програму в MSExcel і в оперативному режимі проводити перевірку аналітичних показників фінансового стану ПАТ «Дніпроспецсталь»

— план-факт-відхилення. Програма повинна містити такі основні блоки:

- управління платоспроможністю підприємства;
- управління грошовими потоками підприємства;
- управління ліквідністю підприємства;
- управління діловою активністю.

Для ефективного управління платоспроможністю необхідно визначити, які види діяльності і які елементи активу чи пасиву сприяють зростанню чи зменшенню грошових коштів і в якій мірі. При цьому обов'язково потрібно враховувати особливості та тривалість операційного та фінансового циклів підприємства в розрізі окремих видів діяльності, а потім вже визначити, в якому напрямку треба змінити актив чи пасив, щоб сума його грошових потоків збільшилась.

Чим менша тривалість фінансового циклу, тим менше фінансових ресурсів потрібно для фінансування виробничих потреб ПАТ «Дніпроспецсталь». Зменшити фінансовий цикл можна шляхом прискорення обороту виробничих запасів та дебіторської заборгованості і некритичного уповільнення обертання кредиторської заборгованості підприємства постачальникам.

Ефективність управління грошовими потоками ПАТ «Дніпроспецсталь» визначається синхронізацією надходжень і виплат з метою підтримки постійної платоспроможності і певною мірою залежить від організації оперативного фінансового планування, яке включає розробку платіжного календаря. При цьому фінансовий менеджер повинен акцентувати увагу на вирішенні наступних управлінських задач:

- визначення мінімально необхідного обсягу грошових коштів, достатнього для обслуговування поточної господарської діяльності;
- постійний моніторинг вхідних і вихідних грошових потоків;
- нівелювання коливань в обсягах надходжень і виплат грошових коштів з метою запобігання платіжної кризи в окремі проміжки часу;
- оптимізація системи розрахунків з постачальниками і покупцями, тобто обґрунтування політики надання комерційних кредитів і отримання відстрочки платежів.

Управління ліквідністю оборотних активів підприємства повинно обов'язково поєднуватися з управлінням поточними пасивами. При цьому визначається чистий оборотний капітал як різниця між поточним активами і

поточними зобов'язаннями. Чим більший чистий оборотний капітал, тим більша частина оборотних активів підприємства фінансується на короткостроковій основі, а отже зростає ліквідність активів і зменшується ризик втрати платоспроможності.

Для досягнення прибутковості підприємства необхідно скоротити матеріальні та інші витрати на виробництво шляхом введення бюджетної або кошторисної системи управління витратами на виробництво, що передбачає чітке нормування й облік витрат за місцем їх виникнення, обґрунтування відхилень від кошторисів, оскільки такі відхилення практично неминучі, узгодження нормування витрат та дотримання бюджетів і кошторисів із системою матеріального стимулювання.

Для підвищення ділової активності ПАТ «Дніпроспесталь» необхідно проводити комплекс заходів, пов'язаних з поліпшенням збуту продукції (робіт, послуг), підвищенням конкурентоспроможності підприємства щодо асортименту, цін та якості пропонованої продукції.

Для цього необхідно проводити наступні заходи:

- заходи щодо підвищення гнучкості та маневреності асортименту продукції у рамках виробничих або торговельно-технологічних можливостей підприємства;
- розробити особливу цінову тактику, що спрямована на розширення обсягів збуту за рахунок прийнятної ціни;

На відміну від інших заходів спрямованих на підвищення кредитоспроможності ПАТ «Дніпроспесталь», заходи цього блоку носять стратегічний характер і вимагають значних витрат. Щодо кожного заходу обов'язково необхідно визначити очікуваний результат, які кошти необхідні для його досягнення і який реальний термін досягнення намічених результатів.

Для підвищення фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності необхідно ефективно управляти його капіталом. Капітал підприємства може бути використаний у внутрішньому обороті й за його

межами, ризик існує при розміщені значної частини капіталу у виробничі запаси або дебіторську заборгованість.

Запропоновані рекомендації, щодо вдосконалення процесів управління платоспроможністю, ліквідністю, діловою активністю та фінансовою стійкістю підприємства дозволяють збільшити ефективність процесу управління підприємством за допомогою фінансового механізму.

3.2 Оптимізація структури капіталу ПАТ«Дніпроспецсталь»

Управління формуванням структури капіталу представляє собою систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з встановленням оптимальних параметрів його обсягу та структури, а також його залученням з різних джерел та в різноманітних формах для здійснення господарської діяльності підприємства.

Оптимізація структури капіталу являє собою таке співвідношення у використанні власного і позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективне співвідношення між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства.

Одним із методичних підходів щодо проведення оптимізаційних процедур структури капіталу є розрахунок впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві результати діяльності підприємства (таблиця 3.2-3.4).

Фінансовий леверидж — це використання підприємством позикового капіталу, яке впливає на зміну доходності власного капіталу і дає йому можливість одержати додатковий прибуток на власний капітал.

Показник, який відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал за різних варіантів структури капіталу, називається ефектом фінансового левериджу.

На думку І. О. Бланка, фінансовий леверидж — це один із основних механізмів реалізації такого завдання фінансового менеджменту, як максимізація рівня рентабельності при заданому рівні фінансового ризику.

Ефектом фінансового левєриджу він називає показник, який вщображає рівень додатково генерованого прибутку власним капіталом при різній структурі залучення позикового капіталу [37].

В. В. Ковалев зазначає, що за допомогою левєриджу характеризується взаємозв'язок між прибутком і вартісною оцінкою активів або фондів, які використані для отримання конкретного прибутку.

Відносно до економіки він трактується як фактор, не-значна зміна якого може привести до суттєвих змін певних результативних показників [49].

О. С. Стоянова вважає, що ефект фінансового левєриджу — це приріст рентабельності власного капіталу, який отримано завдяки використанню.

Відповідно до призначення, активи підприємства з урахуванням часу поділяють на три групи:

- необоротні активи – це активи, що не є оборотними;
- постійна частина оборотних активів – це незмінна їх частина, яка не залежить від змін обсягу діяльності і не пов'язана з формуванням запасів сезонного формування, довгострокового завезення та розглядається як мінімальний їх розмір, який підприємству потрібно мати для здійснення поточної операційної діяльності;
- змінна частина оборотних активів пов'язана із збільшенням обсягу випуску продукції відповідно до сезону, необхідністю формування товарних запасів сезонного формування, довгострокового завезення і цільового призначення. Її поділяють на максимальну і середню частини відповідно до потреби [50].

Зазначимо, що підприємство може застосовувати три різних підходи до фінансування різних груп оборотних активів за рахунок капіталу.

Консервативний підхід передбачає використання власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування необоротних активів та половини змінної частини оборотних активів.

Таблиця 3.1

Розрахунок рентабельності власного капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь» при різних значеннях плеча фінансового
важеля, тис. грн

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Власний капітал	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775	1275775
Позиковий капітал	6846050	6850000	6900000	6950000	7950000	6707000	670000	6800000	6830000	6790000
у тому числі										
кредит	3920356	1000000	2000000	1000000	500000	3000000	2500000	3000000	2000000	0
поточні зобов'язання за розрахунками	2925694	5850000	4900000	5950000	7450000	3707000	-1830000	3800000	4830000	6790000
Сукупний капітал	8121825	8125775	8175775	8225775	9225775	7982775	1945775	8075775	8105775	8065775
Плече фінансового важеля	5,37	5,37	5,41	5,45	6,23	5,26	0,53	5,33	5,35	5,32
Ставка відсотка за кредит	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
Рентабельність(збитковість) сукупного капіталу	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32
Фінансовий результат від операційної діяльності	-25989,84	-26002,48	-26162,48	-26322,48	-29522,48	-25544,88	-6226,48	-25842,48	-25938,48	-25810,5
Витрати за відсотками за кредит	882080,1	225000	450000	225000	112500	675000	562500	675000	450000	0

Продовження таблиць 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Середньозважена ціна позикового капіталу, %	12,88	3,28	6,52	3,24	1,42	10,06	83,96	9,93	6,59	0
Фінансовий результат до оподаткування	- 908069,94	- 251002,48	- 476162,48	- 251322,48	- 142022,5	- 700544,88	- 568726,48	- 700842,5	- 475938,48	- 25810,5
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Чистий прибуток	- 744617,35	- 205822,03	- 390453,23	- 206084,43	- 116458,43	- 574446,8	- 466355,71	- 574690,83	- 390269,55	- 21164,6
Рентабельність (збитковість) власного капіталу %	-58,37	-16,13	-30,61	-16,15	-9,13	-45,03	-36,55	-45,05	-30,59	-1,66

Перевагою цього підходу є забезпечення мінімального ризику, так як короткострокові зобов'язання використовуються у незначних обсягах для формування змінної частини оборотних активів. У той же час, така політика фінансування дуже обтяжлива для підприємства у зв'язку з високою вартістю капіталу, що використовується. Крім того, вона передбачає витрати, пов'язані з неповним використанням залученого довгострокового капіталу в періоди зменшення змінної частини оборотних активів.

Агресивний підхід спрямований на використання власного капіталу та довгострокових зобов'язань лише для фінансування необоротних активів. Оборотні активи у повному обсязі формуються за рахунок короткострокових зобов'язань.

Ця політика фінансування активів забезпечує найнижчу вартість капіталу підприємства, проте вона обмежена занадто високим ризиком можливості втрати або недостатності капіталу.

Компромісний підхід передбачає фінансування необоротних активів та постійної частини оборотних активів за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань. При цьому, змінна частина оборотних активів фінансується короткостроковими зобов'язаннями.

Така політика залучення джерел дає змогу досягти компромісу між вартістю капіталу та ризиком його втрати.

Однак, у сучасних умовах банки досить рідко надають вітчизняним підприємствам довгострокові кредити.

Тому обрана модель може враховувати тільки величину власного капіталу і короткострокових зобов'язань в якості джерел фінансування.

В таблиці 3.2 наведена інформація для визначення структури капіталу підприємства за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику

Проаналізуємо, який тип фінансування оборотних активів використовує підприємство.

Враховуючи вищезазначене, розрахуємо розмір власного та позикового капіталу підприємства при використанні різних підходів до фінансування окремих груп активів

На основі даних таблиці 3.3 розрахуємо, які співвідношення між власним та позиковим капіталом формуються на підприємстві при виборі тієї чи іншої політики формування активів.

Структура капіталу підприємства за різними підходами до фінансування активів наведена в таблиці 3.4. Виходячи, з даних табл. 3.4 бачимо, що підприємства використовують агресивний підхід. Процес оптимізації структури позикового капіталу повинен здійснюватися за допомогою двох основних критеріїв: орієнтація на існуючу структуру позикового капіталу; оптимізація структури позикового капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості. Можна стверджувати: оптимальна структура позикового капіталу підприємств, за визначеним критерієм, – це таке співвідношення елементів позикового капіталу, за досягненням якого значення такого критерію наближається до оптимального.

Згідно із критерієм мінімізації середньозваженої вартості позикового капіталу, перевага у формуванні структури капіталу підприємства надається відносній дешевизні того чи іншого джерела ресурсу.

Оскільки ступінь обмеженості кожного джерела капіталу різна, а, відповідно, змінюється у певний момент його вартість, постільки доводиться з часом переходити від одного джерела до іншого, орієнтуючись щораз у на мінімальну ціну. Цей підхід щодо оптимізації структури капіталу, на думку деяких дослідників, є типовим для вітчизняних підприємств.

Процес оптимізації структури власного капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості заснований на попередній оцінці вартості всіх складників позикового капіталу при різних умовах залучення і здійсненні багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості позикового капіталу.

Таблиця 3.2

Вихідна інформація для визначення структури капіталу з метою мінімізації рівню фінансового ризику, тис. грн

Показники	ПАТ Дніпроспецсталь					
	2016р	%	2 017р.	%	2 018р.	%
Неорборотні активи	3330074	56,08	4806149	60,50	5260777	64,77
Оборотні активи	2608069,00	43,92	3137728,00	39,50	2861048,00	35,23
у тому числі:						
постійна частина	1564841,40	26,35	1882636,80	23,70	1716628,80	21,14
змінна частина	1043227,60	17,57	1255091,20	15,80	1144419,20	14,09
Сукупний капітал	5938143,00	100,00	7943877,00	100,00	8121825,00	100,00

Оптимізація фінансової структури позикового капіталу з позиції мінімізації його середньозваженої вартості передбачає перевірку так званого «зворотного зв'язку» отриманих результатів оптимізації за цим критерієм із критерієм рентабельності капіталу. Далі формується оптимальна структура позикового капіталу підприємства з урахуванням отриманих результатів оптимізації. Граничні кордони мінімальної вартісної структури позикового капіталу дають змогу визначити поле вибору конкретних його значень на плановий період.

Загалом, алгоритм оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості представляв собою:

- розгляд варіантів структури капіталу (співвідношення власного і позикового капіталу), рівня передбачуваних дивідендних виплат, рівня ставки відсотку за кредит з урахуванням премії за ризик, ставки податку на прибуток у десятковому дробу і розрахунок на основі даних показників податкового коректору, рівня ставки відсотку з урахуванням податкового коректору, вартості власної частини капіталу і позикової частини капіталу;
- розрахунок нової середньозваженої вартості капіталу [51, с. 57].

Таблиця 3.3

Розрахунок розміру капіталу підприємства з метою мінімізації рівню фінансового ризику, тис. грн

Показник	Консервативний			Агресивний			Компромисний		
	2 016р.	2 017р.	2 018р.	2 016р.	2017р.	2 018р.	2 016р.	2 017р.	2 018р.
Власний капітал	5416529,2	7316331,4	7549615,4	3330074	4806149	5260777	4894915,4	6688785,8	6977405,8
у тому числі необоротні активи	3330074	4806149	5260777	3330074	4806149	5260777	3330074	4806149	5260777
оборотні активи	2086455,2	2510182,4	2288838,4	0	0	0	1564841,4	1882636,8	1716628,8
з них									
постійна частина	1564841,4	1882636,8	1716628,8				1564841,4	1882636,8	1716628,8
змінна частина	521613,8	627545,6	572209,6						
Позиковий капітал	521613,8	627545,6	572209,6	2608069	3137728	2861048	1043227,6	1255091,2	1144419,2
з них									
постійна частина				1564841,4	1882636,8	1716628,8			
змінна частина	521613,8	627545,6	572209,6	1043227,6	1255091,2	1144419,2	1043227,6	1255091,2	1144419,2

Таблиця 3.4

Структура капіталу підприємства з урахуванням критерію мінімізації рівню фінансового ризику та термінів залучення капіталу, %

Рок	Факт		Консервативний		Агресивний		Компромісний		Підходи
	Власний, %	Позиквий, %	Власний, %	Позиковий, %	Власний, %	Позиковий, %	Власний, %	Позиковий, %	
2 016р.	56,08	43,92	91,22	8,78	56,08	43,92	82,43	17,57	агресивний
2 017р.	60,50	39,50	92,10	7,90	60,50	39,50	84,20	15,80	агресивний
2018р	64,77	35,23	92,95	7,05	64,77	35,23	85,91	14,09	агресивний

Вартість функціонуючого власного капіталу має найбільш надійний базис розрахунку у виді звітних даних підприємства. У процесі такої оцінки враховуються:

- середня сума власного капіталу в звітному періоді по балансовій вартості. Цей показник служить вихідною базою коректування суми власного капіталу з врахуванням поточної ринкової його оцінки;

- сума використовуваного власного капіталу в поточній ринковій оцінці;

- сума виплат власникам капіталу (у формі відсотків, дивідендів) за рахунок чистого прибутку підприємства. Ця сума являє собою ту ціну, що підприємство платить за використовуваний капітал власників. У більшості випадків цю ціну визначають самі власники, коли встановлюють розмір відсотків або дивідендів.

Вартість нерозподіленого прибутку останнього звітного періоду оцінюється з врахуванням певних прогнозних розрахунків. Оскільки нерозподілений прибуток являє собою ту капіталізовану його частину, що буде використана в майбутньому періоді, то ціною сформованого нерозподіленого прибутку виступають заплановані на її суму виплати власникам, яким вона належить. Такий підхід до оцінки нерозподіленого прибутку заснований на тому, що якби він був виплачений власникам капіталу при його розподілі за результатами звітного періоду, то вони, інвестувавши її в будь-які об'єкти, одержали б певний дохід, що й був би ціною цього інвестованого капіталу.

Але власники віддали перевагу інвестувати її у власне підприємство, отже її ціною виступає запланована до розподілу сума чистого прибутку майбутнього періоду на цю частину капіталу, що інвестується. З врахуванням такого підходу, вартість нерозподіленого прибутку прирівнюється до вартості функціонуючого власного капіталу підприємства в запланованому періоді.

Такий підхід дозволяє зробити висновок, що при оцінці середньозваженої вартості капіталу в плановому періоді ці елементи капіталу можуть розглядатися як єдиний підсумований елемент, тобто, включатися в оцінку з єдиною підсумованою питомою вагою.

Процес управління вартістю нерозподіленого прибутку визначається в першу чергу сферою його використання – інвестиційною діяльністю.

Тому цілі управління нею підпорядковані цілям інвестиційної політики підприємства і відповідно норма інвестиційного прибутку (внутрішня ставка прибутковості) завжди повинна співвідноситися з рівнем вартості нерозподіленого прибутку.

Вартість додатково залученого акціонерного (пайового) капіталу розраховується в процесі оцінки диференційовано по привілейованих акціях і по простих акціях (або по додатково залученим паям) .

Вартість залучення додаткового капіталу за рахунок емісії привілейованих акцій визначається з врахуванням фіксованого розміру дивідендів, що по ним заздалегідь визначений.

Таким чином, найменша середньозважена вартість капіталу є при 1 варіанті структури і подальше збільшення кредитів є неефективним.

Розглянемо взаємозв'язок між власним капіталом і зобов'язаннями та чистим доходом і побудуємо модель за допомогою Excel на підставі даних звітності.

Дослідження кореляційних співвідношень має величезне значення у процесі розробки управлінських рішень щодо управління фінансовими ресурсами.

За допомогою Microsoft Excel та надбудови «Анализ данных» проведемо регресійний аналіз.

Вихідні дані для розрахунку наведено в табл. 3.6

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Рівень відсотка за кредит з урахуванням податкового коректора	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45	18,45
Вартість елементів капіталу, %:										
власний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
банківський кредит	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64	18,64
товариний кредит	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12	6,12
Внутрішня кредиторська заборгованість	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Середньозважена вартість капіталу, %	6,96	6,98	6,99	7,01	7,02	7,04	7,05	7,06	7,08	7,09

Таблиця 3.6

Вихідні дані для проведення аналізу

Рік	Власний капітал	Позиковий капітал	Чистий дохід
2014р.	265793,00	40478768,00	4866832,00
2015р.	454909,00	5222353,00	6850343,00
2016р.	70564,00	5867579,00	6319107
2017р.	1383890,00	6559987,00	8164952
2018р.	1275775,00	6846050,00	9630917

Для визначення лінійної залежності було взято три показники, де x_1 — власний капітал, x_2 —позиковий капітал, y —чистий дохід.

Дані взято з 2014 по 2018 роки з звітності підприємства.

Завданнями регресійного аналізу є вибір типу моделі (форми зв'язку), встановлення ступеня впливу незалежних змінних на залежну і визначення розрахункових значень залежної змінної (функції регресії).

Таблиця 3.7

Регресійна статистика

Множественный R	0,94
R-квадрат	0,9
Нормированный R-квадрат	0,77
Стандартная ошибка	872595,03
Наблюдения	5

Величина коефіцієнта множинної кореляції R характеризує якість отриманої моделі. Згідно з розрахунками, даний коефіцієнт становить 0,94, що свідчить про наявність у моделі високої кореляції. Значення R - квадрата, тобто коефіцієнта детермінації, свідчить про відповідність вихідних даних та регресійної моделі, оскільки його значення максимально наближується до 1 і становить 0,94. Таким чином, лінійна модель пояснює 94 % варіації, що означає правильність вибору фактора (відстані). Лише 6 % зумовлені іншими факторами, що впливають на чистий дохід, але не включені в лінійну модель регресії

Проведемо дисперсійний аналіз (табл.3.8)

Таблиця 3.8

Дисперсійний аналіз

	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	2	1,16539E+13	5,82696E+12	7,652731	0,11557
Залишок	2	1,52284E+12	7,61422E+11		
Разом	4	1,31768E+13			

Високе значення коефіцієнта кореляції та детермінації свідчить, що дана залежність є достатньо закономірною. Показник Значимість F свідчить, що результати оцінювання є достатньо достовірними. Варто звернути увагу на дисперсію та F-статистику, їх високе значення свідчить про варіацію залежної та незалежної змінної, тому рівняння регресії є значущим.

Отриманий кореляційно-регресійний аналіз показників (табл. 3.9) дає змогу побудувати модель впливу складових джерел фінансових ресурсів на чистий дохід:

$$Y=6379013,103+2,096704574X_1-0,050765843X_2 \quad (3.1)$$

Отже, модель першої групи показників є значущою. Критерії статистичної вірогідності й точності даних свідчать про рівень адекватності.

Виходячи з даних щодо оптимізації капіталу розглянемо за допомогою моделі оптимальні варіанти.

Таблиця 3.10

Прогнозні показники

Показник	1 варіант	2 варіант	3 варіант
Власний капітал	1275775	5260777	1275775
Позиковий капітал	6790000	2861048	6846050
Чистий дохід	8709236,307	17264064,79	8706390,881

Таким чином, оптимальним є збільшення власного капіталу що приведе до збільшення чистого доходу.

Таблиця 3.9

Дисперсійний аналіз

Показник	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	P-значіння	Нижні95%	Верхні 95%	Нижні 95,0%	Верхні 95,0%
Y-пересічений	6379013,103	868674,8769	7,343383897	0,018044	2641407	10116619	2641407	10116619
МінливаХ 1	2,096704574	0,780065105	2,687858438	0,115021	-1,25964	5,453054	1,25964	5,453054
Мінлива Х 2	-0,050765843	0,030475239	-1,66580623	0,237672	-0,18189	0,080359	0,18189	0,080359

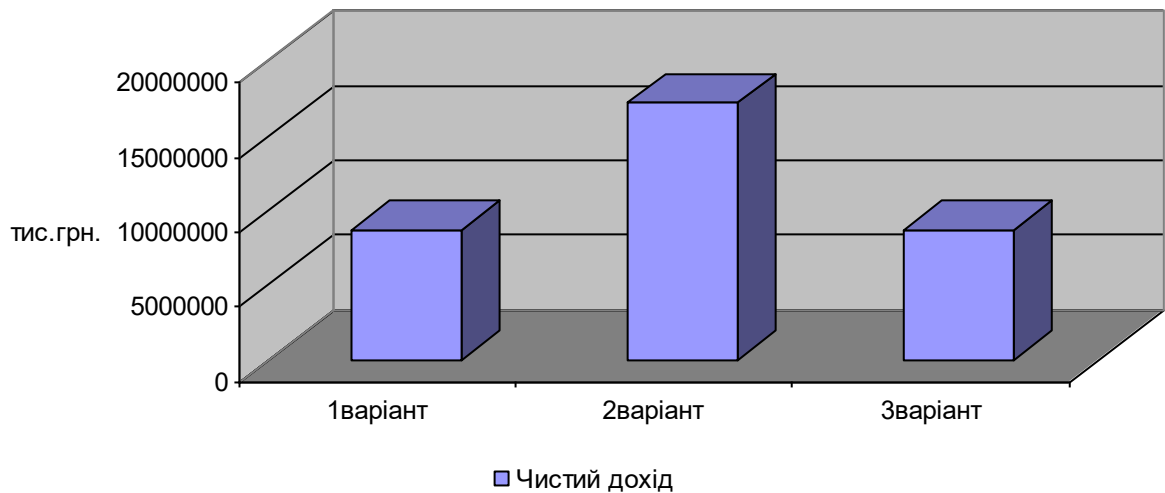


Рис.3.2 Прогнозна сума чистого доходу за різними варіантами оптимізації капіталу.

Таким чином, виходячи з даних рис.3.2 оптимальним є другий варіант, що значно збільшує чистий дохід.

Висновки до розділу 3

На підставі запропонованих заходів можливо зробити наступні висновки:

1. Наведено модель управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь».

У межах управління фінансами ПАТ «Дніпроспецсталь» необхідно вирішити наступні завдання:

- забезпечення фінансової стійкості підприємства у процесі його економічного розвитку;
- оптимізація грошового обороту і підтримання постійної платоспроможності підприємства;
- забезпечення реалізації економічних інтересів суб'єктів фінансових відносин;
- управління фінансовими ризиками.

2. Головною проблемою ефективного управління, є оптимальне розміщення капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь». Від того, які асигнування вкладені в основні на обігові кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою залежать результати виробничо-фінансової діяльності й, відповідно, вся фінансова стійкість підприємства.

Важливою задачею фінансового менеджменту в процесі управління грошовими активами є забезпечення ефективного використання тимчасово вільних грошових коштів. При цьому потрібно забезпечити збалансоване управління ліквідністю, доходністю та ризиком, враховуючи, що чим вище частка високоліквідних активів в балансі, тим вища доходність суб'єкта господарювання і менший ризик втрати платоспроможності. Умовою ефективного фінансового плану має бути його реалістичність. Фінансовий план, його дохідна та витратна частини повинні якомога ближче відповідати реальним даним та виконувати одну із головних своїх функцій – бути ефективним інструментом в управлінні фінансами підприємства.

Для ефективного управління платоспроможністю необхідно визначити, які види діяльності і які елементи активу чи пасиву сприяють зростанню чи зменшенню грошових коштів і в якій мірі. При цьому обов'язково потрібно враховувати особливості та тривалість операційного та фінансового циклів підприємства в розрізі окремих видів діяльності, а потім вже визначити, в якому напрямку треба змінити актив чи пасив, щоб сума його грошових потоків збільшилась.

Для досягнення прибутковості підприємства необхідно скоротити матеріальні та інші витрати на виробництво шляхом введення бюджетної або кошторисної системи управління витратами на виробництво, що передбачає чітке нормування й облік витрат за місцем їх виникнення, обґрунтування відхилень від кошторисів, оскільки такі відхилення практично неминучі, узгодження нормування витрат та дотримання бюджетів і кошторисів із системою матеріального стимулювання.

3.Проведено оптимізацію структури капіталу ПАТ«Дніпроспецсталь»

Розглянуто взаємозв'язок між власним капіталом і зобов'язаннями та чистим доходом і побудуємо модель за допомогою Excel на підставі даних звітності.

Досліджен кореляційних співвідношень має величезне значення у процесі розробки управлінських рішень щодо управління фінансовими ресурсами. За допомогою Microsoft Excel та надбудови «Анализ данных» проведено регресійний аналіз.

Для визначення лінійної залежності було взято три показники, де x_1 — власний капітал, x_2 —позиковий капітал, y —чистий дохід.

Дані взято з 2014 по 2018 роки з звітності підприємства.

Завданнями регресійного аналізу є вибір типу моделі (форми зв'язку), встановлення ступеня впливу незалежних змінних на залежну і визначення розрахункових значень залежної змінної (функції регресії). Величина коефіцієнта множинної кореляції R характеризує якість отриманої моделі. Згідно з розрахунками, даний коефіцієнт становить 0,94, що свідчить про наявність у моделі високої кореляції. Значення R - квадрата, тобто коефіцієнта детермінації, свідчить про відповідність вихідних даних та регресійної моделі, оскільки його значення максимально наближується до 1 і становить 0,94. Таким чином, лінійна модель пояснює 94 % варіації, що означає правильність вибору фактора (відстані). Лише 6 % зумовлені іншими факторами, що впливають на чистий дохід, але не включені в лінійну модель регресії

Отриманий кореляційно-регресійний аналіз показників дав змогу побудувати модель впливу складових джерел фінансових ресурсів на чистий дохід: $Y=6379013,103+2,096704574X_1-0,050765843X_2$

Виходячи з даних щодо оптимізації капіталу розглянуто за допомогою моделі оптимальні варіанти.

Оптимальним є збільшення власного капіталу що приведе до збільшення чистого доходу.

ВИСНОВКИ

В ході проведення дослідження та на підставі запропонованих заходів можливо зробити наступні висновки:

1. Розглянуто економічну категорію «фінанси підприємства» та еволюцію її розвитку.

Визначено, що фінанси підприємств – це сукупність економічних відносин, які опосередковують процес формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. При цьому основною ознакою фінансових ресурсів підприємств, які виступають матеріальною основою функціонування фінансів – є джерела їх походження й право суб'єкту господарювання розпоряджатися ними. Останнє визначається правами власності: у випадку власності суб'єкт отримує право володіння, розпорядження й використання (власні), а у випадку запозичення – право використовувати кошти на умовах платності, зворотності, забезпеченості, цільового використання. Отже, фінансові фонди впливають на фінансовий стан та систему управління фінансами підприємств.

2. Проаналізовано методичні аспекти побудови механізму управління фінансами металургійного підприємства.

Доведено, що суб'єктом управління фінансами підприємств є керівний та фінансовий апарат системи органів управління на підприємстві. У практичному плані управління фінансами підприємств – це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування і використання фінансових ресурсів.

На рівні підприємств різних організаційних форм та різних форм власності в сучасних умовах використовують застосовується поняття "фінансовий менеджмент". Фінансовий менеджмент – це управління фінансами підприємства, направлене на досягнення його мети за допомогою певних методів. Фінансовий механізм підприємств – це система управління фінансами підприємств, яка призначається для організації взаємодії

фінансових відносин і фондів грошових коштів з метою ефективного їх впливу на кінцеві результати роботи. Фінансовий механізм складається з п'яти взаємопов'язаних елементів: фінансових методів, фінансових важелів, правового, нормативного та інформаційного забезпечення

3. Розглянуто стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств металургійної галузі в Україні та Польщі.

Металургійна промисловість залишається базовою галуззю для економіки України, тому усунення структурних деформацій та її модернізація є важливими передумовами для забезпечення економічного зростання та економічної безпеки держави.

Фахівці Всесвітньої асоціації сталі вважають, що в 2019 році в Польщі попит на сталь збільшився на 2-3%. Це правда, що рік тому зростання попиту коливалося приблизно на 10%, але погодимось - це явище, яке не могло тривати нескінченно. Тож можна визначити, що поки їх потрібно продовжити - це добре. Польська економіка значно заробляє на сталі, тому варто використовувати цю галузь промислової галузі.

За останні два роки споживання сталі значно зросло. 2014-16 рік був не найкращим через слабкі попит з боку Китаю (споживання в Європейському Союзі продовжувало зростати в цей період). Середньорічне зростання споживання в 2012-18 роках зросло зі ставкою 2,9% (Китай + 4%; інші країни + 1,9%). Темпи зростання в Європейському Союзі були вищими і становили 3,2%. В Польщі споживання збільшилося на 6,2%. Втрати при перетворенні сталі сировина в готовій продукції в середньому становить 6,5%.

У рейтингу «топ-10» експортерів за версією українського видання Forbes шість з десяти компаній представляють саме металургію [36]. Україна є нетто-експортером металургійної продукції – протягом 2013-2018 рр. сальдо зовнішньої торгівлі залишалося додатним. Проте аналіз динаміки зовнішньої торгівлі металургійною продукцією свідчить про катастрофічні втрати експортного потенціалу – обсяг експорту металургійної продукції у 2013-2018 рр. скоротився в 2,9 рази.

Товарна структура імпорту металургійної продукції є більш диверсифікованою. Частка чорних металів у ній поступово скорочується: якщо у 2013 р. вона становила 74,0%, то у 2018 р. – 60,2%.

4. Проведено аналіз стану управління фінансовими ресурсами ПАТ «Дніпроспецсталь» на основі аналітичних показників.

В 2016 році підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів у розмірі -4207183 тис.грн.

На кінець досліджуваного періоду ситуація сформувалася наступна. - 4669238 тис.грн. - сума власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів, якої не вистачає для фінансування запасів. Тому в підприємства проблемний стан.

Досліджені закономірності в динаміці та структурі власного та позикового капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь» зумовили певні особливості в динаміці показників фінансової стійкості.

5. Проведено оптимізацію структури капіталу ПАТ «Дніпроспецсталь».

Розглянуто взаємозв'язок між власним капіталом і зобов'язаннями та чистим доходом і побудуємо модель за допомогою Excel на підставі даних звітності.

Дослідження кореляційних співвідношень має величезне значення у процесі розробки управлінських рішень щодо управління фінансовими ресурсами.

За допомогою Microsoft Excel та надбудови «Анализ данных» проведено регресійний аналіз.

Для визначення лінійної залежності було взято три показники, де x_1 — власний капітал, x_2 —позиковий капітал, y —чистий дохід.

Дані взято з 2014 по 2018 роки з звітності підприємства.

Завданнями регресійного аналізу є вибір типу моделі (форми зв'язку), встановлення ступеня впливу незалежних змінних на залежну і визначення розрахункових значень залежної змінної (функції регресії).

Величина коефіцієнта множинної кореляції R характеризує якість отриманої моделі. Згідно з розрахунками, даний коефіцієнт становить 0,94, що свідчить про наявність у моделі високої кореляції. Значення R - квадрата, тобто коефіцієнта детермінації, свідчить про відповідність вихідних даних та регресійної моделі, оскільки його значення максимально наближується до 1 і становить 0,90. Таким чином, лінійна модель пояснює 90 % варіації, що означає правильність вибору фактора (відстані). Лише 10 % зумовлені іншими факторами, що впливають на чистий дохід, але не включені в лінійну модель регресії

Отриманий кореляційно-регресійний аналіз показників дав змогу побудувати модель впливу складових джерел фінансових ресурсів на чистий дохід: $Y = 6379013,103 + 2,096704574X_1 - 0,050765843X_2$

Виходячи з даних щодо оптимізації капіталу розглянуто за допомогою моделі оптимальні варіанти.

Оптимальним є збільшення власного капіталу що приведе до збільшення чистого доходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави : курс лекцій. Київ : «Ніос», 1997. 176 с.
2. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємств : стаття. Київ : Фінанси України, 2000. 26 с.
3. Белолипецкий В. Г. Финансы фирмы: Курс лекций. / под ред. И. П. Мерзлякова. Москва: ИНФРА-М, 1999. 298 с.
4. Загородній А. Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник : навч. посіб. Львів : Центр Європи, 1997. 572 с.
5. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 546 с.
6. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування : стаття. Київ : Фінанси України, 2004. 109 с.
7. Бланк И. А. Управление формированием капитала : підручник. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2000. 512 с.
8. Василик О. Д. Державні фінанси України : Навч. Посібник. Київ : Вища шк., 1997. 383 с.
9. Мочерний С.В. Ларіна Я. С., Плахотнюк О. Я.. Сутність фінансів у контексті економічних відносин : стаття. Київ : Фінанси України, 2005. 22 с.
10. Павлова Л. Н. Фінанси підприємства : підручник. Москва : Финансы, ЮНИТИ. 1998, 402 с.
11. Буряковський В. В. Фінанси підприємств: навч. посібник. / за ред. В.В. Буряковського. Дніпропетровськ : Пороги, 1998. 248 с.
12. Бернар И. Толковый экономический и финансовый словарь: в 2 т. Т. 2. Москва: Междун. Отношения, 1997. 760 с.
13. Коллас Б. Управление финансовой деятельностью предприятия: Пер. с франц. Москва : ЮНИТИ, 1997. 576 с.

14. Опарін В. В. Фінансова система України. Теоретико-методологічні аспекти : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2005. 239 с.
15. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація: стаття. Київ : Фінанси України. 2003, 12 с .
16. Воложанин В. В. Теоретические аспекты определения финансов предприятия в современных условиях. Челябинск : Изд-во ЧГПУ, 2000. 234 с.
17. Воробйов Ю. М. Теоретичні основи фінансового капіталу підприємств : стаття. Київ : Фінанси України, 2001. 4 с.
18. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: Навч. посіб. - 2-е вид., перероб. та допов. Київ : Кондор, 2003. 364 с.
19. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства URL: <https://naub.oa.edu.ua/2019/> (дата звернення: 15.10.2019).
20. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2128> (дата звернення: 02.10.2019).
21. Поняття управління фінансами URL: <https://buklib.net/books/32388/> (дата звернення: 02.10.2019).
22. Александрова М. М., Виговська Н. Г., Кірейцев Г. Г., Петрук О. М., Маслова С. О. Фінанси підприємств: навч. посіб. для студ. екон. спец. всіх форм навч. Київ : ЦУЛ, 2002. 268с.
23. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент Москва: Финансы и статистика, 2001. 768 с.
24. Бургомистрова Л. А., Ветрова Е. Ю., Жеволукова О. А. и др. Финансовый менеджмент. Практикум : Учебное пособие для вузов Под ред. Н. Ф. Самсонова. Москва: ЮНИТИ – ДАНА, 2000. 269 с.
25. Неоінституційна теорія фінансування URL: <https://buklib.net/books/22596/> (дата звернення: 07.11.2019).

26. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу Москва: ИНФРА–М, 2001. 208 с.
27. Бедь В. В., Когут Ю. М. Фінанси : Навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни Київ : МАУП, 2004. 168с.
28. Фінансова діяльність у системі функціональних завдань фінансового менеджменту підприємства URL: <https://buklib.net/books/22482/> (дата звернення: 07.11.2019).
29. Параметри узгодження фінансових рішень URL: <https://studfile.net/preview/4495177/> (дата звернення: 09.11.2019).
30. Поддєрьогін А. М. та ін. Фінанси підприємств: Підручник. Київський національний економічний ун-т Київ : КНЕУ, 2004. 546с.
31. Близнюк О. П. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. Харків : ХДУХТ, 2012. 145 с.
32. Горпинченко А.П. Принципи формування фінансових ресурсів підприємства: зб. наук. праць. Харків : ХДУХТ, 2013. 120 с.
33. Близнюк О. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства. Серія : Економічні науки. Харків: ХДУХТ, 2012. 98 с.
34. Еш С. М. Фінансовий ринок: навч. посібник. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 528 с.
35. Точилін В. О. Венгер В. В. Вертикально-інтегровані структури гірничо-металургійного комплексу України: стан та напрями розвитку : Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. 2013. - Т. 18. Вип. 3/1. С. 64-67.
36. Горошкова Л. А. Стан структури економічної безпеки металургійної галузі : підручник. Київ. 2012. - Вип. 1. Т.1 . С . 191-196.
37. Рейтинг Forbes: топ-10 українських експортерів URL: <http://forbcs.ua/busincss/1410419-rcjting-forbes-top-10-ukrainskili-cksportcrov>. (дата звернення: 15.10.2019).
38. Hutnicza Izba Przemysłowo Handlowa Polski Przemysł URL: https://www.hiph.org/ANALIZY_RAPORTY/pps.php (дата звернення: 15.10.2019).

39. Krajowy rynek stali ciągle rośnie w siłę. URL: <https://polskiprzemysl.com.pl> > polski-rynek-stali (дата звернення: 15.10.2019).
40. Analizy Sektorowe URL: https://www.pkobp.pl/media_files/f48b4eea-b398-40c3-a5cc-799aa483f723.pdf (дата звернення: 15.10.2019).
41. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України URL: <http://smida.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2019).
42. Алексей Смирнов. Вывозить лом из страны нельзя URL: <http://www.niinproni.coni.ua/articles/198358.html> (дата звернення: 11.10.2019).
43. Юря С. І. Фінанси : підручник / за ред.С.І. Юря, Ф. М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 с.
44. Собкевич О.В., Шевченко А.В., Сухоруков А.І., Белашов Є.В. Пріоритети інвестиційного забезпечення структурних реформ у промисловості України : метод. Київ : НІСД, 2014. С. 26-27.
45. Мита стосуватимуться продукції Нікопольського, Запорізького та Стахановського заводів групи «Приват». – еЭК ввела пошлины на ввоз ферросплавов из Украины. – СМи URL: <http://www.niinprom.com.ua/news/211823.html>. (дата звернення: 13.10.2019).
46. Амоша А. И., Большаков В. И., Минаев А. А. и др. Украинская металлургия: современные вызовы и перспективы развития : монографія. Донецк : НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти, 2013. 114 с
47. Офіційна строга ПАТ "Дніпрспецсталь" URL: <http://www.dss-ua.com/rus/index.wbp> (дата звернення: 02.09.2019).
48. Щокін Г. В. Менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Г.В.Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В.Антонюка, В. П. Сладкевича Київ : МАУП, 2007. 816 с.
49. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: курс лекцій / За ред. Г.Г.Кірейцева. Київ : ЦУЛ, 2012. 268 с.

50. Аналіз оптимальності структури власного капіталу акціонерних товариств: проблеми та перспективи URL: irbis-nbuv.gov.ua > irbis_nbuv > cgiirbis_64 (дата звернення: 15.10.2019).
51. Узунов В.М. „Фінансові аспекти розвитку підприємства в Україні” // Фінанси України. №8. – 2010. С.126-136
52. Яришко О.В., Куртєва І.С. Управління фінансами підприємства в умовах інформатизації Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (20-21 листопада 2019 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя : Наук. ред. Н.Г. Метеленко. ЗНУ Інженерний інститут, 2019. –С.159-162.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМІЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2016 р.

Підприємство: ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
 Територія: Заводського району
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво чавуну, сталі, феросплавів
 Середня кількість працівників: 5 394
 Адреса, телефон: 69008, Запорізька обл., м. Запоріжжя, Південне шосе, 81
 Одиниця виміру: тис. грн.
 Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2016	12	31
00186536		
2310136600		
230		
24.10		

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2016 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	14 541	12 298
первісна вартість	1001	47 523	48 308
накопичена амортизація	1002	(32 982)	(36 010)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	44 039	42 179
Основні засоби	1010	3 351 546	3 251 937
первісна вартість	1011	3 396 121	3 523 014
знос	1012	(44 575)	(271 077)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	5 558	6 721
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	50 365	21 126
Усього за розділом I	1095	3 466 049	3 334 261
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	890 981	945 791
Виробничі запаси	1101	374 462	407 207
Незавершене виробництво	1102	342 899	348 141
Готова продукція	1103	173 620	190 443
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	920 785	1 230 981
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	20 794	21 888
з бюджетом	1135	70 051	72 672
у тому числі з податку на прибуток	1136	21 126	-
з нарахованих доходів	1140	1 064	1 581
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13 698	12 676
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	119 225
Гроші та їх еквіваленти	1165	294 111	193 182
у тому числі в касі	1166	7	6
розрахунки в банках	1167	294 104	193 176
Витрати майбутніх періодів	1170	1 118	1 592

Примітки на стор. 10-44 є невід'ємною частиною фінансової звітності

ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМІЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Інші оборотні активи	1190	490	7 559
Усього за розділом II	1195	2 213 092	2 607 147
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 679 141	5 941 408
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405	2 292 418	2 143 444
Додатковий капітал	1410	114 627	114 627
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 014 692)	(2 250 066)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	454 503	70 155
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	96 104	22 256
Довгострокові кредити банків	1510	2 104 908	2 385 375
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	384 639	384 768
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	2 585 651	2 792 399
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	567 194	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 000 522	1 751 007
товари, роботи, послуги	1615	884 159	1 152 611
розрахунками з бюджетом	1620	6 239	9 054
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	7 937	6 406
розрахунками з оплати праці	1630	18 610	19 513
Поточна кредиторська заборгованість з одержаних авансів	1635	60 975	45 038
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	14 347	14 335
Поточні забезпечення	1660	44 300	45 616
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	34 704	35 274
Усього за розділом III	1695	2 638 987	3 078 854
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 679 141	5 941 408

Перший заступник Голови Правління
Директор з фінансів та економіки

Сергій Кійко

Головний бухгалтер

Галина Лучко

17 березня 2017 р.

Примітки на стор. 10-44 є невід'ємною частиною фінансової звітності

ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД
За рік, що закінчився 31 грудня 2016 р.

Підприємство: «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2016	12	31
00186536		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 р.

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 305 977	6 850 343
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 538 957)	(5 642 069)
Валовий прибуток	2090	767 020	1 208 274
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	79 142	60 407
Адміністративні витрати	2130	(102 891)	(98 085)
Витрати на збут	2150	(164 520)	(213 551)
Інші операційні витрати	2180	(95 147)	(172 285)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	483 604	784 760
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	36 563	36 901
Інші доходи	2240	1 163	22 249
Фінансові витрати	2250	(507 580)	(433 940)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(495 217)	(1 294 002)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(481 467)	(884 032)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	77 813	177 456
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(403 654)	(706 576)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	1 139 883
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	23 271	(58 287)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	23 271	1 081 596
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(3 965)	(186 310)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	19 306	895 286
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(384 348)	188 710

Примітки на стор. 10-44 є невід'ємною частиною фінансової звітності.

ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД
За рік, що закінчився 31 грудня 2016 р.

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 846 379	5 067 570
Витрати на оплату праці	2505	477 742	406 246
Відрахування на соціальні заходи	2510	100 957	140 885
Амортизація	2515	232 299	200 824
Інші операційні витрати	2520	277 196	677 874
Разом	2550	5 934 573	6 493 399

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 075 030	1 075 030
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 075 030	1 075 030
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0.375)	(0.657)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0.375)	(0.657)
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-

Перший заступник Голови Правління
Директор з фінансів та економіки

Сергій Кійко

Головний бухгалтер

Галина Лучко

17 березня 2017 р.

ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2017 р.
(у тисячах гривень)

Підприємство: ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
 Територія: Заводського району
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво чавуну, сталі, феросплавів
 Середня кількість працівників: 5 326
 Адреса, телефон: 69008, Запорізька обл., м. Запоріжжя, Південне шосе, 81
 Одиниця виміру: тис. грн.
 Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2017	12	31
00186536		
2310136600		
230		
24.10		

V

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12 298	10 019
первісна вартість	1001	48 308	47 545
накопичена амортизація	1002	(36 010)	(37 526)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42 179	27 477
Основні засоби	1010	3 251 937	4 763 024
Первісна вартість	1011	3 523 014	4 862 584
Знос	1012	(271 077)	(99 540)
Інвестиційна нерухомість	1015	—	—
Довгострокові біологічні активи	1020	—	—
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	—	—
інші фінансові інвестиції	1035	6 721	6 755
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	—	—
Відстрочені податкові активи	1045	—	—
Інші необоротні активи	1090	21 126	1 918
Усього за розділом I	1095	3 334 261	4 809 193
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	945 791	1 244 152
Виробничі запаси	1101	407 207	503 238
Незавершене виробництво	1102	348 141	505 586
Готова продукція	1103	190 443	235 328
Поточні біологічні активи	1110	—	—
Векселі одержані	1120	—	—
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 230 981	1 332 497
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	21 888	95 739
з бюджетом	1135	72 672	107 468
у тому числі з податку на прибуток	1136	—	—
з нарахованих доходів	1140	1 581	2 071
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1145	—	—
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	12 676	12 555
Поточні фінансові інвестиції	1160	119 225	191 681
Гроші та їх еквіваленти	1165	193 182	137 324
у тому числі в касі	1166	6	7
розрахунки в банках	1167	193 176	137 317
Витрати майбутніх періодів	1170	1 592	1 812
Інші оборотні активи	1190	7 559	10 847
Усього за розділом II	1195	2 607 147	3 136 146
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	—	—
Баланс	1300	5 941 408	7 945 339

Примітки 1-33 є невід'ємною частиною фінансової звітності.

ПРАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2017 р.
(у тисячах гривень)

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (лайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405	2 143 444	3 341 915
Додатковий капітал	1410	114 627	114 627
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 250 066)	(2 134 449)
Неоплачений капітал	1425	—	—
Вилучений капітал	1430	—	(761)
Усього за розділом I	1495	70 155	1 383 482
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	22 256	317 193
Довгострокові кредити банків	1510	2 385 376	866 635
Інші довгострокові зобов'язання	1515	—	—
Довгострокові забезпечення	1520	384 768	459 707
Цільове фінансування	1525	—	—
Усього за розділом II	1595	2 792 399	1 643 536
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	—	—
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 751 007	3 320 295
товари, роботи, послуги	1615	1 152 611	1 341 994
розрахунками з бюджетом	1620	9 054	11 413
у тому числі з податку на прибуток	1621	—	—
розрахунками зі страхування	1625	6 406	8 356
розрахунками з оплати праці	1630	19 513	26 508
Поточна кредиторська заборгованість з одержаних авансів	1635	45 038	98 937
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	14 335	14 333
Поточні забезпечення	1660	45 616	56 707
Доходи майбутніх періодів	1665	—	—
Інші поточні зобов'язання	1690	35 274	39 779
Усього за розділом III	1695	3 078 854	4 918 322
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700	—	—
Баланс	1900	5 941 408	7 945 339

В.о. Голови Правління

Віталій Корнієвський

Головний бухгалтер

Галина Лучко

26 березня 2018 р.

Примітки 1-33 є невід'ємною частиною фінансової звітності.

ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2017 р.
(у тисячах гривень)

Підприємство: ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» за ЄДРПОУ

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2017	12	31
00186538		

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 151 198	6 305 977
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 143 259)	(5 538 957)
Валовий:			
Прибуток	2090	1 007 939	767 020
Збиток	2095	—	—
Інші операційні доходи	2120	122 273	79 142
Адміністративні витрати	2130	(122 703)	(102 891)
Витрати на збут	2150	(215 124)	(164 520)
Інші операційні витрати	2180	(118 315)	(95 147)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	674 070	483 804
Збиток	2195	—	—
Дохід від участі в капіталі	2200	—	—
Інші фінансові доходи	2220	34 244	36 583
Інші доходи	2240	9 128	1 163
Фінансові витрати	2250	(516 880)	(507 580)
Втрати від участі в капіталі	2255	—	—
Інші витрати	2270	(125 632)	(495 217)
Фінансовий результат до оподаткування:			
Прибуток	2290	74 930	—
Збиток	2295	—	(481 467)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(21 253)	77 813
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	—	—
Чистий фінансовий результат:			
Прибуток	2350	53 677	—
Збиток	2355	—	(403 654)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1 629 200	—
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	—	—
Накопичені курсові різниці	2410	—	—
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	—	—
Інший сукупний дохід	2445	(95 105)	23 271
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 534 095	23 271
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(273 684)	(3 965)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 260 411	19 306
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 314 088	(384 348)

Примітки 1-33 є невід'ємною частиною фінансової звітності.

ПРАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна»
ОКРЕМІЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
На 31 грудня 2017 р.
(у тисячах гривень)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	6 589 624	4 846 379
Витрати на оплату праці	2505	547 208	477 742
Відрахування на соціальні заходи	2510	126 684	100 957
Амортизація	2515	219 678	232 299
Інші операційні витрати	2520	348 684	277 196
Разом	2550	7 811 878	5 934 673

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 075 030	1 075 030
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 075 030	1 075 030
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.050	(0.375)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.050	(0.375)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	—	—

В.о. Голови Правління

Віталій Корнієвський

Головний бухгалтер

Галина Лучко

26 березня 2018 р.



ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
 Станом на 31 грудня 2018 р.
 (у тисячах гривень)

Підприємство: ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»

Територія: Заводського району

Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство

Вид економічної діяльності: Виробництво чавуну, сталі, феросплавів

Середня кількість працівників: 5 224

Адреса, телефон: 69008, Запорізька обл., м. Запоріжжя, Південне шосе, 61

Одиниця виміру: тис. грн.

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2018	12	31
00186536		
2310136600		
230		
24.10		

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду (перераховано)	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10 019	9 085
первісна вартість	1001	47 545	49 260
накопичена амортизація	1002	(37 526)	(40 175)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	27 477	29 227
Основні засоби	1010	4 787 621	4 935 636
Первісна вартість	1011	4 887 161	5 048 989
Знос	1012	(99 540)	(113 353)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	6 755	6 710
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 918	284 308
Усього за розділом I	1095	4 833 790	5 264 966
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 244 152	1 396 347
Виробничі запаси	1101	503 238	638 650
Незавершене виробництво	1102	505 566	490 788
Готова продукція	1103	235 328	266 909
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 332 497	1 187 240
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	95 739	75 147
з бюджетом	1135	107 468	110 723
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	2 071	2 204
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	12 555	8 103
Поточні фінансові інвестиції	1160	191 661	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	137 324	66 549
у тому числі в касі	1166	7	-
розрахунки в банках	1167	137 317	66 549
Витрати майбутніх періодів	1170	1 812	1 952
Інші оборотні активи	1190	10 847	12 214
Усього за розділом II	1195	3 136 146	2 860 479
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	7 969 936	8 125 445

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Продовження додатку Д

ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»
ОКРЕМІЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
Станом на 31 грудня 2018 р.
(у тисячах гривень)

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду (перераховано)	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1406	3 353 432	3 452 054
Додатковий капітал	1410	114 627	114 747
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 127 102)	(2 353 587)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	(761)	-
Усього за розділом I	1495	1 402 346	1 275 364
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	322 926	300 828
Довгострокові кредити банків	1510	866 635	3 920 356
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	459 707	509 131
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 649 268	4 730 315
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 320 295	120 975
товари, роботи, послуги	1615	1 341 994	1 754 508
розрахунками з бюджетом	1620	11 413	12 739
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	8 356	10 711
розрахунками з оплати праці	1630	26 508	33 577
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	98 937	60 501
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	14 333	14 330
Поточні забезпечення	1660	56 707	73 186
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	39 779	39 239
Усього за розділом III	1695	4 918 322	2 119 766
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	7 969 936	8 125 445

В.о. Голови Правління

Головний бухгалтер

18 березня 2019 р.



Віталій Корнієвський

Галина Лучко

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД
 за рік, що закінчився 31 грудня 2018 р.
(у тисячах гривень)

Підприємство: ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	12	31
00186536		

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
 за 2018 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року (перераховано) 4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 616 951	8 151 198
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(9 103 504)	(7 143 259)
Валовий:			
прибуток	2090	513 447	1 007 939
збиток	2095	—	—
Інші операційні доходи	2120	64 877	122 273
Адміністративні витрати	2130	(155 094)	(122 703)
Витрати на збут	2150	(328 285)	(215 124)
Інші операційні витрати	2180	(171 006)	(118 315)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	—	674 070
збиток	2195	(76 061)	—
Дохід від участі в капіталі	2200	—	—
Інші фінансові доходи	2220	31 965	34 244
Інші доходи	2240	61 651	23 981
Фінансові витрати	2250	(519 913)	(516 880)
Втрати від участі в капіталі	2255	—	—
Інші витрати	2270	(12 828)	(131 527)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	—	83 888
збиток	2295	(515 166)	—
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	86 714	(22 864)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	—	—
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	—	61 024
збиток	2355	(428 452)	—

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року (перераховано) 4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	398 019	1 644 839
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	—	—
Накопичені курсові різниці	2410	—	—
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	—	—
Інший сукупний дохід	2445	(29 515)	(95 105)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	368 504	1 549 734
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(64 516)	(277 806)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	303 888	1 271 928
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(124 564)	1 332 952

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

ПрАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ»
ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД
за рік, що закінчився 31 грудня 2018 р.
(у тисячах гривень)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року (перераховано) 4
Матеріальні затрати	2500	8 000 648	6 569 624
Витрати на оплату праці	2505	787 472	547 208
Відрахування на соціальні заходи	2510	167 916	126 684
Амортизація	2515	349 427	219 678
Інші операційні витрати	2520	482 054	348 684
Разом	2550	9 787 517	7 811 878

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року (перераховано) 4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 075 030	1 075 030
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 075 030	1 075 030
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0.399)	0.057
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0.399)	0.057
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

В.о. Голови Правління

Головний бухгалтер

18 березня 2019 р.



Віталій Корнісєвський

Галина Лучко

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності